

O TEOZOFIJI, TEOZOFIJI IN TEOZOFISKEM DRUŠTVU

KAJ JE TEOZOFIJA?

IZBOR ČLANKOV

teozofija v sloveniji

KAJ JE TEOZOFIJA?

IZBOR ČLANKOV

Izbor člankov, izvorno objavljenih na spletni strani www.teozofija.info

Prva elektronska izdaja

Izbor člankov, prevod, prelom in izdal: Anton Rozman

Slika na naslovnici: Emblem Teozofskega društva - oblikovala Erica Georgiades

Leto izdaje: Ljubljana, 2022

Publikacija je brezplačna

Avtorske pravice: © Teozofija v Sloveniji 2022

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v

Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID: 102088451

ISBN: 978-961-6561-20-4 (PDF)

KAJ JE TEOZOFIJA?

IZBOR ČLANKOV

teozofija v sloveniji

Vsebina		Stran
<i>Kaj je teozofija?</i>	Helena P. Blavatsky	5
<i>O naravi teozofije</i>	Helena P. Blavatsky	15
<i>Ali je teozofija religija?</i>	Helena P. Blavatsky	19
<i>Nekaj resnic o teozofiji</i>	Bhagavan Das	34
<i>Povzetek teozofskih učenj</i>	William Q. Judge	39
<i>Splošna predstavitev teozofije</i>	William Q. Judge	59
<i>Temeljne teozofske ideje</i>	Geoffrey A. Farthing	65
<i>Opredelitev teozofije</i>	Geoffrey A. Farthing	76
<i>Kaj je teozofija?</i>	Letak CTA	83
<i>Teozofija - brezčasen pogled na svet</i>	Letak CTA	87
<i>Kaj je Teozofija?</i>	H. A. V.	91
<i>Teozofija danes</i>	Weno R. Bergström	94
<i>Teozofija kot način življenja</i>	Boris de Zirkoff	97
<i>Temeljna teozofska načela</i>	Boris de Zirkoff	101
<i>Splošen pogled na teozofijo</i>	A. C. W.	103
<i>Osnove teozofije</i>	C. Jinarajadasa	107
<i>Kratek pregled teozofije</i>	James A. Santucci	111

Kaj je teozofija?

Helena Petrovna Blavatsky

Theosophist, oktober 1879

To vprašanje se postavlja tako pogosto in napačno razumevanje je tako razširjeno, da bi bili uredniki revije, ki je posvečena predstavitvi svetovne Teozofije, nemarni, če bi bila njena prva številka objavljena brez prizadevanja, da bi bralci pridobili njeno polno razumevanje. Vendar pa naš naslov vključuje še dve nadaljnji vprašanji: Kaj je Teozofsko društvo in kdo so Teozofi? In na obe bo podan odgovor.

Po mnenju piscev slovarjev je izraz *theosophia* sestavljen iz dveh grških besed - *theos*, "bog", in *sophos*, "modri". To je točno. Toda razlage, ki sledijo, so precej daleč od jasne predstavitve ideje o Teozofiji. *Webster* jo opredeljuje zelo izvirno kot "domneven stik z Bogom in višjimi duhovi, ter posledično pridobitev nad-človeškega znanja preko *fizičnih postopkov*, podobnim teurgičnim delovanjem nekaterih starodavnih Platonikov, ali preko *kemičnih postopkov* nemških filozofov-ognja."

To je najmanj, kar lahko rečemo, revna in žaljiva razlaga. Pripisati takšne ideje ljudem, kot so Ammonius Saccas, Plotinus, Iamblichus, Porphyry,

Proclus - kaže na, najsi namerno napačno razlago, ali pa na *Webstrov*o nepoznavanje filozofije in motivov največjih genijev nekdanje Aleksandrijske Šole. Pripisati tistim - ki so jih tako njihovi sodobniki kot njihovi nasledniki naslavljali "theodidakti", bog-učenje - namen, da bi razvili svoje psihološke, duhovne zaznave preko "fizičnih postopkov", je isto, kot da bi jih opisali kot materialiste. Zaključni namig pa filozofe-ognja povezuje z najbolj pomembnimi ljudmi sodobne znanosti, s tistimi, v katerih usta Rev. James Martineau polaga naslednje bahaške besede: "materija je vse, kar potrebujemo; dajte nam samo atome, pa bomo pojasnili vesolje."

Vaughan ponuja precej boljšo, bolj filozofsko opredelitev. "Teozof," pravi - "je tisti, ki vam ponuja teorijo o Bogu ali božjih delih, ki za svoj temelj nima razodetja, ampak navdih." V tem smislu je vsak veliki mislec in filozof, še posebej vsak ustanovitelj nove religije, filozofske šole, ali sekte, nujno Teozof. Zato so Teozofija in Teozofi obstajali vse odtlej, ko je prvo svetlikanje porajajočega se mišljenja sililo človeka v instinktivno iskanje sredstev za izražanje svojih neodvisnih mnenj.

Teozofi so obstajali tudi že pred krščansko dobo, ne glede na to, da krščanski pisci postavljajo nastanek eklektičnega teozofskega sistema v začetno obdobje tretjega stoletja njihove dobe. Diogenes Laertius sledi Teozofiji v obdobje pred dinastijo Ptolomejev in za njenega ustanovitelja razglša egipčanskega hierofanta po imenu Pot-Amun. To ime je koptsko in pomeni duhovnika, ki je posvečen Amunu, bogu modrosti. Toda zgodovina kaže, da jo je ponovno oživil Ammonius Saccas, ustanovitelj Neo-Platonske šole. On in njegovi učenci so se imenovali "Philaletheti" - ljubitelji resnice; medtem ko so jih drugi imeli za "Analogiste", glede na njihovo metodo tolmačenja vseh svetih legend, simboličnih mitov in misterijev s pomočjo analogije ali ustreznosti. Na dogodke, ki so se zgodili v zunanjem svetu so gledali kot na izraz delovanj in izkušenj človeške duše. Ammoniusov cilj in namen je bil sprava vseh sekt, ljudstev in narodov pod eno skupno vero - verovanje v eno samo Vzvišeno, Večno, Neznano,

Neimenovano Moč, ki vlada vesolju s nespremenljivimi in večnimi zakoni. Njegov cilj je bil dokazati prvotni sistem Teozofije, ki je bil na začetku v vseh deželah v bistvu enak; prisiliti ljudi, da bi odložili svoje spopade in prepire ter se združili v namenu in mišljenju kot otroci ene same skupne matere; očistiti starodavne religije, ki so se postopoma popačile in zašle v pozabo, vse naslage človeških sestavin, z njih združitvijo in tolmačenjem na podlagi čistih filozofskih načel. Zato so v Eklektični Teozofski šoli poučevali budistične, vedantske, magijske ali zoroastrske sisteme v povezavi z vsemi grškimi filozofijami. Zato so med starodavnimi teozofi in aleksandrinci tudi prevladovale budistične in indijske poteze, z dolžnim spoštovanjem staršev in ostarelih oseb, bratsko naklonjenostjo do celotne človeške rase in celo s sočutjem do nemih živali. Med poskusom, da bi vzpostavil sistem moralne discipline, ki bi ljudem nalagal dolžnost živeti v skladu z zakoni lastnih dežel in da bi povzdignil njihove ume z raziskovanjem in premišljevanjem o edini Absolutni Resnici, je bil po njegovem prepričanju glavni cilj, preko katerega bi dosegel vse ostale, izločiti iz različnih religijskih učenj - tako kot iz instrumenta z mnogimi strunami - eno samo, skladno melodijo, ki bi naletela na odziv v vsakem resnicoljubnem srcu.

Teozofija je torej arhaična *Modrost-Religija*, ezoteričen nauk, ki je bil nekoč znan v vsaki starodavni deželi, ki se je imela za civilizirano. To "Modrost" nam vsi stari zapisi prikazujejo kot izliv božanskega Principa; in nje jasno dojemanje označujejo takšni nazivi kot so indijski Buddh, babilonski Nebo, memfiški Toth, grški Hermes, a tudi imena nekaterih boginj - Metis, Neitha, Athena, gnostična *Sophia*, in končno *Vede*, ki izhajajo iz besede "vedeti". Pod ta naziv so vsi starodavni filozofi vzhoda in zahoda, hierofanti starega Egipta, rišiji iz Aryavarta, grški theodidaktoi, vključevali vse poznavanje okultnih in v svojem bistvu božanskih stvari. *Mercavah* hebrejskih rabbijev, tako sveten kot posveten, je bil zato označen zgolj kot nosilec, zunanja lupina, ki vsebuje višje ezoterično znanje. Zoroasterski magiji so prejemale navodila in bili inicirani v votlinah in v skrivnih ložah Bactrije; egipčanski

in grški hierofanti so imeli svoje *aporrheta* ali tajne razprave, med katerimi je *Mysta* postal *Epopta* - Videc.

Osrednja ideja Eklektične teozofije je bila preprosta Najvišja Esenca, Neznana in Nespoznavna - kajti - "Kako bi lahko nekdo poznal poznavalca?" se sprašuje *Brihadaranyaka Upanishad*. Njihov sistem so označevale tri določne poteze: teorija o zgoraj omenjeni Esenci, nauk o človeški duši - njen izliv in zato iste narave, ter njegova teurgija. Prav ta zadnja znanost je privedla do napačnega prikaza Neo-Platonikov v naši dobi materialistične znanosti. Teurgija je v bistvu umetnost uporabe človekovih božanskih moči za podreditev slepih sil narave. Njeni privrženci so se najprej imenovali magijci - kar je potvorba besede "Magh", ki pomeni modrega ali učenega moža - in izpostavljeni posmehu. Skeptiki preteklega stoletja bi bili na tej ravni, če bi se posmehovali ideji o fonografu ali telegrafu. Zasmehovani in "neverni" v eni generaciji postanejo na splošno v naslednji modri ljudje in svetniki.

Glede Božanske Esence ter narave duše in duha je sodobna Teozofija istega prepričanja kot starodavna. Popularni *Diu* arijskih narodov je bil istoveten kaldejskemu *Iao* in celo Jupitru manj poučenih in filozofskih med Rimljani; in prav tako istoveten samaritanskemu Jahveju, nordijskemu *Tiu* ali "Tiusco", britanskemu *Duw* in tračanskemu Zeusu. Kot Absolutna Esenca, Edina in vse - najsi v zvezi z njo upoštevamo grško pitagorejsko, kaldejsko kabalistično ali arijsko filozofijo - vodi do enega in istega rezultata. Prvobitna Monada pitagorejskega sistema, ki se umakne v temo in je sama po sebi Tema (ali človeški razum) je postala temelj vseh stvari. In to idejo lahko v vsej njeni celovitosti najdemo v filozofskih sistemih Leibniza in Spinoze. Zato se Teozof strinja s Kabalo, ki, ko govori o En-Soph-u, predlaga vprašanje: "Kdo ga torej lahko dojame, če je brezobličen in Ne-obstoječ?" - ali, če se spomnimo na tisto čudovito himno iz *Rig-Vede* (Himna 129, 10. knjiga), ki sprašuje: "Kdo ve, od kod izhaja ta velika kreacija? Ali jo je ustvarila njegova volja ali pa je bil nem. On jo pozna - ali pa morda je *On*

celo ne pozna;” ali nadalje, ko sprejema vedantsko pojmovanje Brahme, ki je v *Upanišadah* predstavljen kot “brez življenja, brez uma, čisti,” nezavesten, kajti - Brahma je “Absolutna Zavest”; ali, končno, če se postavi na stran nepalskih Svabhavikas in meni, da ne obstaja nič drugega kot le “Svabhavat” (substancia ali narava), ki obstoji sama po sebi, brez kakršnegakoli kreatorja; katerokoli od zgornji pojmovanj lahko vodi le do čiste in absolutne Teozofije - tiste Teozofije, ki je spodbudila Hegla, Fichteja in Spinozo, da so nadaljevali s trdom starih grških filozofov in razmišljali o Edini Substanci - Božanstvu, *Božanskem Vse*, ki izhaja iz Božanske Modrosti - nedojemljive, neznane in *brezimne* - iz vsake starodavne ali sodobne religijske filozofije, z izjemo krščanstva in mohamedanstva. Vsak Teozof, ki torej podpira teorijo o Božanstvu, “katere temelj ni razodetje, ampak lasten navdih,” lahko sprejme katerokoli od gornjih opredelitev, ali pa pripada katerikoli od teh religij, pa vseeno ostaja povsem v okviru meja Teozofije. Kajti slednja je verovanje v Božanstvo kot VSE, izvor vsega obstoja, neskončno, ki ga ni mogoče ne dojeti ne poznati in ki *ga* razkriva le vesolje, ali, kakor imajo raje nekateri, Njega, s čimer le-temu podelijo spol, ga antropomorfizirajo, kar je *bogoskrunstvo*. Resnično, Teozofija se ogiba nasilne materializacije; raje verjame, da večno umaknjen v samega sebe Duh Božanstva ne izraža volje in niti ne ustvarja; ampak da je neskončni sijaj, ki se širi na vse strani iz Velikega Centra, tisti, ki proizvaja vse vidne in nevidne stvari, ter je tako le Žarek, ki vsebuje proizvodno in pojmovno moč, ki nato proizvaja tisto, kar so Grki imenovali *Makrokosmos*, kabalisti *Tikkun* ali Adam Kadmon - arhetipski človek, in Arijci *Purusha*, manifestirani Brahm, ali Božanski Moški. Teozofija verjame tudi v *Anastasis* ali kontinuiran obstoj ter v transmigracijo (evolucijo) ali niz sprememb v duši, ki jih je mogoče zagovarjati in razlagati s povsem filozofskimi načeli; in le z upoštevanjem razlike med *Paramatmo* (transcendentno, najvišjo dušo) in *Jivatmo* (živalsko ali zavestno dušo) Vedantov. Da bi lahko v celoti opredelili Teozofijo, moramo obravnavati vse njene vidike. Notranji svet ne prekriva nepredirna tema. Človek je bil v vseh dobah in deželah včasih sposoben s pomočjo intuicije, ki jo je mogoče

pridobiti s *Theosophio* - ali znanjem-Boga, ki ponese um iz sveta oblike v svet brezobličnega duha, zaznati stvari v notranjem ali nevidnem svetu. Zato je "Samadhi" ali Dyan Yog Samadhi hindujskih asketov, "Daimonion-photi" ali duhovna razsvetlitev Neo-Platonikov, "zvezdno kramljanje duše" rozenkrojcerskih filozofov-Ognja, in celo ekstatični trans mistikov in sodobnih mesmeristov in spiritualistov po naravi istoveten, pa čeprav glede na način objavljanja različen. Iskanje človekovega bolj božanskega "jaz-a", ki je bilo tako pogosto in tako napačno predstavljeno kot posameznikova združitev z osebnostim Bogom, je bilo cilj vsakega mistika. In zdi se, da se je verovanje v njegovo uresničitev razvijalo sočasno z genezo človeštva, pri čemer mu je vsako ljudstvo nadelo drugačen naziv. Tako Platon kot Plotinus imenujeta "Noetično delo" to, kar Jogi ali Shrotriya imenuje *Vidya*. "Z odsevanjem, samo-poznavanjem in intelektualno disciplino se duša lahko povzpne do vizije večne resnice, dobrote in lepote - to je, do vizije Boga - čemur pravimo *epopteia*," so govorili Grki. "Da bi se človek lahko združil dušo z Univerzalno Dušo," pravi Porfirij, "potrebuje le popolnoma čist um. Približamo se ji lahko preko samo-kontemplacije, popolne čistosti in čistosti telesa, in v tem stanju prejmemo resnično znanje in čudovit vpogled." Swami Dayanand Saraswati, ki ni bral ne Porfirija ne drugih grških avtorjev, ki pa je bil odličen poznavalec *Ved*, pa v svoji *Veda Bhashya* (opasna prakaru ank. 9) pravi: "Da bi človek dosegel Diksh (najvišjo iniciacijo) in *Yog*, mora vaditi po pravilih ... Duša v človeškem telesu lahko s poznavanjem Univerzalnega Duha (ali Boga) in s tem, da se seznanj z lastnostmi in značilnostmi (okultnimi) vseh stvari v vesolju, proizvede največje čudeže. Človeško bitje (Dikshit ali iniciat) lahko tako *pridobi moč videti in slišati na veliko razdaljo*." In končno, Alfred R. Wallace, F. R. S., spiritualist, pa vendar priznava veliki naturalist, pravi, da je "le 'duh' tisti, ki čuti, zaznava in misli - ki pridobiva znanje, razmišlja in stremi ... neredko se pojavijo posamezniki, takega ustroja, da lahko njihov duh zaznava neodvisno od telesnih čutnih organov, ali pa da deloma ali v celoti začasno zapustijo telo in se nato zopet vrnejo vanj ... duh ... lažje komunicira z duhom kot z materijo." Sedaj lahko vidimo kako po tisočih letih, ki so

potekla med dobo Gymnosophistov in našo lastno visoko civilizirano dobo, da dandanes, prav zaradi takšnega razsvetljenja, ki izliva svojo žarečo svetlobo na psihična kot tudi fizična kraljestva narave, preko dvajset milijonov ljudi verjame, v različnih oblikah, v tiste iste duhovne moči, v katere so pred skoraj 3.000 leti verjeli Jogiji in Pitagorejci. Medtem, ko je Arijski mistik trdil, da ima, potem ko pridobi moč delovanja neodvisno od svojega telesa, moč razrešitve vseh problemov življenja in smrti preko *Atman*-a - "jaz-a" ali "duše", in potem, ko so se stari Grki lotili iskanja *Atmu* - Skritega ali človekovega Boga-Duše s pomočjo simboličnega ogledala Thesmophorijskih Misterijev - današnji spiritualisti verjamejo v zmožnost duhov ali duš raztelesenih oseb, da vidno in otipljivo komunicirajo s tistimi, ki so jih ljubili na zemlji. In vsi ti, arijski Jogiji, grški filozofi in sodobni spiritualisti, potrjujejo to možnost na podlagi tega, da utelešena duša in njen nikoli utelešen uh - resnični *jaz*, nista prostorsko ločena, ne od Univerzalne Duše ne od drugih duhov, ampak zgolj z diferenciacijo njunih lastnosti; kajti brezmejna širitev veselja ne pozna nobene omejitve. In potem, ko je ta razlika enkrat odstranjena - po mnenju Grkov in Arijev z abstraktno kontemplacijo, ki privede do začasne osvoboditve ujete Duše; in po mnenju spiritualistov z medijstvom - postane mogoča takšna združitve utelešenih in raztelesenih duhov. Zaradi tega so Patanjalijski Jogiji, in nato po njihovih sledeh Plotinus, Porfirij in drugi Neo-Platoniki, pravili, da so bili pogosto v urah ekstaze združeni, ali bolje, postali eno, z Bogom. Ta ideja, čeprav se lahko zdi napačna v svojem poimenovanju Univerzalnega Duha, je bila, in je, s strani preštevilnih velikih filozofov zavržena kot povsem slepilna. V primeru Theodidakti je bila edina izpodbitna točka, temen madež na tej filozofiji skrajnega misticizma, njena trditev, da vključuje tisto, kar je zgolj ekstatična razsvetlitev v okviru čutne zaznave. V primeru Jogijev, ki so vzdrževali zmožnost videti Išvaro "iz oči v oči", je to trditev uspešno zavrnila dosledna logika Kapile. Podobna predpostavka njihovih grških privržencev, dolge vrste krščanskih ekstatikov in končno dveh zadnjih predstavnikov, ki sta v zadnjih sto letih potrjevala "videnje-Boga" - Jacoba Böhmeja in Swedenborga - bi lahko bila in bi

morala biti ta pretenzija filozofsko in logično vprašljiva, ko bi nekateri od naših velikih znanstvenih ljudi, ki so spiritualisti, kazali večje zanimanje za filozofijo kot pa le za spiritualistični fenomenalizem.

Aleksandrijski Teozofi so se delili v neofite, iniciate in mojstre ali hierofante. Njihova pravila so bila posnetek starodavnih Orfejevih Misterijev, ki jih je, kakor pravi Herodot, prinesel iz Indije. Ammonius je s prisego zavezal svoje učence, da ne bi splošno predajali njegovih *višjih* naukov, razen tistim, ki so se izkazali za vredne in inicirane in ki so se naučili gledati na bogove, angele in demone drugih ljudstev skladno z *hyponia*-o ali prikritim pomenom. "Bogovi obstajajo, vendar pa niso to, kar misli, da so, *hoi polloi*, neizobražena množica," pravi Epikur. "Ni ateist tisti, ki zanika obstoj bogov, ki jih časti množica, ampak je to tisti, ki tem bogovom pripisuje poglede, ki jih glede njih izraža množica." Nadalje Aristotel objavlja "Božansko Esenco, ki preveva celoten svet narave, in da so to, kar imenujemo *bogovi*, zgolj prvi principi."

Plotinus, učenec "od Boga poučenega" Ammoniusa, nam pravi, da ima skrivna *gnosis* ali znanje o Teozofiji tri stopnje - mnenje, znanje in *razsvetljenje*. "Sredstvo ali instrument prve je čutenje ali zaznava, druge dialektika in tretje intuicija. In slednji je podrejen razum; je *absolutno znanje*, ki temelji na istovetenju uma z znanim predmetom." Teozofija je tako-rečeno natančno poznavanje psihologije; v primerjavi z naravnim, nevzgojenim medijstvom je isto kot Tyndallov poznavanje fizike v primerjavi z znanjem šolarjev. V človeku razvija neposredno videnje; to, kar Shelling imenuje "posameznikova uresničitev istovetnosti subjekta in objekta"; tako da pod vplivom in s poznavanjem *hyponia*-e človek misli božanske misli, vidi vse stvari, takšne kot dejansko so, in končno, da "postane sprejemnik Duše Sveta," če uporabimo enega od najlepših Emersonovih izrazov. "Jaz, nepopolni, obožuje mojega popolnega," - pravi v svojem sijajnem eseju o *Nad-duši*. Poleg tega psihološkega ali dušnega stanja je Teozofija gojila vse veje znanosti in umetnosti. Bila je v celoti

seznanjena s tem, kar sedaj na splošno poznamo kot mesmerizem. Praktično teurgijo ali “ceremonialno magijo”, h kateri se je ob svojih eksorcizmih tako pogosto zatekal rimo-katoliški kler - so teozofi zavrgli. Le Iamblichus je presešel druge Eklektike in Teozofiji priključil nauk Teurgije. Če ne pozna resničnega pomena ezoteričnih božanskih simbolov v naravi, človek kaj rad napačno presoja moči svoje duše in, namesto da bi se duhovno in mentalno združil z višjimi, nebeškimi bitji, dobrimi duhovi (bogovi teurgov Platonove šole), nezavedno prikljče zle, temne moči, ki prežijo okoli človeštva - neumrljive, mračne stvaritve človeških zločinov in razvad - in tako pade iz *theurgia*-je (bele magije) v *göetia*-o (ali črno magijo, čarovništvo). Vendar pa niti bela niti črna magija nista tisto, kar pod tema izrazoma razume ljudsko praznoverje. Možnost “dvigovanja duhov” v skladu s Salomonovim ključem, je višek praznoverja in nevednosti. Le čistost dejanja in mišljenja nas lahko dvigne do pogovora “z bogovi” in nas pripelje do zaželenega cilja. Alkimija, ki so jo tako mnogi imeli za duhovno filozofijo kot tudi fizično znanost, je pripadala učenjem teozofskih šol.

Znano dejstvo je, da niti Zoroaster, Buda, Orpheus, Pythagoras, Confucius, Socrates, niti Ammonius Saccas niso pustili za sabo nič zapisanega. Razlog za to je očiten. Teozofija je dvorezno orožje in neprimerno za nevednega in sebičnega človeka. Kot vsaka starodavna filozofija, ima tudi ona svoje privržence med sodobniki; toda šele do pred kratkim je bilo njenih učencev le malo in pripadajočih različnim sektam in prepričanjem. “Povsem špekulativno in brez ustanavljanja šol so vseeno širili tih vpliv na filozofijo; in brez dvoma bodo ob svojem času mnoge, tiho predane ideje zasnovale nove smeri človeškega mišljenja” - pripombe Mr. Kenneth-a R. H. Mackenzie-ja IX° - ki je bil tudi sam mistik in Teozof - v njegovem obsežnem in dragocenem delu *The Royal Masonic Cyclopaedia* (člankih: *Theosophical Society of New York v Theosophy*, str. 731). Vse od časov filozofov-ognja se nikoli niso združevali v društva, kajti preganjani kot divje zveri s strani krščanskega klera še eno stoletje nazaj je biti znan kot Teozof pogosto pomenilo smrtno obsodbo. Statistika kaže, da je bilo v obdobju 150-tih let

v Evropi zaradi domnevnega čarovništva zažganih 90.000 moških in žensk. Samo v Angliji je bilo v obdobju dvajsetih let, med leti 1640 in 1660, zaradi dogovora z "Hudičem" usmrčenih 3.000 oseb. Šele pozno v tem stoletju - leta 1875 - so nekateri napredni mistiki in spiritualisti, nezadovoljni s teorijami in razlagami spiritualizma, začeli pridobivati zagovornike in odkrivati, da so še daleč od tega, da bi pokrili celotno področje širnega razpona pojavov, ter zato v New Yorku, Ameriki, ustanovili združenje, ki je sedaj splošno znano kot Teozofsko društvo. In sedaj, potem ko smo razložili, kaj je Teozofija, bomo v ločenem članku razložili naravo našega društva, ki se imenuje tudi "Univerzalno Bratstvo Človeštva."

O naravi teozofije

Helena Petrovna Blavatsky
Theosophia, Zima 1960-1961

Odlomki, prevedeni iz francoskega eseja "Le Phare de L' Inconnu" (Svetilnik neznanega), izvorno objavljenega v *Revue Theosophique*, od maja do avgusta 1889.

Teozofija ... prihaja k nam z daljnega vzhoda, tako kot je prišla tudi teozofija Plotinusa in Iamblichusa ter celo misteriji starodavnega Egipta. Ali nam Homer in Herodot dejansko ne pravita, da so bili starodavni Egipčani "Etiopijci z Vzhoda", ki so v skladu z njunimi opisi *prišli z Lanke ali Ceylona*? Saj je splošno znano, da ljudje, ki jih ta dva avtorja imenujeta *Etiopijci z Vzhoda*, niso bili nič drugega kot kolonija zelo temnih Arijcev, Dravidov iz južne Indije, ki so ponesli že obstoječo civilizacijo s seboj v Egipt. To se je zgodilo v predzgodovinskih dobah, ki jih baron Bunsen imenuje pred-menitske (pred Menesom), ki pa imajo svojo lastno zgodovino, ki jo je mogoče najti v starodavnih *Analih* Kuluka-Bhatte. Poleg teh in ločeno od ezoteričnih učenj, ki se ne predajajo posmehljivi javnosti, nam zgodovinske raziskave polkovnika Vansa Kennedyja, velikega tekmeča sanskritologa dr. Wilsona v Indiji, jasno kažejo, da je bila pred-asirska Babilonija dom brahmanizma in sanskrta kot svečeniškega jezika. Vemo tudi to, če gre verjeti *Exodusu*, da je imel Egipt, že dolgo pred časom

Mojzesa, svoje vedeževalce, hierofante in mage; to je, pred XIX. dinastijo. Končno tudi Brugsh-Bey vidi v mnogih egipčanskih bogovih imigrante, ki so prišli preko Rdečega morja in velikih voda Indijskega oceana.

Najsi je temu tako, ali ne, pa je teozofija neposredna potomka velikega drevesa univerzalne GNOZE, drevesa, katerega bujne veje, ki so se razširile preko celotne zemlje kot velik baldahin, so prekrile - med obdobjem, ki ga biblična kronologija z veseljem imenuje pred-potopno - vse templje in vse narode na zemlji. Ta gnoza predstavlja nakopičenje vseh znanosti, nakopičeno znanje vseh bogov in pol-bogov, inkarniranih v predhodnih časih na zemlji. Nekateri bi radi v teh videli padle angele in sovražnike človeštva; ti sinovi Boga, ki naj bi, ko so videli, da so hčere ljudi godne, le-te vzeli za žene in jim predali vse skrivnosti nebes in zemlje. Naj mislijo tako. Mi verjamemo v Avatarje in božanske dinastije, v dobo, ko so bili dejansko "velikani na zemlji", vendar pa odločno zavračamo idejo o "padlih angelih" in Satanu ter njegovi armadi.

"Kakšna je potem vaša religija ali vaše prepričanje," nas sprašujejo. "Kaj je vaš priljubljen študij?"

"RESNICA," odgovarjamo. Resnica, kjerkoli jo najdemo; kajti, tako kot za Ammoniusa Saccasa, je naša velika težnja, da bi spravili med seboj različne religiozne sisteme, vsakemu pomagali poiskati resnico v njegovi lastni religiji in ga obvezali, da jo prepozna v tisti svojega soseda. Kaj je pomembno ime, če je stvar sama po sebi ista? Plotinus, Iamblichus in Appolonius iz Tyane, vsi trije, so imeli, pravijo, čudovite darove prerokovanja, jasnovidnosti in zdravljenja, čeprav so pripadali trem različnim šolam. Prerokovanje je bila umetnost, ki so jo med Židi gojili Eseni iz B'ni Nebim kot svečeniki poganskih oraklov. Učenci Plotinusa so svojemu učitelju pripisovali čudežne moči; Philostrabus je trdil isto za Apolloniusa, medtem ko je Iamblichus slovel po tem, da je presegal vse druge eklektike in teozofske teurge. Ammonius je izjavil, da so knjige Totha ali Hermesa Trismegistusa vsebovale vso moralno in praktično *modrost*. Toda "Thoth" pomeni "kolegij", šolo ali zbor, in dela taistega so bila, po mnenju *theodidactos*, ista

kot nauki modrecev z daljnega vzhoda. Če je Pitagora pridobil svoje znanje v Indiji (kjer ga vse do današnjih dni omenjajo stari rokopisi pod imenom *Yavanacharya* (Izraz, ki je sestavljen in besed *Yavana* ali "Ionijec" in *acharya*, "profesor ali učitelj" - "Grški Učitelj".), ga je Platon iz knjig Thotha-Hermesa. Kako je mladi Hermes - bog pastirjev, z nadimkom "dobri pastir" - ki vlada prerokovanju in jasnovidnosti, postal istoveten s Thothom (ali Thotom), za boga razglašenim modrecem in avtorjem *Knjige mrtvih* - lahko orientalistom razkrije le ezoterični nauk.

Vsaka dežela je imela svoje Rešitelje. Tisti, ki razprši temo nevednosti s pomočjo bakle znanosti in s tem razkrije resnico, si zasluži ta naziv kot znamenje naše hvaležnosti, enako kot tisti, ki nas reši pred smrtjo z ozdravljenjem naših teles. Tak človek prebudi v naših omrtničenih dušah sposobnost razlikovanja med resničnim in lažnim, tako da v njih prižge božanski plamen, ki ga dotlej tam ni bilo, s čemer pridobi pravico do našega hvaležnega spoštovanja, saj je postal naš kreator. Kaj je pomembno, kakšno je ime ali simbol, ki poseblja abstraktno idejo, če je ta ideja vedno ista in resnična? Najsi nek konkreten simbol nosi ta naziv ali drugi, najsi ima Rešitelj, kateremu verjamemo, za zemeljsko ime Krišna, Buda, Jezus ali Aesculapius - imenovan tudi "Rešiteljski Bog", ... se moramo spomniti le na eno stvar: simboli božanskih resnic niso bili zamišljeni za zabavo nevednim; oni so *alpha* in *omega* filozofskega mišljenja.

Če je teozofija pot, ki vodi do Resnice, v vsaki religiji in vsaki znanosti, potem je okultizem tako-rečeno preizkusni kamen in univerzalno topilo. Je Ariadnina nit, ki jo da učitelj učencu, ki se odpravi v labirint skrivnosti bivanja; bakla, ki mu sveti skozi nevarne blodnjake življenja, večne uganke Sfinge. Toda luč, ki jo meče ta bakla, lahko razloči le oko prebujene duše, z našimi duhovnimi čutili; in zaslepi oko materialista kot sonce zaslepi sovo.

Ker nimata niti dogme niti rituala - to dvoje sta le okova, materialno telo, ki duši dušo - mi ne uporabljamo "ceremonialne magije" zahodnih Kaba-listov; mi še predobro poznamo njene nevarnosti, da bi imeli z njo

kakršenkoli opravek. V T. D. ima vsak Član svobodo, da preučuje, kar mu je všeč, le da se ne podaja na neznane poti, ki bi ga zagotovo popeljale v črno magijo, čarovništvo, pred katerim je Eliphas Levi odkrito svaril javnost. Okultne znanosti so nevarne za tistega, ki jih razume nepopolno. Vsak, ki se preda tem praksam sam, tvega, da postane duševno bolan, in tisti, ki jih preučujejo, bi naredili dobro, če bi se združili v majhne skupine treh do sedmih. Te skupine morajo biti, da bi imele večjo moč, po številu neparne; skupina, najsi še tako slabo povezana, ki tvori združeno telo, v katerem se čuti in zaznave posameznih enot dopolnjujejo in pomagajo ena drugi, pri čemer en član prinaša drugemu lastnost, ki jo temu primanjkuje, - takšna skupina bo vedno postala popolno in nepremagljivo telo. "Združenost je moč." Moralna legenda starega moža, ki je predal svojim sinovom sveženj paličic, ki naj bi se nikoli ne ločile, je resnica, ki bo za vedno ostala nedvoumna.

Ali je teozofija religija?

Helena Petrovna Blavatsky

Lucifer, November 1888

“Religija je najboljši oklep, ki ga lahko ima človek,
vendar pa najslabši plašč.”

Bunyan

Nič ne pretiravamo, če rečemo, da ni bilo - vsekakor ne v tem stoletju - gibanja, družbenega ali religioznega, ki bi ga tako strašno, ne, tako absurdno napačno razumeli, ali bi se obenj bolj spotikali, kakor ob TEOZOFIJO - najsi gledamo nanjo teoretično, kot na etično šifro, ali praktično, na njen objektivni izraz, to je, kot na društvo, ki ga poznamo pod tem imenom.

Leto za letom in dan za dnem so morali naši uradniki in člani prekinjati ljudi, ki so govorili o teozofskem gibanju tako, da so izražali bolj ali manj zanosne ugovore zoper teozofijo kot “religijo” in zoper Teozofsko društvo kot neko vrsto cerkve ali religiozne organizacije. Še slabše, pogosto so o njem govorili kot o “novi sekti”! Ali gre za uporen predsodek, za napako, ali za oboje? Bolj verjetno za drugo. Najbolj ozkosrčni in celo razvpito krivični ljudje še vedno potrebujejo verjetno pretvezo, kljuko, na katero bi obesili svoje malenkostno brezobzirne trditve in nedolžno izgovorjene

klevete. In katera kljuka je bolj trdna za ta namen, bolj pripravna, kot pa nek "izem" ali "sekta". Veliki večini bi bilo precej žal, če bi morali odpreti oči in bi bili končno prisiljeni sprejeti dejstvo, da teozofija ni ne eno ne drugo. Naziv jim ustreza in sprenevedajo se, da se ne zavedajo njegove lažnosti. Vendar pa obstajajo tudi še drugi, bolj ali manj prijateljski ljudje, ki iskreno delujejo v okviru iste zmote. Tem pravimo: gotovo je bil svet doslej dovolj preklet zaradi intelektualnih kajfežev, znanih kot dogmatske veroizpovedi, da bi mu vsiljevali novo obliko vere! Premnogi že nosijo svojo vero, resnično tako, kakor pravi Shakespeare, "po obliki svojega klobuka", ki se spreminja "z novim kalupom".

Še več, že od samega začetka je bil sam *raison d'être* Teozofskega društva ta, da izrazi glasen protest in vojno napoved zoper dogmo ali kakršnokoli prepričanje, ki bi temeljilo na slepi veri. Morda se sliši nenavadno ali presenetljivo, vendar pa je prav, da povemo, da je izšla večina najbolj sposobnih delavcev za praktično teozofijo, njenih najbolj predanih članov, iz vrst agnostikov ali celo materialistov. Med slepimi verniki v "Božjo Besedo" ni nikoli mogoče najti nobenega pravega, nobenega iskrenega, iskalca resnice, najsi zanjo trdijo, da prihaja od Alaha, Brahme ali Jehove, ali iz njihovega Korana, Puran ali Biblije. Kajti vera ne zahteva delovanje razuma, ampak njegov počitek.

Tisti, ki veruje v svojo religijo na podlagi vere, bo gledal na tisto vsakega drugega človeka kot na laž in jo zaradi te vere sovražil. Še več, če slednja ne okuje razuma in povsem ne zaslepi naših zaznav za karkoli izven naše lastne vere, potem to sploh ni vera, ampak prehodno prepričanje, zabloda, v okviru katere delujemo v določenem obdobju našega življenja. Nadalje, po bistri Coleridgevi opredelitvi je "vera brez načel le laskajoča fraza za zaželeno gotovost ali za fanatične telesne občutke".

Kaj je potem Teozofija in kako bi jo lahko opredelili njeno zadnjo predstavitev v tem zaključnem delu 19. stol.?

Mi pravimo, Teozofija ni Religija.

Pa vendar obstajajo, kakor vsi vemo, določena prepričanja, filozofska, religiozna in znanstvena, ki so se v zadnjih letih tako tesno povezala z besedo "Teozofija", da jih je obča javnost sprejela tako, kot da gre za samo teozofijo. Še več, povedati bi morali, da so ta prepričanja predali, razložili in branili tisti ustanovitelji, ki so izjavili, da Teozofija ni Religija. Kakšna je potem razlaga za to navidezno protislovje? Sprašujemo se, kako je mogoče nek izbor prepričanj in učenj, nek dovršen nauk, nasloviti "Teozofija" in ga mirno sprejeti kot "Teozofskega" s strani devetih desetih članstva Teozofskega društva, če Teozofija ni Religija?

Namen tega protesta je prav pojasnitev tega vprašanja.

Morda je potrebno najprej povedati, da trditev "Teozofija ni Religija" nikakor ne izključuje dejstva, da je - "Teozofija" sama po sebi "Religija". Religija je, v svojem resničnem in edinem pravilnem smislu, vez, ki povezuje ljudi - ne pa določen niz dogem in prepričanj. Religija, *per se*, je v svojem najširšem pomenu to, kar povezuje, ne le vse LJUDI, ampak tudi vsa BITJA in vse stvari v celotnem vesolju v eno veliko celoto. To je naša teozofska opredelitev religije; vendar pa se ta ista opredelitev spreminja z vsako veroizpovedjo in deželo, in niti dva kristjana je ne vidita enako. To nam pojasnjujejo številni ugledni pisci.

Tako je, z izjemnim preroškim očesom za to stalno-rastoče čutenje v sedanjem obdobju, v svojem času Carlyle opredelil protestantsko religijo kot:

"Večinoma modro, previdno čutenje, ki temelji zgolj na preračunljivosti; stvar, kakršne so dandanes vse prikladnosti in uporabnosti in pri kateri je mogoče nek manjši quantum zemeljskega uživanja zamenjati za večji quantum nebeškega uživanja. Tako je tudi religija dobiček, delo za plačilo; ne čaščenje, ampak vulgarno upanje ali strah."

Zdi se, da ima gospodična Stowe, najsi zavestno ali ne, v mislih prej rimo-katolicizem kot protestantizem, ko o svoji junakinji pravi, da: "na Religijo gleda kot na vstopnico (s pravim številom kupljenih in plačanih odpust-

kov), ki jo je potrebno, potem ko jo enkrat kupimo in varno spravimo v listnico, pokazati ob vstopu skozi nebeška vrata in si tako zagotoviti vstop v nebesa ...”

Toda za teozofe (tu mislim na pristne teozofe), ki ne sprejemajo nikakršnega posredovanja preko pooblastila, nobene odrešitve preko nedolžnega prelivanja krvi in ki v povezavi z Edino Univerzalno religijo niti ne pomišljajo na “delo za plačilo”, je edina definicija, ki bi jo podpisali in v celoti sprejeli, tista, ki jo je podal Miller. In kako pravilno in teozofsko jo on opisuje, ko pravi, da:

“... prava Religija je vedno mehka, dobrotljiva in ponižna; ne igra tirana, ne polaga v žile nobene vere, niti ne uničuje koles svojega voza; ampak se sklanja, da bi gladila, krepila in pomagala, ter gradi svojo veličino na javnem dobrem.”

Gornje je točna definicija tega, kaj je resnična teozofija, oziroma bi morala biti (med veroizpovedmi je le budizem takšna iskrena srca-povezovalna in ljudi-povezovalna filozofija, da ni dogmatska religija). Glede na to, da je dolžnost in naloga vsakega pristnega teozofa, da sprejme in uresničuje ta načela, potem je Teozofija RELIGIJA in Društvo njena edina Univerzalna Cerkev; tempelj Salomonove modrosti,* ki so ga gradili “tako, da se pri zidanju templja ni slišalo kladivo ne dleto ne kakršnokoli železno orodje” (Prva knjiga Kraljev, VI. 7); kajti ta “tempelj” ni gradila nobena človeška roka, niti ni bil zgrajen na kateremkoli kraju na zemlji - ampak je dejansko

* Katerega 700 žena in 300 konkubin predstavlja mimogrede zgolj posebitve človekovih svojstev, čutenj in strasti ter različne okultne moči: kar jasno kažeta kabalistični števili 7 in 3. Še več, sam Salamon je preprosto emblem SOL - “Solarni Iniciat” ali Krist-Sonce, različica indijskega “Vikarttana” (Sonce), ki si svoje žarke deli z Viswakarmo, svojim Hierophantom-Iniciatom, ki Chrestosa, kandidata za iniciacijo, oropa zlatega žarčenja in ga krona s temno, črno avreolo - “krono iz trnja” (Celovito razlago si oglejte v *Tajnem Nauku*). Salamon ni bil nikoli živ človek. Kakor je opisano v knjigi Kraljev, sta njegovo življenje in delo le alegorija preizkušanj in veličastij Iniciacije.

postavljen v notranjem svetišču človekovega srca, v katerem prebiva le prebujena duša.

Zato pravimo, da Teozofija ni Religija, ampak da je sama po sebi RELIGIJA, katero povezuje združenost, ki je tako univerzalna in vse-objemajoča, da se izven njene svetlobe ne nahaja noben drobec - od bogov in smrtnikov navzdol do živali, do lista trave in atoma. Zato mora biti katerakoli organizacija ali zbor tega imena nujno UNIVERZALNO BRATSTVO.

Če bi bilo drugače, bi bila teozofija zgolj beseda, dodana stotinam takšnih visoko donečih, a domišljavih in praznih besed. Če nanjo gledamo kot na filozofijo, potem je v svojem praktičnem delu Teozofija topilo srednjeveškega alkimista. Preobraža navidezno manjvredno kovino vsake obredne in dogmatske veroizpovedi (vključno s krščanstvom) v zlata dejstva in resnice ter s tem resnično ustvarja *panaceo* za bolezni človeštva. To je razlog, zakaj nobenega, ki vlaga prošnjo za sprejem v Teozofsko društvo, ne sprašujemo, kateri religiji pripada, niti tega, kakšni so njegovi deistični pogledi. Ti pogledi so njegova zasebna stvar in nimajo nič opraviti z društvom. Kajti Teozofijo lahko prakticira kristjan ali pogan, Žid ali ne-Žid, agnostik ali materialist, ali celo ateist, le da ni pobožnjaški fanatik, ki zavrača, da bi sprejel za svojega brata vsakega moškega ali žensko izven svoje posebne vere ali prepričanja. Grof Lev Tolstoj ne verjame v Biblijo, Cerkev ali božanskost Krista, pa vendar ga v njegovem praktičnem upoštevanju načel, ki naj bi bila predana na Gori, ne prekaša noben kristjan. In ta načela so načela Teozofije; ne zato, ker jih je izgovoril krščanski Krist, ampak zato, ker so univerzalna etika in so o njih pridigali Buda in Konfucij, Krišna in vsi veliki Modreci, tisoče let prej, preden je bila zapisana Pridiga na Gori. Zato, ko se enkrat predamo takšni teozofiji, ta dejansko postane univerzalna *panacea*, saj zdravi rane, ki so jih občutljivi duši vsakega naravno religioznega človeka zadale grobe osornosti cerkvenih "izmov". Koliko takšnih, ki jih je odzivna spodbuda razočaranja nasilno potisnila iz ozkega področja slepe vere v vrste nerodovitne nevere, je k

upanja polnemu stremljenju povrnilo preprosto to, da so se pridružili našemu Bratstvu - da, četudi tako nepopolnemu kot je.

Če se, v nasprotju s tem, spomnimo, da so številni vidni člani zapustili društvo, razočarani glede teozofije, tako kot so bili glede drugih združenj, nam to nikakor ne more vzeti poguma. Kajti, razen zelo, zelo redkih, izjem v začetnem obdobju delovanja T. D., ko so ga nekateri zapustili zaradi tega, ker misticizem, ki se je izvajal v Obči Organizaciji, ni bil takšen, kakor so ga razumeli oni, ali zato, ker je “voditeljem primanjkovali duhovnosti”, ker so bili “ne-teozofski, ker niso spoštovali pravil”, je, vidite, večina teh zapustila društvo zato, ker so bili, najsi ozkosrčni ali preveč zaverovani v sami sebe - ker so bili sami po sebi cerkev in nezmotljiva dogma. Nato so nekateri odšli zaradi resnično plitve pretveze, takšne, na primer, “ker je bilo v naših revijah krščanstvo (to je cerkvenstvo, ali bolj pravilno hlinjeno krščanstvo) obravnavano pregrobo” - kot da bi bile druge fanatične religije kdajkoli obravnavane kakorkoli boljše ali pa sploh ne! Zato so vsi tisti, ki so odšli, naredili dobro, da so odšli, in se za njimi ni žalovalo. Nadalje, potrebno je dodati tudi to: število tistih, ki so odšli, le stežka primerjamo s številom tistih, ki so v Teozofiji našli vse, kar so upali. Njeni nauki, če jih resno preučujemo, priključijo, s spodbujanjem človekovih moči razmišljanja in s prebujanjem notranjega v živalskem človeku, vsako spečo moč za dobro v nas, pa tudi zaznavanje resničnega in realnega, v nasprotju z lažnim in nerealnim. Ko trga, z gotovo roko, megleno tančico mrtve črke, s katero so bili zastrti vsi stari religiozni spisi, znanstvena Teozofija, vpeljana v zvit simbolizem dob, razkriva posmehljivcu stare modrosti izvor ver in znanosti sveta. Odpira mu nove poglede onstran starih obzorij kristaliziranih, negibnih in despotskih ver ter spreminja slepo vero v razumno znanje, utemeljeno na matematičnih zakonih - na edini eksaktni znanosti - in mu predstavlja, na podlagi globljih in bolj filozofskih vidikov, obstoj tega, kar je, odvrnjen zaradi robotosti njene mrtvo-črkovske oblike, dolgo tega opustil kot otroško pravljico. Vsakemu iskrenemu moškemu ali ženski, ki se nahaja na kateremkoli mestu v društvu in ki pripada katerikoli

kulturi in stopnji razuma, ponuja jasen in dobro opredeljen predmet, ideal, za katerega je vredno živeti.

Praktična Teozofija ni edina Znanost, vendar pa zajema vsako znanost o življenju, moralno in fizično. Na kratko, nanjo lahko gledamo kot na univerzalnega “trenerja”, varuha svetovno razširjenega znanja in izkušnje, in kot na učenost, ki, ne le pomaga in vodi svoje učence do uspešnega preverjanja vsakega znanstvenega ali moralnega služenja v zemeljskem življenju, ampak jih usposablja tudi za prihodnja življenja, le če se ti učenci odločijo za preučevanje vesolja in njegovih skrivnosti znotraj njih samih, namesto da bi jih preučevali preko očal ortodoksne znanosti in religij. In naj bralec ne razume napačno teh trditev. Ta univerzalna vsevednost velja za Teozofijo *per se* in ne za kateregakoli posameznega člana društva ali celo teozofa. Teh dveh - Teozofije in Teozofskega društva - kot posode in *olla podrida*, ki jo vsebuje, ne smemo mešati. Prva je, kot ideal, božanska Modrost, popolnost sama po sebi; druga pa revna, nepopolna stvar, ki poskuša delovati pod, če že ne znotraj njene sence na zemlji. Noben človek ni popoln; zakaj bi potem pričakovali, da bo kateri koli član T. D. vzor za vse človeške vrline? In zakaj bi kritizirali celotno organizacijo in jo obtoževali zaradi napak, najsi dejanskih ali namišljenih, nekaterih njenih “članov” ali celo njenih voditeljev? Društvo ni, kot konkretna organizacija, nikoli brez napak ali greha - *errare humanum est* - kot to ni noben od njegovih članov. Zato bi tega morali obtoževati bolj tiste člane, ki jih ne vodi teozofija. Teozofija je duša svojega društva, slednje pa njeno grobo in nepopolno telo. Zato naj se tisti sodobni Salamoni, ki se bodo usedli na Prestol Presojanja in govorili o tem, o čemer ne vedo nič, raje prej, preden klevetajo teozofijo ali katerega koli teozofa, seznanijo z obema, namesto da prvo iz nevednosti imenujejo “mešanico blaznih prepričanj” in druge “sekto nastopačev in mesečnikov”.

Ne glede na to pa o Teozofiji, tako njeni prijatelji kot sovražniki, govorijo kot o religiji, če že ne o sekti. Poglejmo, kako so ta posebna prepričanja, ki so jih začeli povezovati s to besedo, dosegla takšen položaj, in zakaj si ga

tako dobro zaslužijo, da ni nobeden od voditeljev društva nikoli pomislil na to, da bi bilo potrebno te nauke zanikati.

Rekli smo, da verjamemo v popolno združenost narave. Združenost vključuje možnost, da se enota na eni ravni poveže z drugo enoto na ali z druge ravni. V to verjamemo.

Pravkar objavljen "Tajni Nauk" razkriva, kakšne so bile v starih časih ideje v povezavi s prvobitnimi učitelji primitivnega človeka in njegovih prvih treh ras. Geneza te MODROSTI-RELIGIJE, v katero verjamejo vsi teozofi, izhaja iz tistega časa. Izvor tako-imenovanega "okultizma", ali bolje Ezoterične Znanosti, je potrebno iskati pri tistih Bitjih, ki so se, vodena od Karme, inkarnirala v našem človeštvu ter tako sprožila ključno noto te skrivne Znanosti, ki so jo brezštevne generacije kasnejših Adeptov širile v vseh dobah, ko so preverjale njene nauke z osebnim opazovanjem in izkušnjo. Obseg tega znanja - ki ga v vsej njegovi popolnosti ne more posedovati noben človek - predstavlja sedaj to, kar imenujemo Teozofija ali "božansko znanje". Bitja z drugih in višjih svetov ga lahko posedujejo v celoti; mi se mu lahko le približamo.

Tako združenost vseh stvari v vesolju vključuje in opravičuje naše prepričanje v obstoj znanja, ki je obenem znanstveno, filozofsko in religiozno in ki kaže na nujnost in dejanskost povezanosti človeka z vsemi stvarmi v vesolju; znanja, ki zato v bistvu postane RELIGIJA in ga je potrebno, glede na njegovo popolnost in univerzalnost, poimenovati z določnim imenom MODROST-RELIGIJA.

Prav iz te MODROSTI-RELIGIJE so izšle različne posamezne "Religije" (napačno tako poimenovane), ki oblikujejo svoje poganjke in veje, ter tudi vse manjše veroizpovedi, ki temeljijo na in vedno izhajajo iz neke osebne psihološke izkušnje. Vsaka takšna religija ali religiozni poganjek, najsi se ga obravnava kot ortodoksnega ali heretičnega, modrega ali neumnega, je na začetku izšel kot čist in neponarejen tok iz Materinskega-Vira. Dejstvo, da se je zaradi sebičnih vzgibov sčasoma vsak onesnažil s čisto človeškimi

špekulacijami in celo iznajdbami, še ne pomeni, da na samem začetku ni bil čist. Obstajajo vere - ki jih ne bomo imenovali religije - ki jih je človeška prvina sedaj prekrila do nerazpoznavnosti; druge kažejo znamenja začetkov odmiranja; nobena pa ni ušla roki časa. Toda vsaka in vse so, zaradi svojega naravnega in resničnega izvora, božanske; tako mazdaizem, brahmanizem, budizem kot krščanstvo. Dogme in človeška prvina je to, kar je neposredno vodilo do sodobnega spiritizma. Seveda bo sledilo kričanje z obeh strani, če rečemo, da je sodoben spiritizem *per se*, očiščen nezdravih špekulacij, ki so temeljile na nareku dveh majhnih deklet in njunih nezanesljivih "duhov", kljub temu veliko bolj resnicoljuben in filozofski kot katerakoli cerkvena dogma. Utelesen spiritizem sedaj žanje svojo karmo. Njegovi začetni iznajditeljici, imenovani "majhni dekleti" iz Rochesterja, iz Meke sodobnega spiritizma, sta odrasli in postali zreli ženski še preden je prvi pojav, ki sta ga ustvarili, na stežaj odprl vrata med tem in onim svetom. Na njunem "nedolžnem" pričevanju se je začel in se izpopolnil razdelan načrt zvezdnega Summerlanda z njegovo dejavno populacijo "Duhov", ki nenehno potujejo med njihovo "Tiho Deželjo" in našo zelo glasno, opravljivo zemljo. In sedaj sta ta dva ženska Mohameda sodobnega spiritizma postali samo-odpadnici in nasprotujeta "filozofiji", ki sta jo ustvarili, ter sta prestopili k sovražniku. Praktični Spiritizem predstavljata in obsojata kot prevaro stoletij. Tako se spiritisti (razen peščice poštenih izjem) veselijo in bratijo z našimi sovražniki in obrekovalci, ko nas imajo ti, ki niso bili nikoli teozofi, za lažne, in razcepljeni obtožujejo ustanovitelje Teozofskega društva sleparjenja in nastopaštva. Ali bi se morali sedaj, ko sta izvorni "razoditeljici" spiritizma postali njegovi psovalki, teozofi smejati njim? Nikoli! Kajti spiritistični pojavi so dejstva, in izdajstvo "Foxovih deklet" nas zgolj navdaja s čutenjem usmiljenja do vseh medijev in obenem pred vsem svetom potrjuje našo nenehno zatrjevanje, da ne gre zaupati nobenemu mediju. Noben resničen teozof se ne bo nikoli smejal, še toliko manj veselil, razočaranja, pa četudi nekega nasprotnika. Razlog za to je preprost: zato, ker vemo, da bitja z drugih, višjih svetov

kramljajo, tako sedaj kot vedno, z nekaterimi izbranimi smrtniki; čeprav sedaj veliko redkeje kot v starih časih, saj postaja človeštvo, z vsako novo civilizirano generacijo, v vseh ozirih slabše.

Teozofija - ki dejansko dolguje klicu k orožju vseh spiritistov v Evropi in Ameriki zoper besede, ki so bile izrečene proti ideji, da je vsaka komunicirajoča inteligenca nujno Duh nekega bivšega smrtnika s te zemlje - še ni rekla zadnje besede o spiritizmu in o "Duhovih". Mogoče nekega dne bo. Dotlej pa ponižna služabnica teozofije, urednica, še enkrat objavlja svoje prepričanje v obstoj Bitij, večjih, modrejših, plemenitejših od kateregakoli osebnoznega Boga in iznad vseh "Duhov mrtvih", Svetnikov ali krilatih Angelov, ki v vseh in v vsaki dobi občasnno spregovorijo z redkimi občutljivimi ljudmi - ki pogosto sploh niso povezani s cerkvijo, spiritizmom ali celo Teozofijo. In če verjame v ta visoka in sveta Duhovna Bitja, potem mora verjeti tudi v obstoj njihovih nasprotnikov - nižjih "duhov", dobrih, slabih ali nevtralnih. Zato verjame v spiritizem in njegove pojave, od katerih so nekateri zanjo prav odvrtni.

To je priložnostna izjava in odmik, le zaradi tega, da bi pokazala, da Teozofija vključuje spiritizem - takšnega kot bi moral biti, ne pa takšnega kot je - med svoje znanosti na osnovi znanja in izkušnje brezštevlnih dob. Ne obstaja religija, ki bi bila vredna tega imena in ki se ne bi začela drugače kot pa na podlagi takšnih obiskov Bitij z višjih ravni.

Tako so se rodile vse predzgodovinske kot tudi vse zgodovinske religije, mazdeizem in brahmanizem, krščanstvo in judaizem, gnosticizem in mohamedanstvo; na kratko, vsak bolj ali manj uspešen "izem". Vse so v osnovi resnične, a lažne na površini. Tisti, ki jo razodel, umetnik, ki je vtisnil del Resnice na možgane Vidca, je bil v vsakem primeru resničen umetnik, ki je predal pristne resnice; toda v vsakem primeru instrument dokazuje tudi to, da je zgolj človek. Povabite Rubensteina in ga prosite naj zaigra Beethovno sonato na samo-uglašeni klavir, s polovico tipk, ki bolehajo za kronično paralizo in za ohlapnimi strunami, pa boste videli, ali lahko, ne glede na umetnikovo genialnost, prepoznate to sonato. Morala

fabule je ta, da je človek - četudi največji med vsemi mediji ali naravnimi Vidci - le človek; in človek, ki je prepuščen le svojim sposobnostim in špekulacijam je nujno neuglašen z absolutno resnico, pa četudi ujame nekaj njenih drobtin. Kajti človek je le padli Angel, bog v svoji notranjosti, ki pa ima v svoji glavi živalske možgane, bolj podložne, dokler se družijo z drugimi ljudmi na zemlji, hlapom brezbržnosti in vina, kot pa nepopačenemu sprejemanju božanskih razodetij.

Od tu raznobarvne dogme cerkva. Od tu tudi tisoče in ena tako-ime-novanih "filozofij" (vključno z nekaterimi protislovnimi teozofskimi teorijami); in pestre "znanosti" in načrti, duhovni, mentalni, krščanski in posvetni; sektaštvo in pobožnjaštvo, ter še posebej osebni napuh in samo-dogmatičnost skoraj vsakega "inovatorja" od srednjeveških časov dalje. Vsi ti so zatemnili in prekrili sam obstoj RESNICE - skupni koren vseh. Ali si naši kritiki domišljajo, da bomo iz tega imenika izključili teozofska učenja? Sploh ne. Čeprav ezoterični nauki, ki jih širi naše društvo, niso mentalni ali duhovni vtisi, prejeti od "neznanega, od zgoraj", ampak sad učenj, ki so nam jih predali živeči ljudje, pa so ti nauki, razen tistih, ki so bili zapisani po nareku teh Mojstrov Modrosti, lahko v številnih primerih nepopolni in zgrešeni, tako kot si to želi vsak od naših nasprotnikov. "Tajni Nauk" - delo, ki podaja vse, kar je mogoče predati v tem stoletju, je poskus, da bi deloma razkrili skupen temelj in dediščino vseh - velikih in malih religioznih in filozofskih načrtov. Zdelo se je nujno, da pometemo z vso to gmoto stvarnih zmot in predsodkov, ki sedaj zakrivajo starševsko deblo (a) vseh velikih religij sveta, (b) manjših sekt, in (c) Teozofije, kakršna je sedaj - ne glede na to, kako zastrta je velika Resnica nam samim in našemu omejenemu znanju. Lupina napake je trda in se nahaja v dlani vsake roke; in ker smo si jo osebno prizadevali nekaj odstraniti, je trud postal vzrok za stalen očitek zoper vse teozofske pisce in celo društvo. Le redki naši prijatelji in bralci niso označili našega poskusa, da bi v *Theosophistu* in *Luciferju* razkrili napako, kot "zelo neusmiljene napade na krščanstvo", "ne-teozofske naskoke", itd., itd. Pa vendar so ti

potrebni, ne, nujni, če želimo zorati vsaj približke resnic. Stvari moramo razkriti in smo pripravljeni zato trpeti - kot je to običajno. Nima smisla obljubljeni, da bomo predali resnico, potem pa jo pustiti pomešano z napako zgolj zaradi pomanjkanja srčnosti. To, da rezultat takšne politike le skali tok dejstev, je jasno. Po dvanajstih letih nenehnega dela in boja s sovražniki s štirih četrtin oble in ne glede na naše štiri teozofske mesečnike - *Theosophist*, *Path*, *Lucifer* in francoski *Lotus* - so naši razvodeneli in krotki protesti v njih, naše plašne izjave, naša "izpopolnjena politika nedejavnosti" in igranje skrivalnic v senci mrke metafizike, prinesli le to, da na Teozofijo resno gledajo kot na religiozno SEKTO. Kajti vedno znova nam pravijo - "Kaj dobrega pa sploh počne Teozofija?" in "Poglejte koliko dobrega naredijo Cerkve!"

Ne glede na to, je očitno dejstvo, da človeštvo ni moralno niti za trohico boljše, da je v nekaterih ozirih desetkrat slabše kot je bilo kdajkoli v času poganstva. Še več, zadnjega pol stoletja, od tistega obdobja, ko sta svoboda mišljenja in znanost potegnili iz cerkva najbolje - krščanstvo letno izgublja veliko več privrženecv med izobraženimi razredi kot pridobi gorečnežev iz nižjih slojev, žindre poganstva. Po drugi strani pa je Teozofija pripeljala nazaj iz materializma in praznega obupa v verovanje (temelječe na logiki in dokazih) v človekov božanski Jaz in njegovo nesmrtnost več kot enega od tistih, ki ih je Cerkev izgubila zaradi dogme, izsiljevanja verovanja in tiranije. In če je res, da Teozofija reši le enega od tisoč tistih, ki jih je izgubila Cerkev, ali ni to prvi in daleč višji dejavnik za dobro kot pa vsi misijonarji skupaj?

Teozofija deluje, kakor vedno znova v tiskani besedi *in viva voce* izjavljajo njeni člani in uradniki, v povsem nasprotni smeri kot hodi Cerkev; in Teozofija zavrača metode znanosti zato, ker nas lahko njene induktivne metode privedejo le do surovega materializma. A navkljub temu Teozofija *de facto* trdi, da je tako "RELIGIJA" kot "ZNANOST", kajti teozofija je bistvo obeh. Prav zaradi teh dveh in zaradi ljubezni do teh dveh božanskih abstrakcij - to je, teozofske religije in znanosti, je njeno društvo postalo

prostovoljni smetar, tako ortodoksne religije kot sodobne znanosti, ter neusmiljena Nemesis tistih, ki so ponižali ti dve plemeniti resnici zaradi lastnih ciljev in namenov ter nasilno ločili eno od druge, čeprav bi morali biti eno. Dokazovanje slednjega je tudi eden od štirih ciljev tega članka.

Sodoben materialist namreč vztraja pri nepremostljivem prepadu med njima, rekoč, da se je "Spopad med Religijo in Znanostjo" končal z zmago-slavjem druge in porazom prve. Sodoben Teozof pa v nasprotju s tem sploh zavrača obstoj takšnega prepada. Če tako Cerkev kot Znanost trdita, da obe iščeta resnico in nič drugega kot resnico, potem se obe motita in sprejemata lažno za resnico, ali oboje. Vsako drugo oviro na poti do njune sprave je potrebno opredeliti kot povsem namišljeno. Resnica je ena, pa četudi jo iščemo, ali ji sledimo, zaradi dveh različnih ciljev. Zato Teozofija trdi, da spravlja ta dva sovražnika. Predpostavlja, da je resnično duhovna in izvorna krščanska religija, tako kot ostale velike in starejše filozofije pred njo - luč Resnice - "življenje in luč ljudi". Toda takšna je tudi resnična luč Znanosti. Ob zatemnjenosti zaradi dogem, ki jih prva preverja skozi orošena očala praznoverij, ustvarjenih od Cerkev, ta luč le stežka prodre do in s se sreča s svojim sestrskim žarkom v znanosti, ki je prav tako prepredena s protislovji in materialističnimi sofizmi dobe. Njuna učenja so nezdružljiva in se ne morejo približati tako dolgo, dokler tako religiozna filozofija kot (filozofsko zgrešena) znanost o fizični in zunanji naravi vztrajata pri nezmotljivosti svojih "namišljenih idej". Dve luči, katerih žarki na področju zgrešenih sklepanj so enake dolžine, lahko le izključujeta ena drugo in ustvarjata še slabšo temo. Pa vendar se lahko spravita, pod pogojem, da obe očistita svoji hiši, prva od svoje človeške nesnage dob, druga od ogabnega razraščanja sodobnega materializma in ateizma. In medtem ko obe nazadujeta, bi bila najboljša stvar, ki jo je mogoče narediti, ta, kar lahko in bo naredila le Teozofija: to je, nedolžnim, ujetim v pasti teh dveh cestnih razbojnikov - resnično dveh starodavnih zmajev, od katerih eden požira razume, drugi pa duše ljudi - bo pojasnila, da je namišljen prepad med njima le optična prevara; da ju od tega, da bi bili

eno, ločuje le velikanski kup smeti, ki sta ga skupaj postavila ta dva sovražnika kot okop proti medsebojnim napadom. Če Teozofija ne počne nič drugega kot le to, da kaže in resno opozarja svet na dejstvo, da je namišljeno neskladje med religijo in znanostjo pogojeno, na eni strani od razumnih materialistov, ki se z vso pravico spotikajo ob absurdne človeške dogme, na drugi strani pa od slepih fanatikov in zainteresirane duhovščine, ki se, namesto da bi branila duše človeštva, grebe le za svoj kruh in maslo ter ugled - potem se bo Teozofija izkazala za odrešiteljico človeštva.

Tako smo pokazali, upam, kaj je dejansko Teozofija in kaj njeni pripadniki. Prva je božanska Znanost in Etični kodeks, ki je tako vzvišen, da mu vsega priznanja ni sposoben posvetiti noben teozof; drugi so le slabotni, a iskreni ljudje. Zakaj bi potem Teozofijo presojali na podlagi osebnostnih pomanjkljivosti kateregakoli voditelja ali člana naših 150-tih društev? Nekdo lahko dela zanjo po vseh svojih zmožnostih, pa se kljub temu ne bo dvignil do višine svojega upanja in teženj. To je njegova ali njena nesreča, ne pa napaka Teozofije, ali celo društva na splošno. Njegovi ustanovitelji si ni pripisujejo drugih zaslug kot le to, da so pognali v tek prvo teozofsko kolo. Če se jih presoja, potem jih je to potrebno po delu, ki so ga opravili, ne pa po tem, kaj o njih pravijo njihovi prijatelji ali sovražniki. V delu kot je naše ni prostora za osebnosti; in vsi morajo biti pripravljeni, da se, tako kot ustanovitelji, zaradi skrbi za Jaggennath, individualno žrtvujejo za dobro vseh. Le v dneh oddaljene prihodnosti, ko bo smrt položila svojo mrzlo roko na nesrečne ustanovitelje in tako ustavila njihovo delovanje, bo mogoče oceniti njihove zasluge in napake, njihova dobra in slaba dejanja in dela, njihovo teozofsko delo pa stehtati na tehtnici zapuščine. Šele takrat, ko se bosta posodici na tehtnici, s svojima primerljivima bremenoma, uravnovesili, in bo postal čist rezultat očiten vsem v vsej svoji pravi vrednosti, šele takrat bo mogoče obsodbo določiti na podlagi kakršnekoli pravičnosti. Trenutno so, razen v Indiji, ti rezultati preveč razpršeni preko obraza zemlje in preveč odvisni od peščice posameznikov, da bi jih lahko presojali. Sedaj je te rezultate težko zaznati, še

težje zaradi hrupa in razgrajanja naših številnih sovražnikov ter njihovih brezbržnih posnemovalcev. A četudi v manjši meri, lahko tudi sedaj vsak človek, ki mu je pri srcu moralni napredek človeštva, preceni, da se za te rezultate lahko zahvali Teozofiji. In ker je bila Teozofija oživljena in predstavljena svetu preko njenih nevrednih služabnikov, ustanoviteljev, potem je lahko edino ona, če je bilo njih delo koristno, njihov zagovornik, ne glede na trenutno stanje uravnoteženosti na skromnem računu Karme, na katerem se beleži družben “ugled”.

Nekaj resnic o teozofiji

Bhagavan Das

The Theosophist, september 1889 - *Theosophical Siftings*, Zvezek 3.

Predavanje, ki ga je imel Babu Bhagavan Das na javnem srečanju v Benaresu.

Težave, ki jih ima človek, ko mora javno zagovarjati teozofijo, so velike. Prvič, zaradi splošnega predsodka posvetno usmerjenih ljudi zoper teozofe, na katere običajno ti gledajo kot na skupino pretirano čustvenih oseb, ki veliko govori, a malo naredi. In drugič, dejstvo je, da pripada večina indijskih članov Teozofskega društva mlajši generaciji, in da, ko mlad človek nagovarja konservativne poslušalce, precej tvega, da ga bodo imeli za skrunilca dostojnosti.

Kakorkoli že - najsi bom to vsakoletno nalogo, da pritegnem vašo pozornost k teozofskim vprašanjem, opravil dobro ali slabo - pa k njej pristopam iskreno in resno. Iskrenost in resnost pa so pogosto imeli za dovolj dober izgovor ob slabi predstavitvi tem, že tistih, ki so precej manj spoštovanja vredne kot je teozofija. Torej, gospodje, predstavil vam bom kratko poročilo o običajnem razmišljanju in delovanju teozofov, vi pa boste presodili, ali si zaslužijo podporo ali ne.

Najprej, teozofi verjamejo, da je človeštvo še vedno precej nepopolno. Mislim, da ne bo nihče obsodil tega prepričanja; navsezadnje je zelo koristno za mlade ljudi, da imajo takšno prepričanje, kajti, če bi si vtepli v glavo, da so popolni, potem si res ne bi prizadevali, da bi se poboljšali.

Nadalje verjamejo, da je ta nepopolnost neločljivo povezana s tekmovalnostjo med ljudmi, s pomanjkanjem povezanosti človeštva, z neskladnostjo interesov. Pomanjkanje povezanosti pripisujejo sebičnosti, v vseh njenih brezštevilnih oblikah. Verjamejo, da je sebičnost enako razširjena kot nemoralnost. In pomanjkanje povezanosti seveda onemogoča napredovanje v znanju; toliko našega časa porabimo za to, da se varujemo pred zlobo drugih, in toliko več, da smo zlobni do teh drugih, da nam preostane le malo časa za to, da bi se predali pridobivanju znanja.

Opazujte to pomembno dejstvo - dnevno rastoče število časopisov, ki se nanašajo na posle in denar. Ni težko ugotoviti in obžalovati, da je potrebno toliko časa in mentalne energije porabiti zgolj za nevtralizacijo enako rastočega subtilnega zla nepoštenih ljudi.

Le malo upanja na napredovanje v znanju lahko obstaja tam, kjer življenjski pogoji narekujejo takšno zapravljanje uma; brez znanja pa se upanje na udobno življenje še manjša, saj je nevednost edini vzrok za trpljenje.

Da bi popravilo takšno stanje stvari, si je Teozofsko društvo za svoj prvi cilj zadalo oblikovanje Univerzalnega Bratstva, da bi nevtraliziralo sebičnost, katere rezultati so tako nesrečni. Naravni rezultat tega cilja - do te mere, do katere je dosežen - je pridobitev časa za preučevanje starodavnih knjig in znanosti, do katerih je Teozofsko društvo prisiljeno izkazovati posebno naklonjenost, če upoštevamo ohlapno moralnost sodobnih proizvodov človekovega mišljenja in nesposobnost le-teh, da bi podprli resnične interese človeštva. Tretji cilj je razvoj psihičnih moči, ki naj bi bile rezultat celovitega dojetja in izvajanja načel, ki so predstavljena v starodavnih delih. Do te mere, do katere bodo ti cilji uresničeni, do te mere bo postalo naše življenje na zemlji bolj zaželeno. Tako mislijo teozofi.

In tu, gospodje, na tej stopnji truda po samo-izpopolnjevanju, so teozofe osumili vmešavanja v politiko! Nekateri od teh modrih kritikov mislijo, da lahko beseda "izpopolnjevanje" pomeni le politično izpopolnjevanje. Toda razlika med zunanjim napredovanjem in notranjim napredkom je očitna. Prvo je lahko negotov cilj znanosti politike, katere edini cilj je spopad med domiselnim in sebičnim na eni strani ter preprostim in dobrim na drugi. Drugo, to je, notranji napredek pa je gotov cilj teozofije.

Resnično je le malo razumel teozofijo tisti, ki jo lahko meša s politiko. Kjer obstaja prva, druga ne; pričakuje se, da je skupnost teozofov osvobodjena spopadov, medtem ko je temelj politike boj. Teozofija naj bi razvila razum vseh ljudi, tako da bi bil vsak sposoben razumeti in racionalno služiti svojemu lastnemu višjemu kot tudi višjim interesom drugih, ki lahko, ko so uresničeni, z lahkoto pomagajo zavarovati tudi prvega. Politika pa se, po drugi strani, omejuje na nižje interese, zunanje posle človeškega življenja; in ker se nikoli ne spusti do načel človeškega obstoja, ki urejajo te zunanje posle, je bolj verjetno, da bo pri svojih prizadevanjih prej neuspešna, kot pa ne.

Reči, da je zaradi tega teozofija zgolj utopija in da so praktični interesi človeštva drugačni od tistih, katere obravnava teozofija, bi bilo zelo podobno zalivanju listov drevesa in zanemarjanju njegovih korenin, samo zato, ker jih slučajno ni mogoče videti. Umi, ki so pustili največji vtis v svetu, veliki reformatorji, so na samih sebi dokazali, da cilj teozofije ni negotov ali utopičen. Še več, pripisati besedo utopičen kateremukoli od takšnih načrtov bi bilo še posebej neprimerno v Indiji, kjer so bili ti vedno dejanske realnosti, medtem ko so jih najboljši umi drugih dežel obravnavali zgolj kot sanje. Primer tega je organiziranje širne skupnosti v štiri razrede ali kaste in delitev vsakega življenja v štiri obdobja ali Ashramas, na podlagi katere je posameznik prešel iz posvetnega v puščavniško življenje brez najmanjšega oklevanja. Posledica tega je bila bolj prefinjena moralnost kot jo lahko srečamo sedaj, kajti vzgibi za greh so bili slabotnejši; do tega, kar sedaj spodbuja pohlep, so bili tedaj

ravnodušni. In rezultat njihove utopične teorije življenja, ki je bila tako konsistentno dodelana, je ta, da lahko med vsemi rasami prav Indijci pokažejo najdaljše obdobje civiliziranega obstoja.

Opazujte, po drugi strani, kratkotrajni civilizaciji Grkov in Rimljanov; njuno trajanje lahko štejemo v nekaj slabih stoletij. Civilizirano življenje sedanjih, tako-imenovanih velikih evropskih narodov sega okoli deset stoletij nazaj in zelo vprašljivo je, ali bo doseglo še enako število nadaljnjih. Zahodnjaki živijo hitro, prizadevajo si izvleči čim več kot lahko iz fizičnega življenja, ki je za njih vse, tako da lahko pokažejo precejšnjo materialno dejavnost in sijaj, ki ga je zelo lahko vsiliti nepremišljenemu opazovalcu. Toda takšno hitro in sijoče življenje ne more trajati tako dolgo kot trdno in bolj pristno udobno življenje na vzhodu.

Resnica je, da v teh sodobnih časih sredstva vedno zavzamejo mesto cilja in zato povzročijo precej zla.

Ali se teozofi motijo, gospodje, če si prizadevajo spremeniti to nezdravo stanje stvari, podariti življenju smisel in obnoviti pomen njegovega cilja? Dejansko si ne more nihče domišljati, da bo lahko prisilil ljudi, da bodo enako razmišljali o vseh stvareh, vendar pa to še ni razlog za to, da ne bi poskusili doseči, da bi nekaj ljudi mislilo enako o nekaterih. Ne glede na to, kolikšno količino soglasja je mogoče doseči, pa bi bila to čista pridobitev. In opustiti navidezno utopičen načrt, samo zato, ker ga ni mogoče uresničiti v celoti, je lahko le slaba politika.

In, če pustimo ob strani vse druge premisleke, bi lahko po mojem mnenju teozofijo dovolj dobro zagovarjali že na tej osnovi. Da lahko, četudi bi bila večina populacije sveta zadovoljna s tem, da preživlja svoja življenja v široko razširjeni revščini, vulgarnosti, bednosti in prepirih, tistih nekaj nesrečnikov, ki naenkrat čuti odpor do te vrste življenja, potolaži le teozofija. S svojima naukoma o reinkarnaciji in karmi, v katera verjame večina, če ne že vsi člani Teozofskega društva, lahko le teozofija ponovno vzpostavi izgubljeno ravnovesje uma – mir, ki je nepogrešljiv za preudarno

opravljanje življenjskih dolžnosti. Ali so njeni nauki lažni ali resnični, ni toliko pomembno, dokler priznavamo, da so zdravilo, ki je enako realno kot bolezen, ki jo zdravijo. Zaradi tega, gospodje, si teozofija zasluži, če nič drugega, vsaj pozornost in podporo vseh. Tako lahko vsak vsaj priporoči svojemu malodušnemu prijatelju ustrezno zdravilo za njegovo slabost, pa četudi sam ni povprašal po nobenem zdravilu.

Povzetek teozofskih učenj

William Q. Judge

Razširitev traktata "Povzetek Teozofije" z dne, 20. junij 1888.

Theosophical Siftings, Zvezek 1.

TEOZOFIJA, Modrost-religija, obstaja od pradavnih časov. Ponuja nam teorijo o naravi in o življenju, ki temelji na znanju, katerega so pridobili Modreci v preteklosti, še posebej tisti na vzhodu; in njeni naprednejši študentje trdijo, da to znanje ni namišljeno ali povzeto, ampak znanje o dejstvih, ki so jih videli in spoznali tisti, ki so se hoteli podrediti pogojem, nujnih za videnje in spoznavanje.

Teozofija pomeni vedenje o Bogu [Ne v smislu osebnega, antropomorfnega Boga, ampak v smislu božanske "božje" modrosti.] in izraz "Bog" je univerzalno sprejet kot tisti, ki vključuje celoto, tako znanega kot neznanega, iz česar sledi, da mora "Teozofija" vsebovati modrost o absolutnem; in, ker je absolutno brez začetka in večno, je morala ta modrost vedno obstajati. Zato se Teozofija včasih imenuje Modrost-Religija, ker je od pradavnih časov imela znanje o vseh zakonih, ki vladajo duhovnemu, moralnemu in materialnemu področju.

Teorija o naravi in o življenju, ki jo ponuja, ni takšna, da bi bila najprej špekulativno zapisana in nato dokazana s prirejanjem dejstev ali zaključkov, da bi se ji prilagodili; ampak je razlaga o obstoju, kozmičnem in individualnem, izpeljana iz znanja, doseženega od tistih, ki so pridobili moč pogledati izza zavese, ki zakriva delovanja narave pred običajnim umom. Takšna bitja se imenujejo Modreci, če uporabimo ta izraz v njegovem najvišjem pomenu. V zadnjih časih so jih poimenovali Rišiji in Maharišiji, kar pomeni Veliki Rišiji.

Ne trdimo, da so ta vzvišena bitja ali Modreci obstajali samo na vzhodu. Znano je, da so živeli v vseh predelih sveta, v skladu s cikličnimi zakoni, o katerih bomo povedali več v nadaljevanju. Toda, glede na sedanjo razvitost človeške rase na tem planetu, jih sedaj najdemo na vzhodu, čeprav je morda dejstvo, da so se nekateri od teh, v davnih časih, tja zatekli z obal Amerike.

Ker med študenti modrosti-religije nujno obstajajo različne stopnje, je razumljivo, da so tisti, ki pripadajo nižjim stopnjam, sposobni predati le toliko znanja, kolikor ga pripada stopnji, ki so jo dosegli, in je do neke mere odvisno od nadaljnje informacije študentov, ki se nahajajo višje. Ti višji študentje so tisti, za katere trdimo, da njihovo znanje ni zgolj sklepanje, ampak da zadeva realnosti, ki so jih videli in spoznali. Medtem ko so nekateri od njih povezani s Teozofskim društvom, pa so vendar nad njim.

Moč videti in v popolnosti poznati takšne zakone je posledica naravnih, vrojenih ureditev, katerim se je potrebno podrediti kot vnaprejšnji pogoj; zato se ni mogoče odzvati na prošnjo posvetnega človeka po takojšnji predstavitvi te modrosti, saj je ta ne bi mogel dojeti, dokler ni izpolnil teh pogojev. Ker to znanje obravnava zakone in stanja materije ter zavesti, o kateri se "praktičnemu" zahodnemu svetu niti ne sanja, ga je mogoče pridobiti le korak za korakom, ko študent napreduje proti uničenju svojih predsodkov, ki so posledica, najsi neprimernih ali napačnih teorij. Ti višji študentje trdijo, da je predvsem na zahodu cela stoletja prevladovala

zgrešena metoda sklepanja, katere rezultat je splošna navada uma, da ljudje gledajo na mnoge učinke kot na vzroke, na to, kar je nerealno, kot na realno in obratno. Kot primer lahko vzamemo pojava mesmerizma in jasnovidnosti, ki ju je, do pred kratkim, zahodna družba zanimala, četudi so vedno obstajale številne osebe, ki so na podlagi nezamenljivega introspektivnega pričevanja poznale resnico teh pojavov in v nekaterih primerih razumele njun vzrok in logično osnovo.

Sedaj sledijo nekateri temeljni predlogi Teozofije:

Duh v človeku je edini realni in trajni del njegovega bitja; ostala njegova narava je sestavljena različno. In ker je odmiranje lastno vsem sestavljenim stvarem, je vsaka stvar v človeku, razen njegovega duha, prehodna.

Nadalje, ker je univerzum ena stvar in ne raznolika, in ker je vsaka stvar v njem povezana s celoto in z vsako drugo stvarjo v njem, o čemer na višji ravni obstaja popolno znanje, se ne more dogoditi nobeno dejanje ali misel, ne da bi jo zaznal in opazil vsak delec velike celote. Zato je vse neločljivo povezano z vezjo Bratstva.

Ta prvi temeljni predlog Teozofije predpostavlja, da univerzum ni neko nakopičenje raznolikih enot, ampak ena celota. Ta celota je tisto, kar so zahodni filozofi poimenovali "Božanstvo", hindujski Vedanti pa "Para-Brahm". Lahko bi ga imenovali Ne-manifestirani, ki vsebuje potencialnost vsake olike manifestacije, skupaj z zakoni, ki vladajo tem manifestacijam.

Nadalje, prisotno je učenje, da ne obstaja kreacija svetov v teološkem smislu, ampak da je njih pojavljanje strogo posledica evolucije. Ko nastopi čas za to, da se Ne-manifestirani manifestira kot objektivni Univerzum, kar se dogaja periodično, on izlije Moč ali "Prvi Vzrok", ki se tako imenuje zato, ker je sam po sebi brez-korenski koren tega Vzroka in se na vzhodu imenuje "Brez-vzročni Vzrok". Prvi Vzrok lahko imenujemo Brahma ali Ormazd ali Oziris ali s katerimkoli imenom hočemo. Projekcija vpliva ali tako-imenovanega "Diha Brahme" v času povzroči postopno pojavljanje svetov in bitij na njih. Ta ostajajo v manifestaciji tako dolgo, dokler traja

evolucijsko napredovanje tega vpliva. Po dolgih eonih izdihovanja se evolucijski vpliv upočasnjuje in univerzum se začne umikati v zatemnitev ali pralayo, dokler se “dih” v celoti ne povleče in ne ostanejo nobeni predmeti, kajti ničesar drugega ni kot le Brahma. Študent mora biti pozoren na to, da razlikuje med Brahma-o (brezosebni Parabrahma) in Brahmâ-o, manifestiranim Logosom. Razprava o sredstvih, ki jih uporablja ta moč v delovanju, ne bi bila primerna za ta Povzetek, vendar pa Teozofija obravnava tudi ta sredstva.

To izdihovanje je znano kot Manvantara ali Manifestacija sveta med dvema Manujema (iz Manu, in Antara, “med”), medtem ko zaključevanje vdihovanja prinese Pralayo ali uničenje. Prav iz teh resnic sta izšla zmotna nauka o “kreaciji” in “poslednji sodbi”. Te Manvantare in Pralaye so se večno odvijale in se bodo periodično odvijale tudi vnaprej, in večno.

Za potrebe manvantare domnevno obstajata dva tako-imenovana večna principa, in sicer, Purusha in Prakriti (ali duh in materija), ker sta oba vedno prisotna in skupaj delujeta v vsaki manifestaciji. Ta da izraza se tukaj uporabljata zato, ker zanju nimamo ustreznih izrazov v angleškem jeziku. Purusha se imenuje “duh” in Prakriti “materija”, vendar pa ta Purusha ni ne-manifestirano in Prakriti ni materija, kakršna je znana znanosti; tako arijski Modreci izjavljajo, da obstaja še višji duh, ki se imenuje Purushottama. V noči Brahme, oziroma v tako-imenovanem pri-tegovanju navznoter njegovega diha, sta namreč v Ne-manifestirano vsrkani tako Purusha kot Prakriti; to pa je pojmovanje, ki je isto kot ideja v osnovi biblijskega obrazca - “ostati v prsih Očeta”.

To nas je pripeljalo do nauka Univerzalne Evolucije, kot ga razlagajo Modreci Modrosti-Religije.

Oni pravijo, da Duh ali Purusha izhaja iz Brahme preko različnih oblik materije, ki se je razvijala sočasno, v duhovnem svetu iz najvišje in v materialnem svetu iz najnižje oblike. Ta najnižja oblika sodobni znanosti še ni znana. Zato mineralne, rastlinske in živalske oblike zapirajo v sebi iskro Božanskosti, delec nedeljive Purushe. Te iskre se borijo, da bi se

“povrnile k Očetu”, ali z drugimi besedami, pridobile samo-zavestnost, ter na koncu vstopile v najvišjo obliko na Zemlji, v človeka, v kateri edino je mogoče doseči to zavest o samem sebi. Obdobje, preračunano v človeškem času, skozi katerega se odvija ta evolucija, zaobjema milijone dob. Vsaka iskra božanskosti ima zato na razpolago milijone dob, da izpolni svoje poslanstvo - pridobiti popolno samo-zavestnost v človeški obliki. Toda to ne pomeni, da božanski iskri že sam prihod v človeške oblike prinaša samo-zavestnost. Veliko delo je mogoče dovršiti med Manvantaro, v kateri Božanska iskra doseže človeško obliko, ali pa ne; vse je odvisno od posameznikove volje in naporov. Vsak poseben duh gre torej skozi Manvantaro, ali vstopa v manifestacijo, zaradi svoje lastne in obogatitve Celote. Mahatme in Rišiji se torej med Manvantaro razvijajo postopno in postanejo po njenem koncu planetarni duhovi, ki vodijo evolucije drugih prihodnjih planetov. Planetarni duhovi naše oble so tisti, ki so v preteklih Manvantarah - ali dnevih Brahme - opravili te napore in postali v toku tistega dolgega obdobja Mahatme.

Vsaka Manvantara je namenjena istemu cilju in namenu, tako da bodo verjetno Mahatme, ki so sedaj dosegli te višine, ali pa tisti, ki bodo to dosegli v naslednjih letih sedanje Manvantare, postali planetarni duhovi naslednje Manvantare tega ali drugih planetov. Ta sistem torej sloni na istovetnosti Duhovnega Bitja in predstavlja, pod imenom “Univerzalno Bratstvo”, temeljno idejo Teozofskega društva, katerega cilj je uresničitev tega Bratstva med ljudmi.

Modreci pravijo, da je ta Purusha temelj vseh manifestiranih predmetov. Brez nje ne bi moglo obstajati ali biti povezano nič. Ona povsod prežema vsako stvar. Je realnost, za katero, ali na podlagi katere, so vse stvari, ki jih mi imenujemo realne, zgolj podobe. Ko Purusha doseže in objame vsa bitja, so ta povezana; in na ravni, na kateri obstaja Purusha, obstaja popolna zavestnost o vsakem dejanju, misli, predmetu in okoliščinah, najsi se te odvijajo na tisti, ali pa na tej ali katerikoli drugi ravni. Kajti pod duhom in nad intelektom se nahaja raven zavesti, v kateri se zapisujejo

izkušnje in katera se imenuje človekova “duhovna narava”; za to pogosto pravijo, da je tako dovzetna za kulturo kot njegovo telo ali njegov intelekt.

Ta gornja raven je dejanska beležnica vseh občutenj in izkušenj, čeprav obstajajo še druge ravni beleženja. Včasih se imenuje “podzavestni um”. Vendar pa Teozofija meni, da gre za napačno rabo izrazov, če rečemo, da je duhovno naravo mogoče vzgajati. Dejanski cilj, ki ga je potrebno imeti pred sabo, je odpiranje ali ustvarjanje poroznosti nižje narave, da bi lahko skozi svetica duhovna narava in postala njen vodnik in vladar. “Vzgaja” se jo torej zgolj v smislu priprave nosilca, ki ga bo lahko uporabila, v katerega se bo lahko spustila. Z drugimi besedami, da bo lahko dejanski človek, ki je višji jaz - iskra Božanskosti, o kateri smo govorili - prekril vidno bitje, kateremu se tako ponudi možnost, da se združi s to iskro. Zato pravijo, da višji človek ni v človeku, ampak nad njim.

Ta je vedno spokojen, ravnodušen, blažen, poln popolnega znanja. Nenehno se nahaja v stanju Božanskosti, saj je trajno to stanje samo po sebi, “združen z Bogovi, se hrani z Ambrozijo”. Študentov cilj je torej, da omogoči, da luč tega duha sije skozi nižja oblačila.

To “duhovno vzgojo” je mogoče doseči le, ko se grobi interesi, strasti in zahteve mesa podredijo interesom, stremljenjem in potrebam višje narave; to pa je vprašanje, tako sistema kot vzpostavljenega zakona.

Ta duh lahko postane vladar le, če se najprej vzpostavi trdno intelektualno prepričanje ali priznavanje, da obstaja le ON. In, kakor smo omenili zgoraj, ker ne gre le za posameznika, ampak tudi za celoto, mora biti iz nižje narave odstranjena vsa sebičnost, preden je mogoče doseči njegovo duhovno stanje. Tako dolgo, dokler ostaja prisotna še najmanjša osebnostna ali sebična želja - celo po duhovnem dosežku zaradi nas samih - tako dolgo zaželenega cilja ni mogoče doseči. Zato omenjen izraz “zahteve mesa” dejansko pokriva tudi zahteve, ki ne pripadajo mesu, tako da bi bilo bolj pravilno, če bi rekli “želje osebnostne narave, ki vključujejo tiste posamezne duše”.

Če se sistematično predajo urjenju v skladu z omenjenim sistemom in zakonom, ljudje pridobijo jasen vpogled v nematerialni, duhovni svet, in njihove notranje sposobnosti dojamajo resnico enako neposredno in hitro kot njihove fizične sposobnosti dojamajo čutne stvari ali kakor njihove mentalne sposobnosti dojamajo tiste uma. Ali, če uporabimo njihove besede: “Sposobni so neposrednega vpogleda v ideje”, zaradi česar je njihovo pričevanje o takšni resnici vredno enakega zaupanja kot tisto znanstvenikov ali filozofov o resnicah na njihovih področjih.

Med tem duhovnim urjenjem takšni ljudje pridobijo zaznavo in nadzor nad raznovrstnimi silami Narave, ki drugim ljudem niso znane, in so zato sposobni izpeljati dejanja, ki jih običajno imenujemo “čudežna”, čeprav so dejansko le rezultat širšega poznavanja naravnega zakona. Kaj so te moči, lahko zremo v Patanjalijevi “filozofiji joge”.

Njihovo pričevanje o nadčutni resnici, preverjeno na podlagi njihovega posedovanja tovrstnih moči, izziva iskreno preverjanje s strani vsakega religioznega uma.

Če se sedaj obrnemo k sistemu, ki so ga predstavili ti modreci, najprej odkrijemo, da vsebujemo poročilo o kozmogoniji, o preteklosti in prihodnosti te zemlje in drugih planetov, evolucijo življenja preko - kakor se imenujejo - elementalnih, mineralnih, rastlinskih, živalskih in človeških oblik.

Ti “pasivni življenjski elementi” sodobni znanosti niso znani, čeprav se jim včasih približa, ko ih obravnava kot subtilne materialne posrednike pri ustvarjanju življenja, četudi so dejansko oblika samega življenja.

Vsaka Kalpa, ali veliko obdobje, je razdeljena na štiri obdobja ali Yuge, od katerih vsako traja več tisoč let in je zaznamovano z neko posebno značilnostjo. Ta obdobja so Satya-yuga (ali doba resnice), Tretya-yuga, Dvapa-yuga in naša trenutna Kali-yuga (ali doba teme), ki se je začela pred pet tisoč leti. Beseda “tema” se tu nanaša na duhovno in ne na materialno temo. V tej dobi namreč vsi vzroki veliko hitreje prinesejo svoje učinke kot

v katerikoli drugi dobi, dejstvo, ki je posledica silovitejšega zagona "zla", ko se tok njegovega cikla začneja obračati proti novemu ciklu resnice. Tako lahko iskren ljubitelj rase v treh inkarnacijah, preživetih med Kali-yugo, doseže več kot bi lahko v precej večjem številu inkarnacij med neko drugo dobo. Tema te dobe ni popolna, ampak večja kot v katerikoli drugi dobi; njena glavna težnja je usmerjena v materialnost, ki pa občasno popusti zaradi etičnega ali znanstvenega napredka, ki vodi do dobrobiti rase in takojšnje odstranitve vzrokov za zločin ali bolezen.

Naša zemlja je eden od sedmih planetov v verigi in edina vidna na fizični ravni, medtem ko se drugih šest nahaja na drugih ravneh in so zato nevidni. [Vsak od drugih planetov našega sončnega sistema pripada neki drugi verigi sedmih planetov.] Življenjski val se spušča z višjega na nižji planet v verigi, dokler ne doseže naše zemlje, nakar se vzpenja in prehaja skozi tri druge na nasprotni strani loka, in to sedemkrat. Evolucija oblik sovпада s tem napredovanjem, tako da val življenja nosi s seboj mineralne in rastlinske oblike, dokler ni vsaka od obel pripravljena na sprejem človeškega življenjskega vala. Naša zemlja je četrta obla.

Človeštvo prehaja z oble na oblo v nizu obhodov in najprej kroži na vsaki obli ter se na njej reinkarnira v določenem številu inkarnacij. V zvezi s človeško evolucijo na nevidnih planetih je dovoljeno povedati le malo. Zato se moramo ukvarjati le z našo Zemljo. Slednja je začela, ko jo je zadnjič dosegel življenjski val (v tem, našem, Četrtem Obhodu), razvijati človeka in ga deliti na rase. Ko je vsaka od teh ras preko evolucije dosegla obdobje, ki je znano kot "trenutek izbire" in določila svojo bodočo usodo kot posamezna rasa, je začela počasi izginjati. Rase so med seboj ločene z naravnimi katastrofami kot so pogrezanje celin in veliki naravni preobrati. Sočasno z razvojem ras se odvija razvoj specializiranih čutov; tako je naša rasa doslej razvila pet čutov.

Modreci so nam nadalje povedali, da se stvari in ljudje na tem svetu podrejajo cikličnim zakonom in da med nekim ciklom ni mogoče razviti razpona ali kakovosti napredka, ki pripada nekemu drugemu ciklu. Ti

ciklični zakoni delujejo v vsaki dobi. Ko dobe postajajo temnejše, še vedno delujejo isti zakoni, le da so cikli krajši; to je, v absolutnem smislu so enako dolgi, vendar pa dosežejo določeno mejo v krajšem časovnem obdobju. Ti zakoni nalagajo omejitve napredovanju rase. V ciklu, med katerim se vse spušča in vzpenja, morajo adepti počakati na trenutek, ko lahko pomagajo vzponu rase. Oni se ne morejo, in ne smejo, vmešavati v Karmični zakon. Tako začnejo v duhovnem smislu aktivno delovati šele takrat, ko vidijo, da se cikel približuje svoji točki obrata.

Obenem pa ti cikli nimajo nekih trdih meja ali točk konca ali začetka, saj se eden lahko konča ali približuje koncu, medtem ko se je drugi že začel. Tako se prekrivajo in prelivajo eden v drugega, tako kot dnevi v noči; in šele, ko se eden v celoti konča in drugi začne razkrivati svoje cvetove, lahko rečemo, da se nahajamo v novem ciklu. Dva sosednja cikla je mogoče primerjati s prepletenima trikotnikoma, pri katerih se vrh enega dotika središča drugega, tako da je točka, na kateri se eden konča in drugi začne, točka, na kateri sta se križala njuna vrhova. Ali pa če si predstavljamo, da napredovanje ciklov predstavlja človek med hojo; njegov ritem hoje lahko ugotovimo le tako, da premerimo razdaljo njegovega kraka, točke na sredini vsakega koraka, med nogama, pa so začetek in konec ciklov.

Napredovanju cikla ali njegovemu slabšanju se nudi pomoč na naslednji način; ko se cikel vzpenja, razvita in napredna Bitja, ki so v sanskrtu znana pod izrazom Jnani-ji, sestopijo na zemljo z drugih področjih, na katerih se cikel zaključuje, zato da bi pomagala duhovnemu napredku te oble. Na podoben način ti zapustijo to oblo, ko se naš cikel približuje temi. Vendar pa teh Jnanijev ne smemo mešati z zgoraj omenjenimi Mahatmami in Adepti. Pravi cilj resničnih teozofov bi zato moral biti takšen način življenja, ki bi vodil do popolne razpršitve teme, tako da bi se ti Jnaniji lahko zopet obrnili proti tej obli.

Teozofija uči tudi o obstoju univerzalno razširjenega in visoko eteričnega medija, ki so ga poimenovali "Astralna svetloba" in "Akaša". To je shramba vseh preteklih, sedanjih in prihodnjih dogodkov. V njej so zapisani vsi

učinki duhovnih vzrokov in vseh dejanj ter misli iz smeri, najsi duha ali materije. Lahko bi jo imenovali Knjiga Zapisujočega Angela.

Vendar pa je Akaša napačno ime, če jo mešamo z Etrom ali Astralno svetlobo Kabalistov. Akaša je ne-pojavnost pojavnega Etra ali Astralne svetlobe, kajti Akaša je neskončna, nedeljiva, neotipljiva, in njen edini proizvod je Zvok. [V misticizmu ezoterične filozofije se o Akaši ustrezno govori kot o ženskem "Svetem Duhu"; "Zvok" ali govor je logos, manifestirana beseda nemanifestirane Matere. Glej *Sankhyasara*, Predgovor, str. 33 *et seq.*]

In ta Astralna svetloba je materialna in ne duh. Dejansko je nižji princip tistega kozmičnega telesa, za katerega je Akaša najvišji. Vsebuje moč ohranjanja vseh podob. To vključuje trditev, da vsaka misel, kot tudi vsaka beseda in dejanje, v njej ustvari podobo. Za te podobe lahko rečemo, da imajo dvoje življenj. Prvič, svoje lastno kot podoba. In drugič, vtis, ki ga pustijo na matrici astralne svetlobe. V gornjem kraljestvu te svetlobe ne obstaja nič takega kot prostor ali čas v človeškem smislu. Vsi bodoči dogodki so misli in dejanja ljudi; ti so vnaprejšnji proizvajalci slike dogodka, ki naj bi se zgodil. Običajni ljudje nenehno, neskrbno in zlobno ustvarjajo takšne dogodke, medtem ko Modreci, Mahatme in Adepti dobrega zakona ustvarjajo le takšne slike, ki so v skladu z Božanskim zakonom, saj nadzorujejo ustvarjanje svojih podob. V Astralni svetlobi so tudi vsi diferencirani zvoki. Elementali so energijski centri v njej. Tam so tudi sence umrlih človeških bitij in živali. Zato lahko vsak videc ali oseba v transu v njej vidi vse, kar je kdorkoli naredil ali rekel, kakor tudi to, kar se je zgodilo komurkoli, s katerim je povezan. Zato tudi ne smemo presojati istovetnosti umrlih oseb - ki naj bi poročale posebej s te ravni - po podajanju pozabljenih ali neznanih besed, dejstev ali idej. S te ravni materije lahko povzamemo slike vseh, ki so kdajkoli živeli, da nato odsevajo na primerni elektro-magnetni površini, tako da se zdijo kot pojave umrlih in ustvarjajo občutke o njih teži, trdoti in velikosti.

S pomočjo Astralne Svetlobe in Elementalov lahko iz ozračja pritegnemo in precipitiramo na katerokoli ravno površino ali v obliki trdnega predmeta raznovrstne materialne elemente; ta precipitacija lahko postane trajna, ali pa je lahko sestavljena iz takšne povezovalne svetlobe, da hitro izgine. Vendar pa lahko pomoč elementalov pridobimo le z močno voljo in popolnim poznavanjem zakonov, ki vladajo bivanju elementalov. Na tem mestu nima smisla navajati nadaljnje podrobnosti; prvič zato, ker jih neizurjen študent ne more razumeti; in drugič, ker celovite informacije ni dovoljeno podati, če bi že imeli na voljo dovolj prostora.

Svet elementalov je pomemben dejavnik v našem svetu in v življenju študenta. Vsaka misel, ki jo razvije človek, se v trenutku ovije v nek Elemental in ni več v dosegu človekovega vpliva.

Zlahkoto vidimo, da se ta proces odvija nenehno. Zato vsaka misel obstaja kot entiteta. Dolžina njenega življenja je odvisna od dveh stvari: (a) Izvirne sile človekove volje in mišljenja; (b) moči elementala, ki se je z njo povezal, in kateremu razredu ta elemental pripada. To enako velja za dobre kot slabe misli. In ker je volja v ozadju na splošno zlobnih misli običajno močna, lahko vidimo, da je rezultat zelo pomemben, saj elemental nima nobene zavesti in pridobi svoj ustroj ter usmeritev iz misli, katero prenaša.

Vsako človeško bitje ima svoje lastne elementale, ki pripadajo njegovi naravi in njegovim mislim. Če usmerite svojo misel proti neki osebi z jezo, ali pa s kritično, nedobrohotno presojo, pritegnete k sebi številne elementale, ki pripadajo, porajajo ali so porojeni s to posebno napako ali pomanjkljivostjo, tako da se ti zgrnejo na vas. Tako, zaradi nepravilnosti svojega čisto človeškega obsojanja, ki ne more poznati vira in vzrokov za delovanje drugega, v trenutku, z lastnim dejanjem, postanete del njegove napake ali pomanjkljivosti, zaradi česar se odposlani duh vrne "s sedmimi hudiči, ki so slabši kot on sam". To je izvor priljubljenega reka: "uroki se, tako kot piščanci, vračajo domov h kokoši", in ima svoj koren v zakonih, ki vladajo magnetni privlačnosti.

V Kali-yugi nas hipnotizira učinek izjemne količine podob v Astralni Svetlobi, sestavljenih iz vseh dejanj, misli, itd., naših prednikov, katerih življenje so težila v materialno smer. Te podobe vplivajo na notranjega človeka - ki se jih zaveda - s sugestijo. V svetlejši dobi je vpliv takšnih podob usmerjen proti Resnici. Učinek Astralne Svetlobe, ki ga oblikujemo in naslikamo sami, ostaja enak, dokler nadaljujemo z ustvarjanjem takšnih podob ter tako postaja naš sodnik in naš krvnik. Vsak univerzalni zakon tako vsebuje sredstva za svoje lastno izpolnjevanje in kaznovanje za njega kršitev ter ne potrebuje nikakršne druge avtoritete, ki bi ga postavila ali izvrševala njegove odredbe.

Astralna Svetloba s svojim vrojenim delovanjem tako razvija kot uničuje oblike. Je univerzalna beležnica. Njena glavna naloga je, da predstavlja nosilec delovanja zakonov Karme ali napredovanja principa življenja in je tako, v globokem duhovnem smislu, medij ali "posrednik" med človekom in njegovim Božanstvom - njegovim višjim duhom.

Teozofija pripoveduje tudi o izvoru, zgodovini, razvoju in usodi človeštva.

O Človeku uči:

1. Da je vsak duh manifestacija Enega Duha in s tem del vseh. V inkarnaciji prehaja skozi niz izkušenj in usojena mu je ponovna združitev z Božanskim.
2. Da ta inkarnacija ni ena sama, ampak da se ponavlja, tako da se vsaka individualnost ponovno uteleša, med številnimi obstoji, v zaporednih rasih in planetih naše verige ter tako zbira izkušnje o vsaki inkarnaciji na poti do svoje popolnosti.
3. Da med dvema inkarnacijama, potem ko so odstranjene vse grobe prvine, nastopi obdobje sorazmernega počitka in osvežitve, ki se imenuje Devachan in v katerem se duša pripravlja na svoj naslednji prihod v materialno življenje.

Človekov ustroj se deli na sedmeren način, pri čemer je glavna delitev na telo, dušo in duh. Te delitve in njim ustrezen razvoj vladajo njegovemu subjektivnemu stanju po smrti. Dejanske delitve ni mogoče razumeti in

mora za enkrat ostati ezoterična, saj za nje razumevanje zahteva določene čute, ki običajno niso razviti. Če se trenutne sedmerne delitve, kot jo podajajo teozofski pisci, držimo preveč natančno, brez kakršnekoli pogojne opombe, bo to povzročilo spore ali napačno razumevanje. Na primer, Duh ni sedmi princip. Je sinteza, ali celota, in je enako prisoten v šestem. Trenutne raznovrstne delitve je mogoče jemati le kot splošne delovne hipoteze, ki ih je potrebno razviti in popraviti, ko študentje napredujejo in se sami razvijajo.

Stanje duhovnega, vendar pa sorazmernega počitka, znano kot Devachan, ni večno, in to ni isto kot krščanska večna nebesa. Niti “pekel” ne ustreza stanju, ki je teozofskim piscem znano kot Avitchi.

Vsa takšna boleča stanja so prehodna in očiščevalna stanja. Ko jih posameznik preide, vstopi v Devachan.

“Pekel” in Avitchi tako nista isto. Avitchi je isto kot “druga smrt”, saj je dejansko izničenje le za “črnega Maga” ali duhovno zlobnega, kar bomo videli v nadaljevanju.

Narava vsake inkarnacije je odvisna od ravnovesja med zaslugami in pregrehami v preteklem življenju ali življenjih – od načina, na katerega je človek živel in mislil; in ta zakon je nespremenljiv in popolnoma pravičen.

“Karma” je izraz, ki pomeni dve stvari; zakon etične vzročnosti (Kar človek seje, to bo tudi požel); in ravnovesje ali presežek zaslug ali pregreh pri vsakem posamezniku določa tudi obseg izkušanja sreče ali žalosti v vsaki inkarnaciji, tako da je tisto, kar mi imenujemo “sreča”, dejansko “sladica” - sladica, zaslužena v preteklem obstoju.

Karma se ne izčrpa vsa v enem samem življenju, niti ni nujno, da bi človek v tem življenju izkušal učinek vse svoje pretekle Karme, kajti zadržijo jo lahko raznovrstni vzroki. Glavni vzrok je neuspeh Ega, da bi si pridobil telo, ki mu bo priskrbelo instrument ali aparat, v katerem, in s katerim, lahko učinkujejo in dozoriyo misli iz preteklih življenj. Zato velja prepričanje, da v človekovih mislih med življenjem obstaja skrivnostna moč, ki

bo z gotovostjo pripeljala do rezultatov, najsi takoj v naslednjem življenju, ali pa v enem od mnogih nadaljnjih življenj; to je, v kateremkoli življenju, ko bo Ego pridobil telo, ki bo sposobno odigrati vlogo gorišča, aparata ali instrumenta za dozorevanje pretekle Karme. Obstaja tudi nihajoča ali divergentna moč Karme v njenem učinku na dušo, kajti določen tok življenja - ali misli - bo včasih morda vplival na dušo v določeni smeri tri življenja, preden bo mogoče občutiti dober ali slab učinek neke druge Karme. Niti ni nujno, da bo vsak droben del karme občuten enako podrobno kot takrat, ko je bil ustvarjen, kajti na določeni točki življenja se lahko obenem izrazijo številne vrste Karme, njihov povezan učinek pa proizvede rezultat, ki je, četudi kot celota natančno zastopa vse svoje prvine, vseeno različna Karma s stališča vsakega posameznega sestavnega dela. To je znano kot izničenje domnevnega učinka vključenih razredov Karme.

Proces evolucije, ki se vzdiga do ponovne združitve z Božanskim, je in vključuje zaporedne vzpone, s stopnje na stopnjo, moči in koristnosti. Najbolj vzvišena bitja, ki se še nahajajo v mesu, so znana kot Modreci, Rišiji, Bratje, Mojstri. Njihova velika funkcija je bila v vseh časih ohranjanje, in ko to dovoljuje tudi ciklični zakon, širitev duhovnega znanja in vpliva.

Ko pride do združitve z Božanskim, človek spozna vse dogodke in izkušnje vsake inkarnacije.

V zvezi s procesom duhovnega razvoja teozofija uči:

1. Da bistvo procesa leži v zagotavljanju nadvlade najvišje, duhovne prvine v človekovem življenju.

2. Da do tega, med drugimi, prihaja na štiri načine:

(a) S popolnim izničenjem sebičnosti v vseh oblikah in vzgojo širokega, plemenitega sočutja ter truda za dobro drugih.

(b) S popolno vzgojo notranjega, duhovnega človeka preko meditacije, z seganjem do in zveze z Božanskim ter z izvajanjem tega, kar je opisoval Patanjali, to je, nenehnim prizadevanjem po doseganju idealnega cilja.

(c) Z nadzorom apetitov in želja mesa, vseh nižjih, materialnih interesov, ki jih je potrebno podrediti namenom duha.

(d) Skrbnim izvajanjem vsake dolžnosti, ki pripada človekovemu položaju v življenju, brez želje po nagradi in prepuščanjem rezultatov Božanskemu zakonu.

3. Da je, medtem, ko je opisano obvezno za in izvajano s strani vseh religiozno usmerjenih ljudi, mogoče doseči še višjo raven duhovne izpolnitve s posebnim fizičnim, intelektualnim in duhovnim urjenjem, s katerim se najprej prebudijo in nato razvijejo notranje sposobnosti.

4. Da se razširitev tega procesa doseže v stanju Adepta, Mahatme ali Rišijev, Modrecev in Dhyan Chohanov, ki so vsa vzvišena stanja, dosežena s truda polno samo-disciplino in trdim delom, ki se pne skozi številne inkarnacije ter preko mnogih stopenj iniciacije in povišanj, nad katerimi so še druge stopnje v približevanju Božanstvu.

V zvezi z razumnostjo duhovnega razvoja pravi:

1. Da se proces odvija v celoti znotraj posameznika, pri čemer vzgib, napor in rezultat izhajajo iz njegove lastne notranje narave preko samo-razvoja.

2. Da ta proces, četudi oseben in notranji, ni brez pomoči, oziroma je dejansko mogoč le preko zveze z najvišjim virom vse moči.

V zvezi s stopnjo napredovanja v inkarnacijah pa meni:

1. Da ima že samo intelektualno seznanjanje s teozofsko resnico veliko vrednost pri usposabljanju posameznika za korak navzgor v njegovem naslednjem zemeljskem življenju, saj nudi spodbudo v tej smeri.

2. Da se še več pridobi z življenjem dolžnosti, usmiljenja in dobronamernosti.

3. da se še večji napredek doseže s pozorno in predano rabo omenjenih sredstev duhovne vzgoje.

4. Da vsaka rasa in posameznik dosežeta v razvoju obdobje, ki je znano kot “trenutek izbire”, ko sam določi svojo prihodnjo usodo s premišljeno in zavestno izbiro med večnim življenjem in smrtjo, in da je ta pravica do izbire posebna prirojena sposobnost svobodne duše. Ni je mogoče izvesti, dokler človek ni spoznal duše v sebi in dokler ta duša ni dosegla določeno mero samo-zavestnosti v telesu. Trenutek izbire ni neko določeno časovno obdobje; sestavljeno je iz vseh trenutkov. Ne more nastopiti, če do njega niso pripeljala vsa pretekla življenja. Kajti rasa kot celota ga še ni dosegla. Vsak posameznik lahko pospeši prihod tega obdobja v okviru prej omenjenega zakona dozorevanja karme. Če mu takrat ne bo uspelo izbrati pravo pot, še ne bo v celoti obsojen, kajti ekonomija narave poskrbi, da bo vedno znova in znova dobil priložnost izbire, ko bo nastopil pravi trenutek za celotno raso. Po tem obdobju začne razcvetela rasa težiti k svoji razgradnji. Nekateri njeni posamezniki presežejo njen razvoj in dosežejo stopnjo Adepta ali Mahatme. Večina, ki je izbrala pravilno, ki pa še ni dosegla odrešitve, preide v subjektivno sanje, kjer čaka na priliv človeškega življenja na naslednjo oblo, na kateri so prve duše za ljudi, ki so se premišljeno odločili za zlo in katerih življenja so potekala v velikem duhovnem pomanjkanju (kajti zlo so počeli zaradi ljubezni do zla *per se*), tako da so ogrozili zvezo z Božanskim Duhom ali monado, ki za vedno zapusti človeški Ego. Takšni Egoji preidejo v bedo osmega področja, da bi, kolikor lahko razumemo, tam ostali dokler ne pride do popolne ločitve med tem, kar so ustvarili, in osebnostnim Išvaro ali božansko iskro. Toda Mojstri nam tega načela niso nikoli pojasnili in so se izogibali odgovora in zaključne razlage. V naslednji Manvantari bo ta Božanska Iskra verjetno na novo začela svoje dolgo razvojno popotovanje, vržena v tok življenja pri izviri in obsojena na ponoven vzpon preko nižjih oblik.

Dokler zveza z Božansko Monado ni ogrožena, se to izničenje osebnosti ne more odviti. Nekaj od te osebnosti vedno ostane povezano z nesmrtnim Egom. Celo po takšni ločitvi lahko človeško bitje živi naprej, kot človek med ljudmi - brez-dušno bitje. To razočaranje, če ga tako imenujemo, ko

je Božanski Iskri odvzet njen izbrani nosilec, predstavlja “greh zoper Sveti Duh”, ki mu ga sama njegova narava prepoveduje oprostiti, saj ne more nadaljevati druženja s principi, ki so se ponižali in spridili v tako absolutnem smislu, da se ne odzivajo več na ciklične ali evolucijske spodbude, ampak se s težo lastne narave potopijo v najgloblje globine materije. Ko je enkrat zveza v celoti razbita, se v naravi Bitja ne more obnoviti. Vendar pa se brezštevne priložnosti za povratek ponujajo same po sebi med postopkom razgradnje, ki traja tisoče let.

Obstaja tudi usoda, ki doleti adepte Dobrega Zakona, ki je nekako podobna izgubi “nebes” po neizračunljivih časovnih obdobjih sreče. Ko adept doseže določeno visoko točko svoje evolucije, lahko, če to želi, postane to, kar hindujci imenujejo “Deva” - ali manjši bog. Če stori to, potem, četudi bo dolgo časovno obdobje užival blaženost in moč tega stanja, v naslednji Pralayi ne bo sodeloval v zavestnem življenju “v nedrjih Očeta”, ampak bo moral v naslednji novi “kreaciji” sestopiti v materijo in izpolnjevati določene funkcije, ki ji za sedaj ni mogoče razjasniti, in se ponovno vzpeti preko elementalnega sveta; toda ta usoda ni podobna tisti Črnega Maga, ki pade v Avitchi. Vendar pa med tema dvema izbirama lahko izbere srednjo in postane Nirmanakaya – tisti, ki se odpove Blaženosti Nirvane in ostane po smrti v zavestnem obstoju izven svojega telesa: da bi pomagal človeštvu. To je največje žrtvovanje, ki ga lahko opravi za človeštvo. Z zgoraj omenjenim napredovanjem z ene stopnje zanimanja in sorazmernega napredka na drugo, študent pospeši prihod trenutka izbire, po kateri postane hitrost njegovega napredovanja veliko večja.

Dodamo lahko, da je teozofija edini religiozni in filozofski sistem, ki ponuja zadovoljivo razlago za takšne probleme kot so:

1. Cilj, način in nastanitev drugih planetov poleg te zemlje ter kateri planeti služijo zaokrožitvi in nadaljevanju evolucijskega toka, da zapolnijo obseg, ki je potreben za univerzalno izkušnjo duš.

2. Geološke kataklizme na zemlji; pogosta odsotnost vmesnih tipov v njenem rastlinstvu; pojavljanje arhitektonskih in drugih ostankov ras, ki jih sedaj ni več in o katerih obstoju običajna znanost samo medlo domneva; narava izumrlih civilizacij in vzroki za njihovo izumrtje; razlike, fizične in notranje, med različnimi človeškimi rasami; smer prihodnjega razvoja.

3. Nasprotje in skupne točke ver sveta in skupen temelj v njihovi osnovi.

4. Obstoj zla, trpljenja in žalosti - brezupna uganka za človekoljube ali teologe.

5. Neenakosti v socialnem položaju in privilegijih; oster kontrast med izobiljem in revščino, inteligentnostjo in neumnostjo, izobraženostjo in nevednostjo, krepostjo in surovostjo; pojavljanje genialnih ljudi v siromašnih družinah, kot tudi druga dejstva, ki so v nasprotju z zakonom dedovanja; pogosti primeri neprimernosti posameznikovega okolja, do te mere, da zagrenijo voljo, zavirajo stremljenje in ohromijo prizadevanje; silovito nasprotje med značajem in stanjem; pojavljanje nesreč, zle sreče in končno smrti; - vse te probleme je mogoče pojasniti le s konvencionalno teorijo Božanske muhavosti ali teozofskima naukoma Karme in Reinkarnacije.

6. Posedovanje psihičnih moči – jasnovidnosti, jasnoslišnosti, itd, kot tudi pojavov psihometrije.

7. Resnična narava pristinih pojavov v spiritizmu in ustrezno zdravilo za vraževerje in pretirana pričakovanja.

8. Neuspešnost konvencionalnih religij na številnih področjih, preseganju zlorab, reorganizaciji družbe, širjenju ideje bratstva, zmanjševanju nezadovoljstva in zločina, povzdigovanju človeštva; in očitna neuspešnost, da bi posamezniki uresničili ideal, ki ga javno podpirajo.

Omenjeno je skica glavnih potez Teozofije, Religije-Modrosti. Podrobnosti je mogoče najti v hitro rastoči ponudbi čtiva o tem predmetu.

Študij Teozofije ponuja zadovoljiteve naslednjih interesnih stopenj:

1. Intelektualnega raziskovanja - s preučevanjem del v javnih knjižnicah, itd.

2. Želje po osebni rasti – deloma s knjigami, ki so pripravljena za ta poseben namen, deloma z revijami, ki predstavljajo Teozofijo.

3. Osebnega istovetenja s Teozofskim društvom, združenjem, ki je bilo oblikovano leta 1875, in njegovimi cilji: oblikovati jedro Univerzalnega Bratstva, promovirati študij arijske in druge vzhodne literature, religij in znanosti; raziskovati nepojasnjene zakone narave in latentne psihične moči v človeku.

Le pristajanje na prvi cilj je predpogoj za članstvo, druga dva pa sta neobvezna. Društvo ne zastopa nobenega posebnega prepričanja, je povsem nesektaško in vključuje pripadnike vseh ver ter od vsakega člana zahteva le takšno strpnost do prepričanj drugih, kot si jo želi za svoja lastna.

Splošna predstavitev teozofije

William Q. Judge

Iz uradnega poročila World's Parliament of Religions, 1893

Lucifer, December, 1893

Obstaja trditev, ki pravi, da bi nepristransko preučevanje zgodovine, religije in književnosti razkrilo obstoj, od starodavnih časov naprej, velikega jedra filozofskega, znanstvenega in etičnega nauka, ki predstavlja osnovo in izvor vseh podobnih mišljenj v sodobnih sistemih. To je obenem religiozno in znanstveno ter zagovarja stališče, da religija in znanost ne bi smeli biti nikoli ločeni. Predstavlja vzvišena religiozna učenja in učenja o idealih, vendar sočasno opozarja, da je vsa ta učenja mogoče pojasniti z razumom in da tu ni mesta za nobeno drugo avtoriteto, kot le za to, s čemer se izogne hipokriziji, ki se poraja takrat, ko se dogme, ki naj bi počivale na razumu, pripisuje avtoriteti, ki je nihče ne more pokazati.

To starodavno jedro nauka je znano kot "Religija Modrosti", ki so jo skozi čas vedno učili in ohranjali adepti ali iniciati. Ta kaže, in drugi nauki to potrjujejo, da je človek kot duhovno in nesmrtno bitje sposoben uveljaviti svoje dejansko življenje in zavest in da je to tudi ves čas počel v podobi ljudi, tistih višjih cvetov človeške rase, ki so pripadniki starodavnega in

visokega bratstva ter povezani z razvojem človekove duše, ki ga vključujejo v vsak proces evolucije na vseh ravneh.

Iniciati, ki jih zavezuje zakon evolucije, morajo delovati s človeštvom tako kot to dovoljuje njegov razvoj. Zato od časa do časa ter vedno znova in znova razkrijejo nauk, ki ga sčasoma, pri različnih narodih in na različnih področjih, prekrije tema. To je religija modrosti in oni njeni varuhi. Včasih se v narodih pojavijo kot veliki učitelji in "odrešitelji", ki zgolj znova označijo stare resnice in etični sistem. Ta pravi, da je človeštvo sposobno neskončnega izpopolnjevanja, tako časovnega kot kakovostnega, pri čemer so odrešitelji in adeпти primeri te zmožnosti.

H. P. Blavatsky je izjavila, da je od tega živega in stalno delujočega jedra popolnih ljudi prejela spodbudo, da znova razkrije stare ideje in številne ključne do starodavnih in sodobnih naukov, ki so se porazgubili med sodobnimi boji za civiliziranost, a tudi nekatere resnično starodavne nauke, ki pa so v kakršnikoli eksoterični obliki za današnji čas povsem novi. Te je vpletla med druge ključne, ki jih je predala svojim prijateljem in svetu. Tako imamo poleg pričevanj, ki jih je mogoče najti v zapisih vseh narodov, tudi to sodobno določno trditev, da na tej zemlji še vedno obstaja starodavno jedro učenih in človekoljubnih adeptov, ki se zanima za razvoj rase.

Teozofija priznava obstoj večnega principa, ki ga imenuje neznani in katerega ni mogoče nikoli zaznati drugače kot le preko njegovih objavljanih. Ta večni princip je v vsaki stvari in v vsakem bitju; se redno in večno objavlja in znova umika iz manifestacije. V tem plimovanju se odvija evolucija in je sama po sebi napredovanje objavljanih. Vidno vesolje je manifestacija tega neznanega, ki vključuje tako duh kot materijo, kajti teozofija pravi, da sta ta dva le nasprotna pola neznanega principa. So-obstajata in nista ločena in niti ločljiva eden od drugega, ali, kakor pravijo hindujski spisi, ni delca materije brez duha in niti delca duha brez materije.

Ob svojem objavljanju se duh-materija diferencira na sedem ravni, od katerih je za naše čute vsaka, na poti navzdol, bolj gosta od predhodne, pri čemer je snov v vseh ista, le da se razlikuje po stopnji. S tega zornega kota

je torej vesolje živo in niti en sam atom ni v nikakršnem smislu mrtev. Je tudi zavestno in inteligentno, njegova zavest in inteligenca pa prisotni na vseh ravneh, čeprav sta na tej skriti. Na tej naši ravni se duh osredotoča v vseh človeških bitjih, ki mu to dopuščajo; izbira, da mu to ne dopustijo, pa je razlog za nevednost, greh in za vso žalost ter trpljenje.

V vseh dobah so nekateri dosegli to visoko stanje, postali kot bogovi, dejavni sodelavci v delu narave, ter iz stoletja v stoletje širijo svojo zavest ter večajo cilj svojega vladanja v naravi. To je usoda vseh bitij, zato teozofija že na začetku zagovarja to zmožnost izpopolnitve rase, zavrača zamisel o vrojeni grešni podlosti in ponuja smisel in namen življenju, ki sta v soglasju s hrepenenji duše ter njeno dejansko naravo, ter sočasno uničuje pesimizem in njegovega tovariša, obup.

Za teozofijo je svet proizvod evolucije omenjenega principa vse od najnižjih oblik življenja, ki so jo vodila inteligentna, izpopolnjena bitja iz drugih in starejših evolucij, ter sestavljeno tudi iz egojev ali individualnih duhov zaradi katerih, in preko katerih, se izliva. Zato je človek, kakršnega poznamo, zavesten duh, cvet evolucije, povezan z drugimi in nižjimi razredi egojev v nižjih kraljestvih, ki pa se vsi vzpenjajo in katerim je usojeno, da se bodo nekega dne znašli na isti človeški stopnji, na kateri smo sedaj mi, mi sami pa tedaj še na višji.

Tako izpopolnjena človekova zavest je sposobna prehajati z ene ravni omenjene diferenciacije na drugo. Če človek ne zgreši katerokoli od teh ravni, katerih realnost v svojem bistvu je, je zaveden; cilj evolucije je namreč pridobitev popolne samo-zavesti, tako da se ob napredovanju vesolja lahko vzpenja na višje stopnje. Njegova evolucija je, potem ko je dosegla človeško stopnjo, pridobivanje izkušnje in s tem vzpenjanje ter prečiščevanje različnih ravni materije, ob čemer je mogoče v celoti slišati in dojeti glas duha.

Človek je duhovno bitje zato, ker je duh ujet v materijo, ki je tudi sama v svojem bistvu duhovna. Ker je duh, potrebuje nosilce, preko katerih lahko

pride v stik z vsemi ravnmi narave, ki so vključene v evolucijo. In ti nosilci so tisti, ki iz njega naredijo zapleteno, sestavljeno bitje, podložno zmoti, vendar sočasno zmožno vzpona nad vse utvare in osvojitve najvišjega mesta. Je miniaturno vesolje, kajti je duh, ki se objavlja samemu sebi s pomočjo sedmih diferenciacij.

Zato ga teozofija opredeljuje kot sedmerno bitje. Krščanska delitev na telo, dušo in duh je do določene mere točna, vendar pa ne bo nikoli mogla odgovoriti na probleme življenja in narave, če ne bo, kar pa ni primer, ugotovila, da so te sestavljene še iz drugih, tako da jih dobimo sedem.

Na vrhu se nahaja duh, naslednja pa je duhovna duša ali Buddhi, kakor se imenuje v sanskrtu. Ta bolj pripada duhu kot katerakoli pod njo in je povezana z Manasom ali umom. Te tri so dejanska človekova trojica, njegov neminljiv del, razmišljujoča entiteta, ki med svojo evolucijo živi na zemlji v drugih in gostejših nosilcih.

Pod njo je raven želja in strasti, ki jo delimo z živalskim kraljestvom, brez inteligence, in proizvajalka nevednosti, ki valuje iz utvare. Se razlikuje od volje in presoje in ji je zato potrebno dodeliti pravo mesto. Na tej naši ravni pa je grobo življenje, ki se objavlja, ne kot duh, iz katerega se je izlilo njegovo bistvo, ampak kot energija in gibanje na tej ravni. Človek je torej prisoten na celotni objektivni ravni; in ker je povsod, mora tudi sam ugotoviti, kakšen je tisti del, ki se mu odpove ob smrti telesa.

Pred objektivnim telesom, se nato nahaja model ali dvojnik zunanjega fizičnega ovoja. Ta dvojnik je astralno telo, ki pripada astralni ravni materije, ki ni tako gosta kot fizične molekule, ampak bolj nežna in krepkejša, kot tudi bolj trajna. To je izvornik telesa, ki fizičnim molekulam omogoča, da se uredijo in nato vzpostavijo v trdno obliko in obris, ki ga določa notranji astralni dvojnik, obenem pa tudi njih nenehno izmenjavo.

Ti štirje nižji principi ali ovoji so prehodni, minljiv del človeka in ne on sam, vendar pa v vseh ozirih instrument, ki ga uporablja in kateremu se ob smrti odpove kot staremu oblačilu, da bi ga na novo zgradil iz splošnega

zbiralnika ob vsakem novem rojstvu. Trojica pa je dejanski človek, mislec, individualnost, ki prehaja iz hiše v hišo in ki z vsakim rojstvom pridobiva izkušnje in ki trpi ali se radosti, v skladu s svojimi deli - je osrednji človek, živi duh-duša.

Potrebno si je razjasniti prisotnost tega duhovnega človeka, ki je vedno obstajal, ki je tesno povezan z evolucijo, ki mu vlada zakon vzroka in učinka, ker je sam po sebi ta zakon in ker poleg tega na tej ravni kaže različno silo značaja, zmožnosti in priložnosti, na kar je potrebno računati. Vse to nam omogoča zakon reinkarnacije. Ta pomeni, da človek, kot mislec, sestavljen iz duše, uma in duha, zaseda na zemlji, ki je prizorišče njegove evolucije, telo za telesom, v enem življenju za drugim, in kjer mora, podložen zakonom lastnega bivanja, dopolniti to evolucijo, ko jo je enkrat začel. V vsakem od teh življenj je drugim znan kot osebnost, medtem ko je v celotnem razponu večnosti individuuum, ki lastno istovetnost ne povezuje z imenom, obliko ali spominom.

Ta zakon je sam temelj teozofije, saj pojasnjuje življenje in naravo. Je en vidik evolucije, saj pomeni ponovno utelešenje. Ker pa se evolucija ne bi mogla odvijati brez ponovnega utelešenja, je, z ozirom na človekovo dušo, sam po sebi evolucija. Vendar pa je tudi zakon, v katerega so verjeli v času Jezusa in začetnih obdobjih krščanstva ter je dandanes tej religiji enako potreben kot vsaki drugi, če želi pojasniti spise in spraviti pravičnost Boga z grobim in za večino smrtnikov neusmiljenim vidikom narave in življenja ter z razumom osvetliti vse probleme, ki nas tlačijo na našem popotovanju skozi ta svet.

Veliko in za katerikoli drugi nauk nepravilno razliko med primitivnim in civiliziranim človekom, tako glede zmožnosti, značaja kot priložnosti je mogoče razumeti in pojasniti le s pomočjo tega zakona. Ta ščiti Naravo in Boga ter osvobaja religijo umazanije, katero so ji nadeli ljudje, ki so terjali veroizpovedi, ki slikajo kreatorja kot demona. Življenje in značaj vsakega človeka sta proizvod njegovih prejšnjih življenj in misli.

Vsak je svoj lasten sodnik, svoj lasten krvnik, kajti njegova lastna roka je tista, ki sproža orožje, ki ga kaznuje; in vsak si s svojim življenjem zasluži nagrado, vzpne na višine znanja in moči za dobro vseh, ki jih je morda pustil za sabo. Človek je mislec, ki s svojimi mislimi ustvarja vzroke za bedo ali blaženost, kajti njegove misli proizvajajo delovanja.

On je izvor vsake motnje univerzalnega skladja in k njemu kot izvoru se mora povrniti motnja, da bi se lahko vzpostavilo ravnovesje, kajti narava vedno deluje v smeri skladja. Človek stalno nosi s seboj niz misli, ki se širijo v oddaljeno preteklost ter nenehno ustvarjajo delovanje in odziv nanj. Zaradi tega je odgovoren za vse svoje misli in dejanja, in v tem je njegova popolna odgovornost; njegov lasten duh je bistvo tega zakona in priskrbi povračilo za vsako motnjo ter ureditev vseh učinkov.

To je zakon Karme ali pravičnosti, ki ga včasih imenujejo etični zakon vzročnosti. Ni nekaj tujega za krščanske spise, saj sta o njem jasno govorila Jezus in Sv. Pavel. Jezus je rekel, da “ne sodite, da ne boste sojeni; s kakšno sodbo namreč sodite, in s kakršno mero merite, s takšno se vam bo odmerilo”. Sv. Pavel pa je rekel: “Bratje, na zavajajte se, Bog ne hlina, kar človek seje, to bo tudi žet”. In ta setev in žetev sta možni le v okviru naukov Karme in reinkarnacije.

Kaj pa smrt in po njej? Ali so nebesa kraj ali ne? Teozofija uči, tako kot to najdemo v vseh svetih knjigah, da po smrti duša dozoreva v počitku. In to zaradi svoje lastne narave. Je mislec in med življenjem ne more izpolniti in izpeljati vseh, niti ne majhnega dela nešteti zasnovanih misli. Zato, ko ob smrti odvrže telo in astralno telo ter se osvobodi strasti in želja, takoj začnejo delovati njegove naravne sile, tako da domisli svoje misli na ravni duše, oblečen v bolj fino telo, primerno za ta obstoj.

Ta se imenuje devachan, stanje, ki je spodbudilo opise o nebesih, ki so skupni vsem religijam. A ta nauk je zelo jasno predstavljen le v budistični in hindujski religiji. To je čas počitka, kajti zaradi odsotnosti fizičnega telesa zavest ni v popolnem stiku z vidno naravo, kar je slučaj na materialni

ravni. Vendar pa je to realen obstoj, nič bolj utvaren kot zemeljsko življenje; obstoj, v katerem duša in um širita in shranita bistvo misli o življenju, ki so bile tako visoke kot je to dovoljeval značaj.

Ko se sila teh misli povsem izčrpa, dušo znova pritegne zemlja, okolje, ki ji je dovolj podobno, da ji bo nudilo ustrezno nadaljnjo evolucijo. Ta izmenjava stanj se odvija vse dotlej, dokler se preko ponavljajočih se izkušenj bitje na vzpne nad nevednost in v sebi spozna dejansko združenost vseh duhovnih bitij. Nato začne delati višje in večje korake po evlucijski poti.

Teozofija ne prinaša nobene nove etike, saj meni, da je prava etika vedno ena in ista. Toda v teozofskih naukih najdemo filozofsko in razumno osnovo za etiko in njeno naravno izvajanje v praksi. Rezultat tega, da drugim delamo to, kar želimo, da bi ti storili nam, in da ljubimo bližnje kot samega sebe - kar so kot pravilno objavljali vsi učitelji velikih religij sveta - pa je univerzalno bratstvo.

Temeljne teozofske ideje

Geoffrey A. Farthing

Izveček iz knjige *Deity, Cosmos and Man* (Božanstvo, Kozmos in Človek), *The Scope and Framework of the Science* (Delokrog in ogrodje znanosti), I. del, II. poglavje, str. 11-20.

Knjiga g. Farthinga je odličen uvod v Teozofijo, kakršna je podana v delih Madame Blavatsky in njenih Učiteljev-Adeptov.

Področje Ezoterične Znanosti [Teozofije] je tako široko kot življenje samo, saj zajema vso Naravo, vidno in nevidno. Kljub temu pa, bolj ko človek napreduje pri njegovem preučevanju, bolj spoznava, da je ta brezmejen načrt stvari, četudi nima “ne pojmljivega začetka ne predočljivega cilja”, urejena, povezana celota, v kateri je vsak del tesno povezan z vsakim drugim. Primerjamo ga lahko s kolesom, katerega pesto, špice in platišče so, četudi različni po obliki in namenu delovanja, neločljivi deli ene celote. Iz tega sledi, da ga študent lahko začne preučevati na katerikoli izbrani točki; prej ali slej bo dosegel vsako.

V tej knjigi je način, na katerega je urejen pristop do različnih vidikov predmeta, določen s tremi načeli, ki so značilna za celoten sistem. Vsebina poglavij, v katerih so vprašanja obdelana bolj podrobno, je na kratko povzeta v naslednjih oštevilčenih razdelkih:

1. Združenost vseh stvari

Ves obstoj je ena stvar. Ta stvar se lahko imenuje Eno Življenje, Edina Realnost; je vir Bivanja in vseh bitij; je vse - dejansko je vse, kajti ne obstaja nič drugega.

... koren celotne narave, objektivne in subjektivne, in vsega drugega v vesolju, vidnem in nevidnem, je, je bilo in vedno bo, eno absolutno bistvo, iz katerega se vse začena in v katerega se vse vrača. (Blavatsky, H. P. - *Key to Theosophy* (Ključ k teozofiji) str. 43.)

Med celotnim nadaljnjim študijem tega temeljnega dejstva ne bi smeli nikoli izgubiti izpred oči; vse oblike, ki vstopajo v bivanje, od atomov do ljudi, oživlja isto Življenje; oblike se razgradijo, Življenje pa ostaja. Mi, človeška bitja, smo eno z njim; naše življenje je to Življenje.

Ko pojasnjuje, kako Teozofija vidi "Boga, Dušo in Človeka", g. Blavatsky pravi:

V svojem izvoru in v večnosti so, (to je, Bog, duša in človek.) tako kot vesolje in vse v njem, eno z absolutno Združenostjo, z nespoznavnim božanskim bistvom ... (Blavatsky, H. P. - *Key to Theosophy* (Ključ k teozofiji) str. 83.)

[Glej kaj pravi H. P. Blavatsky o prvem temeljnem predlogu v *The Secret Doctrine* (Tajnem Nauku).]

Čeprav zaradi namenov študija, delimo polje Ezoterične Znanosti v različne vidike, pa moramo nenehno potrjevati, da so ti vidiki le plati združenosti. V trenutku, ko ta ideja človeku uide z uma, "(kar se zgodi prav lahko, ko obravnava kateregakoli od mnogih zapletenih vidikov Ezoterične Filozofije) jo nadomesti ideja ločenosti, s čimer študij izgubi svojo vrednost" (Zapiski kapetana Bowena, str. 9.).

2. Izvori

Vesolje in vse, kar je v njem, se podreja večnemu procesu, opisanem kot "Dnevi in Noči", izmenjujoča se obdobja dejavnosti in počitka. V skladu z

okultnim učenjem, *kreacija* ne obstaja, v smislu, da bi nekaj nastalo iz nič. Dejansko pod soncem ni nič novega.

Mi ne verjamemo v nobeno kreacijo, ampak v periodična in zaporedna pojavljanja vesolja iz subjektivne na objektivno raven bivanja, v rednih časovnih presledkih, ki zajemajo neskončno dolga obdobja. (Blavatsky, H. P. - *Key to Theosophy* (Ključ k teozofiji) str. 83.)

Zato ne obstaja nič takšnega, kar bi lahko imenovali začetek, kajti to, kar se na splošno imenuje kreacija, je le periodično ponovno pojavljanje stvari - oblik ali entitet - ki so že obstajale. Zdi se, da s prihodom noči vse izgine, potopi v enotno temo; in ko se dvigne sonce, se vse stvari znova pojavijo - začasno, tako kot je bilo začasno tudi njih izginotje. Časovno obdobje lahko traja le nekaj ur življenja neke žuželke ali sedemdeset let življenja človeka, ali pa skoraj neizračunljivo trajanje sonca ali vesolja. A ne glede na to, ali so obdobja dolga ali kratka, izmenjevanje ostaja kot objavljanje univerzalnega zakona periodičnosti.

[Več informacij, Geoffrey Farthing, *Origins*, Part I. in *Origins*, Part II.]

3. Sedmerna narava vesolja in človeka

Eden od ezoteričnih ključev razumevanja življenja je analogija, kakršno podaja hermetični aksiom "kakor zgoraj, tako spodaj". Vesolje je makrokozmos, velika urejena celota, človek pa njen miniaturni odsev, mikrokozmos. Naša izkušnja o nas samih nam pravi, da, kot človeška bitja, delujemo na več različnih načinov, skozi fizično delovanje in skozi takšne oblike zavesti kot so mišljenje, čutenje in sanjanje. Ezoterična Znanost uči, da se te oblike zavesti odvijajo na različnih nivojih, od čutilnega ali objektivnega do globoko notranjega ali subjektivnega. Še več, ti nivoji sami so odsev, v posamezniku, univerzalnih ravni bivanja: ravno tako kot se neko posamezno fizično dejanje odvija na fizični ravni, z uporabo snovi te ravni, tako se mentalna dejavnost - mišljenje - odvija na mentalni ravni, z uporabo snovi te ravni. V skladu z Ezoterično Znanostjo obstaja v Naravi sedem takšnih ravni in podobno tudi sedem stanj zavesti v človeku, v

katerih on “lahko živi, razmišlja, se spominja in biva”. (Blavatsky H. P., *Key to Theosophy* (Ključ k teozofiji) str. 89.)

[Več informacij, Geoffrey Farthing, *The Occult Constitution of Man and Cosmos: Part I.* in *The Occult Constitution of Man and Cosmos: Part II.* Glej tudi Farthingov diagram v *The Seven Principles of Man* (Sedem človekovih principov).]

4. Hierarhije bitij

Sveti spisi in religiozne tradicije vseh kultur pogosto omenjajo ne-človeške entitete, ki jih imenujejo z različnimi izrazi, angeli, deve, bogovi, duhovi takšne ali drugačne vrste. V mitologiji se ta bitja pojavljajo kot naravni duhovi, vile, silfe, salamandre, če omenimo le nekatere. Ezoterična Znanost podpira univerzalno tradicijo, ko potrjuje, da so različne ravni Narave nastanjene s hierarhijami bitij, od katerih ima vsaka svoje značilne lastnosti in način delovanja. V Svetem Pismu so dobro znani primeri pojavljanj angelov, posamično kot “Gospodov angel” ali kot “nebeška množica”. “Troni, dominjoni, kneževine in moči”, ki jih pogostokrat omenja Sv. Pavel, so dobro znana imena nekaterih ne-človeških hierarhij v angeologiji. Povsod v Naravi je življenje, ki se objavlja preko neskončno stopenj posameznih življenj, kajti v vesolju nimamo ne praznega prostora ne ne-oživiljene materije.

[Več informacij, Geoffrey Farthing, *The Hierarchies of Beings*, Part I. in *The Hierarchies of Beings*, Part II.]

5. Elementi in elementali

Ti so primeri hierarhičnega ustroja Kozmosa. Ezoterična Znanost pozna sedem elementov, štiri obče poznane, Zemljo, Zrak, Ogenj in Vodo, katerim dodaja pol-materialni Ether, ki je za nas še neviden, in dva druga, “ki se za enkrat nahajata povsem onstran človeške zaznave”. (Blavatsky H. P., *The Secret Doctrine* (Tajni Nauk), str. I. 12, I. 40, I. 78.) Vendar pa moramo imeti stalno v mislih, da so vsi ti le aspekti Edinega Univerzalnega Elementa, vira vsega objektivnega obstoja. Teh sedem elementov, s svojimi brezštevilnimi pod-elementi ... so zgolj pogojene preobrazbe in aspekti

enega in edinega Elementa. (Blavatsky H. P., *The Secret Doctrine* (Tajni Nauk), str. I. 12, I. 40, I. 78.)

“Elementali” je izraz, ki se uporablja za omenjanje bitij, ki začenjajo svoj tok evolucijske rasti in se zato nahajajo v *elementalnem* [prvinskem] stanju rasti. Na splošno se izraz nanaša na bitja, ki se v evolucijskem načrtu nahajajo pod mineralnim kraljestvom. Njihov obstoj folkloru univerzalno prepozna pod imeni kot so že omenjene vile, elvi, gnomi in podobni. Vendar pa jih lažje razumemo, če jih obravnavamo kot sile v Naravi in ne kot bitja, ki imajo miniaturno ali eterično človeško podobo.

[Več informacij, Geoffrey Farthing, *Elements and Elementals*, Part I. in *Elements and Elementals*, Part II.]

6. Univerzalni Zakon

Tudi s površnim opazovanjem lahko ugotovimo, da vesolje deluje v skladu z Zakonom. Vse naše znanosti in tehnologije temeljijo na prepoznavanju tega dejstva. Ta zakon ni vsiljen od zunaj, ampak je v sami naravi Kozmosa. Temeljno je to zakon vzroka in učinka, akcije in reakcije, na podlagi katerega je urejen in deluje Kozmos kot celota in vsi njegovi posamezni deli. Zakon je sam po sebi Modrost, Inteligenca in Moč; je Modrost, ki “ki se mogočno pne od enega do drugega konca [Univerzuma]; in mehko ureja vse stvari”, (*Wisdom of Solomon* (Apocrypha) - Salomonova Modrost.) ter deluje preko Hierarhij bitij, ki Kozmos ustvarjajo in ohranjajo kot skladno celoto.

[Več informacij, Geoffrey Farthing, *Law in Cosmos and Human Life*, Part I. in *Law in Cosmos and Human Life*, Part II.]

7. Akaša in Astralna Svetloba

Ta dva izraza prinašata učenje, ki sega daleč onstran vsega, kar je znano današnji znanosti. Čeprav to učenje na začetku težko dojamemo, pa kasneje vidimo, da precej osvetljuje področja izkušnje, ki jih slabo razume celo psihologija, in kot sta na primer mistično in psihično.

V enem od gornjih odstavkov smo omenili, da v vesolju ne obstaja nič takšnega kot prazen prostor. Ezoterična Znanost uči, da celoten kozmos prežema Akaša, prvobitna substanca ali raje *noumenon* [gola ideja] - nečutna realnost - onstran substance. V *Theosophical Glossary* (Teozofskem besednjaku) je Akaša (sanskrtski izraz, ki pomeni "sijoče" ali "svetleče") opisana kot "subtilna, nadčutna, duhovna esenca, ki prežema ves prostor". Ta prvobitna substanca se diferencira v vse oblike materije, tako v vidna kot tudi nevidna področja vesolja. Od tu izhaja opredelitev Akaše kot "Univerzalne Duše ... iz katere se z delitvijo ali diferenciacijo poraja vse, kar obstaja. Je vzrok obstoja; in napolnjuje ves neskončni Prostor".

Najnižje področje Akaše, ki se nahaja takoj nad grobo fizično ravnjo, se imenuje Astralna Svetloba. Ta je "nevidno področje, ki obdaja naš planet" in vse v njem ter ustreza subtilnemu nosilcu ali "dvojniku" v človeku, *Linga Shariri*. V njo se neizbrisno vtisne vse, kar se odvija v fizičnem, psihičnem in mentalnem kraljestvu. Zato je shramba spomina, tako v kozmosu kot v človeku.

[Več informacij, Geoffrey Farthing, *Akasha and the Astral Light*, Part I. in *Akasha and the Astral Light*, Part II.]

8. Ponovno rojstvo

Pri preučevanju človekovega ustroja, v skladu z okultizmom, je mogoče prepoznati dva aspekta njegove notranje narave, in sicer smrtnega - psiho ali dušo, in nesmrtnega - duhovno bistvo. (V vsakodnevem pogovoru in v precejšnji meri tudi v religioznih krogih se besedi "duša" in "duh" uporabljata ohlapno in pogosto izmenjalno. Zato je potrebno posvetiti posebno pozornost natančnemu pomenu teh dveh besed v našem trenutnem preučevanju.) Duhovno bistvo v človeku, trajna entiteta, se periodično povezuje z zaporednimi osebnostmi, ki jih projicira v objektivni svet. S tem uboga univerzalni ciklični zakon, ki deluje v Naravi. Prehodna osebnost vključuje zapleteno, smrtno, ne-fizično sestavino, psiho ali dušo, ki prebiva v telesu iz mesa.

Ponovno rojstvo ali reinkarnacija ni posebnost človeštva; je izražanje tistega zakona izmenjave delovanja in počitka, ki ga lahko opazujemo v naravnem svetu – v cikličnih procesih rasti, odmiranja in smrti oblike ter v vztrajanju življenja v teh zaporednih oblikah.

[Več informacij, Geoffrey Farthing, *Death and Rebirth*, Part I. in *Death and Rebirth*, Part II. Glej tudi H. P. Blavatsky, komentarji v *Key to Theosophy* (Ključu k teozofiji) o: *On the Mysteries of Re-incarnation* in *On Re-incarnation or Re-birth*.]

9. Posmrtna stanja

Predhodna točka omenja, da se v človekovem življenju odvijajo izmenjujoča se obdobja delovanja in počitka, ali, bolj natančno, obdobja inkarnacije - to je, življenja v telesu iz mesa - ki jim sledijo obdobja raztelesenega obstoja, podobna štiriindvajset-urnemu ciklu budnosti in spanca. V 3. točki smo podali nekaj informacij o sedmih ravneh Narave in sedmih stanjih zavesti. Inkarnacija je proces prevzemanja oblačil ali nosilcev, skozi katere lahko deluje zavest na nižjih ravneh; smrt je proces umikanja iz teh oblačil. Študentu bo takoj postalo očitno, da je vsak vidik Ezoterične Znanosti neločljivo povezan z vsakim drugim. Da bi človek razumel posmrtna stanja, mora preučiti sedmeren ustroj človeka in kozmosa, kar mora voditi v - ali izhajati iz - študija Akaše in Astralne Svetlobe.

Kakorkoli že, katerikoli vidik že obravnavamo, moram nanj gledati kot na del celote, katere delovanje, v vseh njenih delih, se podreja univerzalnemu zakonu. Na ta dejstva moramo biti pozorni na vsaki stopnji študija.

[Več informacij, Geoffrey Farthing, *Death and Rebirth*, Part I. in *Death and Rebirth*, Part II. Glej tudi Farthingov diagram o *After Death States and Processes*. Več o tem vprašanju dobiš tudi v Farthingovi knjigi *When We Die*. Glej tudi H. P. Blavatsky, *Key to Theosophy* (Ključ k teozofiji) komentarji o: *On the Kama-loka and Devachan*.]

10. Narava spiritističnih pojavov

Precejšnje zmedo predstavlja nevedno povezovanje besed “spiritualistic” (spiritističen) in “spiritual” (duhoven). To, kar običajno imenujemo spiritistični pojavi, so dejansko *psihični* pojavi, to je, pojavi, razložljivih v mejah

nižjih nivojev naslednje ravni, ki se pne le malo nad fizičnim svetom, ki ga zaznavamo z običajnimi čuti. Za večino med nami je ta fizični svet edini, ki se ga zavedamo, kajti ne posedujemo sposobnosti odzivanja spodbud z višjih ravni. Pri nekaterih ljudeh - medijih in občutljivih ljudeh - so psihične sposobnosti bolj ali manj razvite in jih usposablajo za to, da slišijo in vidijo stvari, ki se jih drugi ne zavedajo. Vendar pa v posedovanju takšnih sposobnosti ni nič duhovnega, razen takrat, ko so pod nadzorom posameznikove volje; le takšen zavesten nadzor lahko ustrezno imenujemo duhoven, saj je objavljane prebujene moči notranjega človeka, Duha.

[Več informacij, Geoffrey Farthing, *Spiritualism and Psychism*, Part I. in *Spiritualism and Psychism*, Part II. Več podatkov o naravi spiritističnih in psihičnih pojavov pa dobiš v Farthingovi knjigi *Exploring the Great Beyond*.]

11. Evolucija

Evolucija je pojavljanje vrojenih zmožnosti v Naravi, od njih latentnosti do njihovega dejavnega izražanja. Beseda dobesedno pomeni razgrnitev (razvitje) in vključuje predhoden proces involucije, preko katerega se materiji sporočijo zmožnosti duha.

Ezoterična Znanost potrjuje univerzalnost evolucijskega procesa z:

Celoten naravni red razkriva napredovanje proti *višjemu življenju*. V ozadju delovanja navidezno slepih sil obstaja načrt. To dokazuje celoten proces evolucije, z vsemi svojimi neskončnimi prilagoditvami. (Blavatsky H. P., *The Secret Doctrine* (Tajni Nauk), str. I. 277, I. 297, I. 320.)

Tu se moramo vrniti k Hierarhijam, omenjenih v točkah 4. in 5., kajti evolucijski proces ni mehaničen, ampak "ga vodijo, nadzirajo in oživljajo skoraj brezkončni nizi Hierarhij čutečih Bitij". (Blavatsky H. P., *The Secret Doctrine* (Tajni Nauk), str., I. 274, I. 295, I. 317.)

[Več informacij, Geoffrey Farthing, *Ever-Becoming - The Processes of Evolution*, Part I. in *Ever-Becoming - The Processes of Evolution*, Part II.]

12. Obhodi in Rase

To sta izraza, ki se uporabljata za nakazovanje stanj v velikih evolucijskih ciklih. V našem kozmičnem načrtu sta posebej povezana z našo zemljo in njenim človeštvom. Tako kot povsod drugod v Naravi, imajo tudi planeti svoja obdobja delovanja in počitka, svoje dneve in noči, podobne človekovemu življenju in smrti. V Kozmosu deluje velik evolucijski načrt, pri katerem mora vsak njegov del - najsi je to planet ali kraljestvo narave ali človeška skupina - na poti proti svojemu posebnemu cilju, prehoditi zaporedne faze razvoja.

Pri preučevanju programa za človeštvo je pomembno, da vemo, da izraz "Rasa" nakazuje stopnjo v evoluciji človeštva. Nanaša se na razvoj mentalnih in psihičnih zmožnosti kot tudi na zunanje značilnosti kot so barva kože ali tip las.

[Več informacij, Geoffrey Farthing, *Globes, Rounds and Races*, Part I. and *Globes, Rounds and Races*, Part II.]

13. Duhovni razvoj

Če ga pogledamo v luči Ezoterične Znanosti, potem se zdi, da je ta izraz napačen. Človeštvo se nahaja na brezmejnem popotovanju, na romanju Mnogih proti Večnemu. Cilj popotovanja je uresničitev bistvene združenosti življenja, izkušanje Edine zavesti, ki prežema celoto. Razvoj je dejansko večanje odzivnosti živih instrumentov, tako da se začne posameznikova zavest istovetiti s, ali potopi v, tisto drugih enot človeštva, ki so presegle omejenosti čisto osebnostnega obstoja.

Človeško življenje so, zaradi njegove spremenljivosti in trpljenja, ustrezno poimenovali polje urjenja, šola življenja, v kateri je glavna lekcija, ki se jo je potrebno naučiti, uničenje sebičnosti v vseh njenih oblikah. Sebičnost je "velika, strašna herezija", je zanikanje dejstva združenosti in vir mnogih problemov človeštva. In vse, kar prispeva k rušenju zidov ločenosti - altruizem, sočutje, ljubezen - mora prispevati k duhovni evoluciji posameznika in človeške rase.

[Več informacij, Geoffrey Farthing, *Spiritual Development*, Part I. in *Spiritual Development*, Part II. Več o tem tudi v mistični razpravi H. P. Blavatsky, *The Voice of the Silence* (Glas Tišine).]

14. Religija

Na ezoterično tradicijo, Teozofijo, se nanašajo različni izrazi, Ezoterična Znanost, Starodavna Modrost, Tajni Nauk in Modrost-Religija. Pri uporabi zadnjega izraza je potrebna pozornost, da nanjo ne bi gledali kot na religijo, primerljivo s hinduizmom, budizmom, krščanstvom ali katerokoli od drugih človekovih religij. Modrost-Religija je vir vseh teh in študij podobnosti v njihovih tradicijah, oblikah in naukih, bo pokazal, da morajo njihova bistva izhajati iz skupnega izvora.

Eden od ciljev, ki ga je pred Teozofsko društvo postavila H. P. Blavatsky, je v tem primeru še posebej pomemben:

Rešiti pred ponižanjem arhaične resnice, ki so temelj vseh religij; in do določene mere razkriti temeljno združenost, iz katere vse izhajajo ... (Blavatsky H. P., *The Secret Doctrine* (Tajni Nauk), str., I. viii, I. xxi, I. 9.)

[Več informacij, Geoffrey Farthing, *Religion*, Part I. in *Religion*, Part II.]

S preučevanjem Ezoterične Znanosti bi morali prepoznati, da predstavljeno ni špekulacija ali hipoteza, ampak *vedenje* - vedenje, ki ga posedujejo ljudje, ki so se s svojim notranjim razvojem nujnih sposobnosti usposobili za raziskovanje skrite strani Narave iz prve roke.

Tajni Nauk je nakopičena Modrost dob in že njegova kozmogonija sama najbolj čudovit in razdelan sistem: na primer, celo v zunanjem sporočilu *Puran*. Toda skrivnostna moč okultnega simbolizma je takšna, da so vsa dejstva, ki so jih dejansko skušale obvladati brezštevne generacije iniciranih vidcev in prerokov, zapisana in razložena, v osupljivih nizih evolucijskega napredka, zabeležena le na nekaj straneh geometrijskih znakov in glifov. Sijoč pogled teh vidcev je prodril v samo jedro materije in zabeležil dušo stvari tam, kjer bi običajni posvetni človek, najsi še tako poučen, zaznal le zunanje delovanje oblike. Toda sodobna znanost ne verjame v

“dušo stvari” in bo zato zavrnila celoten sistem starodavne kozmogonije. Nima smisla govoriti, da ta sistem ni nikakršna fantazija enega ali več osamljenih posameznikov. To je neprekinjen zapis, ki pokriva tisoče generacij Vidcev, katerih izkušnje so bile usmerjene v preizkušanje in preverjanje tradicij, ki so se ustno prenašale iz ene rase v drugo, učenj višjih in vzvišenih bitij, ki so pazila na otroštvo Človeštva. “Modri Ljudje” Pete Rase so dolge dobe preživel svoja življenja v *učenju, ne poučevanju*. Na kakšen način? Odgovor je: s pregledovanjem, preizkušanjem in preverjanjem vsakega področja narave starih tradicij s pomočjo neodvisnih vizij velikih adeptov; to je, ljudi, ki so razvili in izpopolnili svoja fizična, mentalna, psihična in duhovna telesa do najvišje možne stopnje. Sprejeta ni bila nobena vizija posameznega adepta, dokler je niso preverile in potrdile vizije - pridobljene na takšen način, da so lahko stale kot neodvisen dokaz - drugih adeptov in stoletja izkušenj. (Blavatsky H. P., *The Secret Doctrine* (Tajni Nauk), str., I. 272, I. 293, I. 316.)

[Več o tem vprašanju v *From Long-Sealed Ancient Fountains, The Origin of Modern Theosophy*. Glej tudi Geoffrey Farthing, *About Esoteric Science, Part I. and About Esoteric Science, Part II.*]

Opredelitev teozofije

Geoffrey A. Farthing

The Theosophist, december 1994

Ali je mogoče opredeliti teozofijo? V odgovor poslušajmo besede H. P. Blavatsky, instrumenta, ki so ga izbrali Adepti-Učitelji, za obnovo tradicije Modrosti v zahodnem svetu.

Ob oblikovanju Teozofskega društva v letu 1875 v njegovem statutu Teozofija sploh ni bila omenjena in cilj društva je bil preprosto “zbirati in širiti poznavanje zakonov, ki vladajo vesolju”. V letu 1878 je bolj popolna predstavitev ciljev društva prvič omenjala Bratstvo Človeštva, katerega vzpostavitev je bil jasen namen Mahatem, v skladu z njihovimi ponavljajočimi se izjavami v Pismih. Vendar pa ni nikoli noben uraden dokument ustanoviteljev društva ali kasnejših upravljavcev kdajkoli poskušal opredeliti Teozofijo.

Prva predstavitev teozofskih idej se je pojavila leta 1877 z objavo dveh zvezkov *Isis Unveiled* (Odstrte Izide). Ta širni izbor, pri katerega pisanju je H. P. B. pomagalo šest ali več njenih Učiteljev, vključuje navedbe iz okoli 1300 drugih del. Raziskuje ezoterično ali okultno stran svetovnih religij, filozofij in polja znanstvene vednosti. Dejansko naj bi bilo, v skladu z njenim posvetilom, takšno raziskovanje namen ustanovitve društva dve leti pred tem. Pa vendar tudi tokrat ime Teozofija ni bilo povezano s “temelj-

nimi načeli vzhodnjaške filozofije”, povzetimi v zaključnem poglavju tega dela.

Potem, ko se je v sredini devetnajstega stoletja hitro širilo zanimanje za duhovnost, je H. P. B. predstavila razlage pojavov z okultnega zornega kota, ki se niso skladale z do tedaj sprejetimi idejami. Ko sta ustanovitelja prispela v Indijo, so bile napačne predstave o naravi Teozofije že tako prevladujoče, da je postal nujen “časopis, ki bi bil posvečen predstavitvi svetovne Teozofije” (C. W., II., str. 87 et seq.) Tako je začel oktobra leta 1879 izhajati *The Theosophist*. V njegovi prvi številki je H. P. B. Takoj odgovorila na vprašanje “Kaj je Teozofija?” V njem je, potem, ko je omenila različne ezoterične sisteme, ki so se v predkrščanskem obdobju predajali v Egiptu, Indiji in Grčiji, le-te obdelala, da bi orisala nauke, ki so jih zajemali: Teozofija je torej arhaična Modrost-Religija, ezoterični nauk, ki je bil nekoč znan v vsaki starodavni deželi, ki se je imela za civilizirano (str. 89).

[Teozofija] je prepričanje v Božanstvo kot VSE, vir vsega obstoja, neskončno, ki ne more biti ne dojeta in ne spoznano, in katerega razkriva le vesolje ... (str. 91)

Da bi v celoti opredelili Teozofijo, jo moramo obravnavati v vseh njenih vidikih. Nepredirna tema ni skrila notranji svet pred vsemi. S tisto višjo intuicijo, ki jo je mogoče pridobiti s Teozofijo - ali Božjim znanjem, ki ponese um iz sveta oblike v tistega brezobličnega duha, je bil v vsaki dobi in vsaki deželi človek včasih sposoben zaznati stvari v notranjem ali nevidnem svetu (str. 92).

Teozofija je tako-rečeno eksaktna znanost o psihologiji; njen odnos do naravnega, nekultiviranega medijstva je enak odnosu med Tyndallovim poznavanjem fizike in tistim šolarčka (str. 95).

In v enem kasnejših člankov v *The Theosophistu* vztraja:

Da, Teozofija je znanost o vsem, kar je v človeku in naravi božansko. Je študij in analiza, v okviru znanega in spoznavnega o neznanem in tudi sicer NESPOZNAVNEM. (C. W., V., str. 353)

Pogoji, pod katerimi je bilo pridobljeno in preneseno “veliko Znanje” - kakor ga imenuje Mojster K. H. – je jasno predstavljeno v dolgem članku o “Teozofiji in Spiritizmu”, objavljenem v *Societe Scientifique d’Etudes Psychologiques* v Parizu. Ko govori o razliki med znanjem nekega Iniciata ali Adepta in tistim, pridobljenega od “duhov” na seansah, H. P. B. pravi, da imajo Iniciati veliko prednost, ker ne potrebujejo pomoči “raztelešenih duhov ali njihovih ‘lupin’”. Kajti za Adepte, pravi, ... *dokaz ni nekaj, kar je pridobljeno iz druge roke, niti po smrti, ampak je to dokaz z njihovimi lastnimi zmožnostmi, očiščenimi in pripravljenimi skozi dolga leta, da bi ga lahko prejeli natančno in brez kakršnegakoli zunanjega vpliva. Tisoče let so, en Iniciat za drugim, en hierofant, ki ga je nasledil drugi, raziskovali in ponovno raziskovali svetove medplanetarnih področij, dokler ni njegova zavestna duša, združena z duhovno dušo in VSEM, osvobodila in skoraj vse-močna zapustila njegovo telo ...*

Inicirani Adepti vseh dob in narodov so skušali dognati in opazovati skrivnosti življenja, kot tudi smrti, vidnih, kot tudi nevidnih svetov. Preučevali so jih v svečanih trenutkih združitve svoje božanske monade z univerzalnim Duhom ter zapisali svoje izkušnje.”

Članek nadaljuje rekoč, *resnica je bila vzpostavljena. Tako je bila vzpostavljena določna znanost, temelječa na osebnem opazovanju in izkušnji, okrepljena z nenehnimi pojasnili, vsebujočimi neizpodbitne dokaze, za tiste, ki so jo preučevali, ...* (C. W., V.; str. 51).

Leta 1880 se je začela izmenjava pisem med angleškim novinarjem, A. P. Sinnettom in A. O. Humom, vladnim uradnikom, z dvema Mojstroma, znanima po začetnicah K. H. in M. Dopisovanje, ki je v Sinnettovem primeru trajalo štiri leta, a le eno z njegovim prijateljem, se je razvilo iz vprašanj, ki sta jih Angleža zastavljala o različnih vidikih okultne filozofije. Iz prejetih odgovorov je Sinnett sestavil knjigo *The Occult World* (Okultni svet), poročilo o pojavih, ki so se odvijali okoli H. P. B. v zgodnjih letih društva, s kratkim orisom teozofskega sistema. V *Esoteric Buddhism* (Ezo-

terični buddizem) pa je nato predstavil popolnejše poročilo o učenjih, ki jih je prejel v pismih.

Medtem je H P. B. v člankih, objavljenih v *The Theosophistu* in drugih revijah, nadaljevala z osvetljevanjem učenj, zajetih pod pojmom Teozofija. Poudarjala je etično pripravo, ki edina lahko pripravi človeka, da bi se približal njenim večnim resnicam, kajti le "čistost delovanja in mišljenja nas lahko dvigne do pogovora "z bogovi" in pripelje do cilja, ki si ga želimo" (C. W. II., str. 96).

Splošna zmedenost, ki je povezovala Teozofijo s sektaško religijo, je vzbudila njen silovit protest in jo znova vodila do tega, da jo je poskušala še enkrat opredeliti. V dolgem članku v *Luciferju*, leta 1888, pod naslovom "Ali je Teozofija religija?", je raziskala pomen obeh besed:

Zato pravimo, da teozofija ni religija, ampak da je sama po sebi RELIGIJA, katero povezuje združenost, ki je tako univerzalna in vse-objemajoča, da se izven njene svetlobe ne nahaja noben drobec - od bogov in smrtnikov navzdol do živali, do lista trave in atoma. ... Tako združenost vseh stvari v veselju vključuje in opravičuje naše prepričanje v obstoj znanja, ki je obenem znanstveno, filozofsko in religiozno, in ki kaže na nujnost in dejanskost povezanosti človeka z vsemi stvarmi v veselju; znanja, ki zato v bistvu postane RELIGIJA in ga je potrebno, glede na njegovo popolnost in univerzalnost, poimenovati z določnim imenom MODROST-RELIGIJA (C. W., X., str. 159 et seq.).

Ta članek se je pojavil ravno v času, ko je bil objavljen *The Secret Doctrine* (Tajni Nauk). V njegovem uvodu, najdemo kakšnih dvajset izrazov, ki jih uporablja kot soznačnice za Teozofijo. Ti vključujejo tudi izraz, ki ga je H. P. B. uporabila za svoje veliko delo - Tajni Nauk - ter Modrost-Religija, Arhaična Znanost, Okultna Filozofija in mnoge druge. Podnaslov tega dela, "Sinteza znanosti, religije in filozofije", jasno kaže, kako je istovetila Teozofijo s Tajnim Naukom kot naukom, ki je določen izbor učenja, saj v nadaljnjem besedilu vidimo: Tajni Nauk uči ..., Ezoterična Filozofija uči ..., Nauk uči ..., Okultisti učijo ...

V povzetku na koncu prvega dela *The Secret Doctrine* (Tajnega Nauka) bralca pouči, da: Kot celoto ne moremo najti to, kar je bilo že zapisano, niti to, kar bo še sle- dilo, nikjer. Ne podaja se v nobeni od šestih indijskih filozofskih šol, kajti pripada njihovi sintezi – sedmi, ki je okulten nauk (S. D., I., str. 269)

Sijajna opredelitev, ki sledi, s pomembnimi dodatki ponavlja trditve, ki so bile predstavljene v zgoraj omenjenem francoskem članku v zvezi s pogoji, pod katerimi so Adepti pridobili znanje:

Tajni Nauk je zbrana Modrost dob in že sama njegova kozmogonija je najbolj čudovit in dodelan sistem ... Toda skrivnostna moč Okultnega simboli- zma je takšna, da so vsa dejstva, ki so jih dejansko skušale obvladati brez- številne generacije iniciranih vidcev in prerokov, zapisati in razložiti, v osupljivih nizih evolucijskega napredka, zabeležena le na nekaj straneh geo- metrijskih znakov in glifov. Sijoč pogled teh vidcev je prodril v samo jedro materije in zabeležil dušo stvari tam, kjer bi običajni posvetni človek, najsi še tako poučen, zaznal le zunanje delovanje oblike. Toda sodobna znanost ne verjame v "dušo stvari", in bo zato zavrnila celoten sistem starodavne kozmogonije. Nima smisla govoriti, da ta sistem ni nikakršna fantazija enega ali več osamljenih posameznikov. To je neprekinjen zapis, ki pokriva tisoče generacij Vidcev, katerih izkušnje so bile usmerjene v preizkušanje in preverjanje tradicij, ki so se ustno prenašale iz ene rase v drugo, učenj višjih in vzvišenih bitij, ki so pazila na otroštvo Človeštva. "Modri Ljudje Pete Rase ..." so dolge dobe preživeli svoja življenja v učenju, ne poučevanju. Na kakšen način? Odgovor je: s pregledovanjem, preizkušanjem in preverja- njem vsakega področja narave starih tradicij s pomočjo neodvisnih vizij ve- likih adeptov; to je, ljudi, ki so razvili in izpopolnili svoja fizična, mentalna, psihična in duhovna telesa do najvišje možne stopnje. Sprejeta ni bila nobe- na vizija posameznega adepta, dokler je niso preverile in potrdile vizije - pridobljene na takšen način, da so lahko stale kot neodvisen dokaz - drugih adeptov in stoletja izkušenj (S. D., I., str. 272).

Teozofsko društvo je bilo ustanovljeno prav zato, da bi preučevalo in širilo ta učenje. Tako je H. P. B. videla njegov namen, ko je predajala zvezka *Isis Unveiled* (Odstrte Izide): Teozofskemu društvu v preučevanje vprašanj, ki jih zaje- mata.

Podoben pogled je predstavila v svojem zadnjem delu, *Key to Theosophy* (Ključ k teozofiji), kjer pravi, da je bilo Društvo ... *ustanovljeno zato, da bi ljudem pomagalo pokazati, da obstaja takšna stvar kot je Teozofija, in jim pomagati, da bi se dvigali proti njej s preučevanjem in vsrkavanjem njenih večnih resnic* (str. 57).

V tem raziskovanju vprašanja, "Ali je mogoče opredeliti Teozofijo?", je pozoren bralec gotovo zaznal, ne le številne opredelitve s strani H. P. B., ampak tudi njeno rabo besed, kot so znanje, modrost, znanost, nauk, ki nujno izključujejo na nesrečo splošno napačno predstavo, celo znotraj Teozofskega društva, da Teozofije ni mogoče opredeliti, ali da je bolj ali manj nekaj, kar si posameznik želi misliti, da je, špekulativna stvar, prepričanje ali osebno mnenje. Naše preučevanje kaže, da se večne resnice, ki jih zajema beseda Teozofija, nanašajo na izvore vsega, vključno z nami samimi, na ciklični zakon, ki ga je mogoče opazovati v delovanjih Narave, na okulten ustroj človeka in vesolja ter posledično na dejstva, ki zadevajo smrt in prihodnjo evolucijo človeštva.

Študent, ki odkriva nekaj tega, kaj je Teozofija, lahko prepozna, da mora vključevati vse, kar se nahaja v ciljnih društvu. Lahko celo odkrije željo po dodajanju četrtega cilja: Opogumljanje preučevanja Teozofije in širjenje njenega poznavanja po celotnem svetu.

Navsezadnje, ali ni ta zajet že v H. P. B.-jini posvetitvi *The Key to Theosophy* (Ključ k teozofiji)?

Posvečena s strani H. P. B., vsem njenim učencem, da bi se lahko Učili in nato Poučevali.

Kaj je teozofija?

Letak Kanadskega teozofskega združenja

Če boste teozofe vprašali, kaj je teozofija, boste prejeli zelo različne odgovore. Nekateri bodo rekli, da je to pogled na svet, ki podarja življenju smisel in namen. Drugi bodo rekli, da je to večna, prastara Modrost, duhovna filozofija, ki je z nami od pradavnih časov. Spet tretji, da je to način življenja, pot, ki vodi do miru in razumevanja preko nesebičnega služenja. Teozofija je vse to troje in še več.

Teozofija predstavlja pogled na svet, ki naglašča združenost in medsebojno povezanost vsega življenja, temeljno enost vseh ljudi in vseh bitij na zemlji. To je filozofija, ki jo je potrebno razumeti, ne pa jo slepo sprejeti. Ni religija, pa čeprav mnoga njena pojmovanja in ideje najdemo v vseh večjih religijah sveta. V določenem smislu je teozofija religija sama po sebi. Njena načela so omenjali vidci in modreci skozi celotno človeško zgodovino. Zato so teozofijo poimenovali Starodavna ali Večna Modrost, Religija Modrosti, Tradicija Modrosti in Večna Filozofija.

Tajni Nauk

Bleščeč pregled teozofije je v letu 1888 svetu prinesla objava *Tajnega Nauka* Helene Petrovne Blavatsky (HPB), so-ustanoviteljice Teozofskega druš-

tva. Zvezki tega obsežnega dela so izvor notranje modrosti, v katerih je avtorica omenila tako starodavne modrece kot so Platon, Konfucij, Gautama Buda in Jezus, kot tudi druge, sodobne filozofe, znanstvenike in mislece njenega časa. Povezala je niti iz različnih izvorov in spletla vzorec, ki predstavlja Kozmos prežet z Duhom in Inteligenco ter voden od znotraj. Človeška bitja je opisala kot zemeljska in božanska, z velikim potencialom, ki ga bo še vedno potrebno razviti v bodočih evlucijskih ciklih.

Razkrila je sedmerno naravo človeškega bitja, z njegovo zmožnostjo razviti stalno večje izraze čustvovanja, konkretnega in abstraktnega mišljenja, intuitivnega vpogleda, sočutja, uresničitve združenosti in Duhovne Volje. HPB je opisala nad-fizične svetove, od koder delujejo na nas in na celotno naravo različne inteligence in energije. Trdila je, da te prežemajo naš vidni, fizični planet.

Odkar je HPB napisala *Tajni Nauk* so se pojavile še številne druge predstavitve teozofije, vendar pa morda nobena ni tako celovita ali tako globoka razgrnitev temeljnih načel evolucije in teozofskega pogleda na svet kot prav to delo.

Videnje reda

Vesolje stopnjujoče razvija latentne moči preko postopnega prebujanja zavesti. Teozofija poudarja pomembno vlogo človeškega bitja v tem procesu. Teši našo potrebo po pripadnosti nečemu večjemu od nas samih, ko razkriva Iskro v vsakem od nas, ki je stalno del Božanskega življenja, Vir, iz katerega vse izhaja. Pojasnjuje navidezne neenakosti kot posledice Karne, zakona Ravnovesja in Skladja. Ta zakon nam ponuja povratno informacijo o naših dejanjih in priskrbi izkušnje za učenje. Širi naše obzorje, da bi vključilo povezanost mnogih naših življenj, skozi katera rastemo proti duhovni zrelosti.

Način življenja

Teozofija zajema način življenja, ko delujemo iz spoznanja o naši enosti z vsemi drugimi in si prizadevamo prebuditi naše višje zmožnosti intuicije,

razumevanja, vpogleda, ljubezni, sočutja in ustvarjalnosti. Teozofija nas opogumlja, da širimo naše ume s študijem in naša srca z razumevanjem drugih. Pomaga nam razviti naše praktične spretnosti preko altruističnega delovanja, ki služi človeštvu. Opogumlja samo-raziskovanje in samo-zavedanje ter pomaga rasti in boljšanju našega značaja s preseganjem ovir, ki ovirajo izražanje Duhovne Volje preko nas samih. Študij teozofije nas spodbuja k meditiranju, umiritvi uma in čustev, da bi občutili globlje ravni zavesti, ki so naše Bistvo in srce vseh bitij.

Osnove teozofije so razumne in lahko dojemljive, vendar pa v njej obstajajo globine, ki lahko predstavljajo študij za celotno življenje za tiste, ki so nagnjeni k intuitivnemu preučevanju teh učenj. Vsak lahko začne ob vsakem času živeti teozofsko življenje, če poskuša živeti v harmoniji s celotnim življenjem.

Duhovna pot, na katero kaže teozofija, nam lahko pomaga doseči višine, ki so onstran običajnega človeškega pojmovanja, saj nas vodi do razvitja našega višjega Duhovnega potenciala. Teozofija ponuja filozofijo, ki nam omogoča rast brez omejitev med učinkovitim življenjem v vsakodnevnih okoliščinah.

Teozofski pogled na svet

Teozofija uteleša tako pogled na svet kot vizijo o človeški samo-preobrazbi. Ta tradicija sloni na določenih temeljnih predpostavkah:

Vesolje in vse, kar obstaja v njem, je medsebojno povezano in so-odvisno.

Vsako bitje, od atoma do galaksije, je ukoreninjeno v isti univerzalni, življenje-porajajoči Realnosti. Ta Realnost je vse-prežemajoča, vendar pa je ni nikoli mogoče povzeti v njenih posameznih delih, saj presega vse svoje izraze. Razkriva se v namenskem, urejenem in razumnem procesu narave kot tudi v najglobljih področjih uma in duha.

Prepoznavanje edinstvene vrednosti vsakega živega bitja se izraža s čaščenjem življenja, s sočutjem do vseh, z razumevanjem potrebe vseh posa-

meznikov, da najdejo resnico sami, ter s spoštovanjem vseh religioznih tradicij. Načini, na katere ti ideali postanejo realnosti v posameznikovem življenju, so tako privilegirana izbira kot odgovorno dejanje vsakega človeškega bitja.

Osrednja skrb teozofije je želja po širjenju razumevanja in združenosti med ljudmi vseh ras, nacionalnosti, filozofij in religij. Zato so vsi ljudje vabljeni, ne glede na raso, veroizpoved, spol, družbeni položaj ali barvo kože, da enakovredno sodelujejo v življenju in delu Teozofskega društva. Resničnega teozofa označujejo predanost resnici, ljubezen do vseh živih bitij ter zavezanost življenju dejavnega altruizma.

Teozofija - brezčasen pogled na svet

Letak Kanadskega teozofskega združenja

Ena od človekovih osnovnih potreb je, da ve, da razume, da najde smisel. Da bi bil celovit, potrebuje odgovore - še posebej odgovore na temeljna vprašanja o življenju. Ali v naravi obstajata načrt in namen? Ali ima človekovo življenje samo po sebi kakšen smisel? Ali so v načrt vgrajene kakršnekoli vrednote, vrojene v naravi in ne le podane s strani človekove kulture? Ali človek preživi smrt? Takšna vprašanja so si ljudje postavljali skozi celotno zgodovino in si jih postavljajo tudi dandanes.

In morda je odgovore na ta vprašanja dandanes težje najti kot je bilo to v preteklosti, kajti danes obstajajo številne religiozne in filozofske skupine z nasprotujočimi si pogledi in le malo vodil za razlikovanje med njimi. V preteklosti so se poučeni ljudje strinjali glede nekaterih temeljnih načel, na katerih je vzpostavljeno vesolje - in ta načela so bila neločljivi del kulture kot celote, vpletena v tkivo življenja ljudi. Ta nit resnice se je vlekla skozi zgodovino in se včasih odprto izrazila v prevladujoči kulturi kot je bil to slučaj v starodavni Grčiji, ali pa se razkrivala na skrivaj, tistim, ki so jo iskali. Ustanovitelji vseh velikih religij so učili ta veliki nauk, katerega

ostanke najdemo v vseh sodobnih religijah, pa čeprav pogosto pokopanega pod napačnimi tolmačenji, ki so ga z leti povsem prekrila.

To jedro razumevanja ali ta neumrljiva tradicija je znana pod številnimi imeni: božanska modrost, religija modrosti, večna filozofija, ... in teozofija, izraz, katerega izvor sega v čase aleksandrijskih novo-platonikov. Pogosto se imenuje okultna ali ezoterična, ker ne obravnava očitno in površinsko, ampak skrito in bistveno. Obravnava nevidne naravne procese in zakone, s tem, kar se nahaja v ozadju in onstran znanosti. Njene ključne ideje je mogoče enostavno predstaviti kot sedem temeljnih načel, ki jih prepričljivo podpirajo znanstvena spoznanja.

1. Ena homogena Substanca-Princip

Prvo osrednje načelo teozofskega sistema, os, okoli katere se vrti vse, je to, da obstaja ena, živa, ne-materialna, ustvarjalna, homogena realnost, iz katere je izšlo vse, kar se nahaja v vesolju. V religijah sveta se ta realnost imenuje z različnimi imeni: Brahman, Tao, Bog, ... V vzhodnih religijah so na božansko realnost vedno gledali kot na neosebno, univerzalno življenje, ki prežema vso naravo. Krščanstvo je težilo k temu, da bi to življenje poosebilo v antropomorfnem pojmu, vendar so sodobni kristjani pod vplivom eksistencialističnih teologov razvijajo pojmovanje božanskega, ki se sklada s teozofskim. Govorijo o eksistenčnem bivanju kot delom osebe ali narave, ki obstaja v svetu dejanskosti. Z eksistenčnim bivanjem imajo v mislih notranje bistvo, potencialnost, ki se nahaja v osnovi bivanja ali Boga. Skupaj z vplivom budizma, zena in vedante se ta ideja širi in ponuja mnogim razmišljujočim ljudem pogled na Boga, ki je zadovoljiv in v skladu z njihovim videnjem realnosti.

2. Periodične manifestacije Enega-Življenja

Drugi predlog teozofske filozofije pravi, da se vesolja periodično objavljajo iz te nespreneljive, nematerialne realnosti. Pojavni svet je izliv brezmejnega prostora, ki je poln materije in energije, zavesti in življenja. Začetna spodbuda, ki sproži v gibanje ta izliv, povzroči dolge procese diferenciacije.

cije, ki jih imenujemo evolucija. Ta proces se bo odvijal vse dotlej, dokler ne bo dosežena končna faza rasti, tako fizične kot duhovne.

3. Spreminjajoči se svet in nespremenljivo Eno

Tretji predlog je tesno povezan z drugim in pravi, da je vesolje, v primerjavi z večnim in nespremenljivim Enim, le kratkotrajno in začasno. V ozadju mnogoglasne, odvijajoče se simfonije, se nahaja brezčasen, nespremenljivi vir bivanja. Sodobni fiziki razkrivajo to idejo v zamisli o elektromagnetnem polju. To polje določa, kako se gibljejo in obnašajo delci v njem. Polje samo po sebi je univerzalno, nespremenljivo, večno, ne-materialno, in se nahaja povsod v prostoru, ne glede na to, ali obstajajo delci, na katere bi vplivalo. To ponuja živo in realistično sliko mogočnega vpliva nespremenljive, ne-materialne realnosti v ozadju narave.

4. Vodilni principi v vesolju

Takšni primeri kot je magnetno polje ponujajo razlago za drug starodaven teozofski pogled - da je vesolje oblikovano in vodeno od znotraj navzven, da ni proizvod slučajnosti, ampak notranjih vodilnih principov. Ta ideja je trdno usidrana v sodobni fiziki. Mi vemo, da je to, kar se zdi za naše čute trdno, nepremično, stabilno, dejansko divje gibanje električnih sil, in da obliki in obnašanju materije vladajo nevidna elektromagnetna in gravitacijska polja. To se sklada s teozofskim pojmovanjem, da vesolje ureja in vodi vrojena inteligenca ali univerzalni um in da se celoten načrt giblje proti razvoju naraščajoče zapletenih oblik, ki razvijajo vse bolj bogate izraze zavesti.

5. Vsa kraljestva narave imajo zavest

Temeljna enost življenja pomeni, da ne obstaja ločenost med zavestjo in materijo. Zato teozofija pravi, da je vsaka stvar v vesolju, v vseh njenih kraljestvih, zavestna, to je, obdarjena s svojo lastno vrsto zavesti na svoji lastni ravni zaznavanja. Mistiki so vedno povezovali svoja ekstatična, intuitivna čutenja z življenjem cvetice, skale, toka, bitja. Dualizem materije in zavesti izginja z odkrivanjem korena zavesti, zaklenjenega v sami materiji.

6. *Namenskost v evoluciji*

Teozofski pogled pravi, da celoten red v naravi, ponuja dokaz za namenskost njene evolucije. Teilhard de Chardin je poiskal takšen red v paleontologiji in razkriva, da skupaj z vse večjo zapletenostjo oblik prihaja do ustreznega bogatenja zavesti. Oblike torej prihajajo in odhajajo, se spreminjajo in počasi izpopolnjujejo preko poskusa in napake, zato da bi bile sposobne razkriti vse več in več zavesti, ki je latentna v srcu narave.

7. *Cikli za človeka*

Človek je del tega celotnega valovanja evolucije, človeštvo na sedanji stopnji pa še daleč od svoje zrelosti. Človek ima neomejen potencial, ki je eno z in je istoveten z božanskim življenjem. Mistiki so ponudili pričevanja o notranji zmožnosti, s katero človek lahko v sebi neposredno spozna, da je eno z nevidnim ustvarjalnim ozadjem. Teozofija pravi, da je vsak posameznik temeljno istoveten z univerzalno Nad-dušo, da prehaja skozi cikle inkarnacij, skladno z zakonom vzroka in učinka. Ta zakon ciklov se v naravi izraža skozi njegovo smrt, počitek in ponovno rojstvo. Celoten tok evolucije ga potiska naprej, včasih prijazno, včasih s silo, da bi razkril vse več in več svojih zaklenjenih moči in postal vse bolj učinkovit, ustvarjalen in ljubeč.

Teozofija ne ponuja bližnjic ali univerzalnega zdravila za reševanje težkih in zapletenih problemov našega časa, vendar pa ponuja upanja poln daljnosežen pogled na izpolnitev za vse ljudi. Njena pojmovanja razkrivajo namen in smisel vesolja in človeka ter ponujajo trden temelj, na katerem je mogoče zgraditi življenje. Čeprav zaradi tega človekovo življenje morda ne bo nič lažje, pa bo prejel neprimerljivo zadoščanje zaradi uskladitve svojega življenja z ustvarjalnim virom bivanja in zavestnega napredovanja s tokom evolucije.

Kaj je teozofija?

H. A. V.

*Von jener Macht, die alle Wesen bindet,
Befreit der Mensch sich, der sich überwindet.*

Goethe

Mnogi ljudje sovražijo že samo besedo “Teozofija” zato, ker sploh ne poznajo njenega dejanskega pomena in ker nanjo gledajo kot na izraz klasične nezvestobe, ter glasno obsojajo vsakogar, ki teži k študiju v tej smeri. Zato morda ne bo odveč, če splošni javnosti namenimo nekaj besed, v upanju, da bo ta skromen trud nekoliko osvetlil napačno razumljen predmet in da bo naletel na nek odziv v predsodkov polnih umih.

Poskušajmo človeka razdeliti na njegov “vidni” in “nevidni” del, to je, na njegovo fizično in psihično naravo, na njegovo telo in njegovo dušo. Tukaj se ne bomo ukvarjali z njegovim telesom ali njegovimi različnimi sestavnimi deli, pač pa bomo obravnavali njegovo dušo in njenimi tremi aspekti:

1. “Živalsko” dušo, ki zajema naše strasti in vsa nižja čustva.
2. “Človeško” dušo ali naš inteligentni ali razmišljujoči um.

3. “Duhovno” ali višjo dušo, kjer se porajajo nareki naše vesti, vse naše težnje proti božanskemu in splošna prišepetavanja naše religiozne narave.

Četudi te skupine predstavljajo mnoge različne plasti ali sloje, pa jih moramo pojmovati kot prežemajoče ena drugo in medsebojno delujoče; vendar pa moramo vzpostaviti neko stopnjevanje od nižjega proti višjemu, saj to predstavlja bistveno osnovo teozofskega učenja.

“Živalsko” dušo imenujemo tako zato, ker je tesno povezana z vsemi hotenji in željami telesa; je pod našimi mesenimi in čutnimi vplivi in nenehno podlega njihovi moči, če je ne nadzirajo višja preverjanja.

“Duhovna” duša pa je, nasprotno, najdlje od materialne ravni in stalno poskuša in hrepeni po letu v smeri ideala ali božanskega, pa čeprav jo stalno ovirajo in silijo navzdol močne privlačnosti, ki izvirajo iz “živalske” duše.

V tem boju med njima in njuni medsebojni pomoči se nahaja “človeška” duša, polna odločnosti ali omahovanja, ali je pripravljena in naj začne, najsi vso svojo moč v eno ali drugo smer, ali pa se prepusti, skoraj pasivno, nihajočim se gibanjem boja.

Pa vendar je “človeška” duša, v svojem aspektu “razmišljajočega uma”, tista, ki se mora na koncu odločiti, ali se bo predala služenju samovoljni nižji duši, ali pa bo prisluhnila notranjemu glasu vesti ter predala vse svoje energije razvoju naše višje narave in vstopila v mejno področje božanskega.

V tem boju naših različnih narav uspeh pomeni evolucijo naših višjih principov in zrušenje naših nižjih, kajti zmago je mogoče doseči le, ko so mogočni vplivi naših materialnih želja do te mere obvladani, da ne nudijo več nobenega odpora vzponu duše.

Nimamo želje, da bi zagovarjali asketizem ali togo odmaknjenost, ki naj bi aspiranta usposobili za doseganje te stopnje samo-obvladovanja; ne gre za to, da bi ubili našo “živalsko” dušo, ampak za to, da bi njene moči popolnoma podredili očiščeni volji, tako da bi bile lahko uporabljene kot dejavni vzvodi našega vzpona, četudi morajo biti nedvomno njihove energije za

povzročanje zla, preden lahko postanejo uporabne za višje namene, nekako “preobražene”, zmanjšane do najmanjše možne mere. Za doseganje tega cilja pa bodo za različne posameznike najbolj primerne različne metode. Praktična lekcija, ki se je moramo predvsem naučiti, je nadvlada naših sebičnih želja in predanost našim najboljšim energijam za služenje našim soljudem.

Ko je obvladovanje materije dovolj veliko, ali, če uporabimo podobno misel, ko se ljubezen do jaza dovolj podredi, da dosežemo stanje vsaj začasnega ravnovesja med našo nižjo in višjo dušo, evolucijsko napredovanje doseže stopnjo, na kateri naša zavest v celoti prepozna pomembne stvari, ki so postavljene v naš doseg, tako da občasne zmage napolnijo dušo, ne le z svetlejšim zaupanjem v svojo moč, ampak tudi z jasnejšo zaznavo metod delovanja, ki so potrebne za doseg cilja.

Jedro našega dušnega življenja mora, pravijo, gravitirati proti vztrajno rastoči ravni zavesti, kajti le tako, z vlivanjem višjega in čistejšega namena v vsako misel in delovanje v našem vsakodnevnem življenju, lahko dosežemo veliki cilj, poduhovljenje naše duše. S tem poduhovljenjem bomo morali dosegti tisto notranjo razsvetlitev, ki razkriva “Krista v nas”.

Vedeti bi morali, da so ti pogledi povsem vizionarski, kajti dokaza za takšno teorijo ne moremo najti nikjer; je pa brez dvoma res, da je verovanje na eni ali drugi stopnji vzpenjanja naše duše nujno, kajti, preden lahko izberemo pot našega romanja, ki vodi skozi neznana področja, moramo zaupati v vodstvo ljubečega nasveta tistih, ki so hodili po tej poti pred nami.

Pa vendar, kako majhna je količina slepe vere, ki jo potrebujemo! Vsak, ki poskuša goreče in stanovitno narediti nekaj korakov v nakazani smeri in se podrediti predpisani poti, lahko korak za korakom in brez težav preverja dejstvo, da cilj, proti kateremu se je usmeril, ni brleča lučka, ampak so to rezultati njegovega razvoja, ki postopoma, a z gotovostjo, vstopajo v obseg njegove zavesti ter mu dokazujejo možnost, ne, verjetnost, da bo dosegel višje stopnje. Ko se bo ozrl na svojo startno točko, bo v izginjajoči

se daljavi videl vse ovire, ki so se tedaj zdele nepremostljive in ki so mu, dokler so obstajale, zapirale pogled na ves nadaljnji razvoj. Ali nismo, po takšnih samo- pridobljenih izkušnjah, upravičeni do tega, da zaupamo pričevanju svetnikov, zagotovolom iniciatov in splošnim učenjem teozofije, da bo, ob našem trdnem vztrajanju na vzpenjajoči se poti, notranja luč, katere privlačnost že medlo in občasno čutimo, vse bolj in bolj dosegljiva in da nas bo morda usposobila za to, da postanemo sodelavci v “večnem življenju”?

Vse religije učijo to veliko resnico in razglašajo, da je njihov končni cilj popolna zveza duše z Božanskim duhom. Toda Teozofija trdi, da nobena posamezna religija ne poseduje patentnega ključa za odpiranje nebeških vrat, ampak da je pravica vsake človeške duše, da zahteva in prejme dovoljenje takoj, ko je v procesu svoje duhovne evolucije dosegla zahtevana merila.

Za to čudovito delo so potrebna mnoga zemeljska življenja - življenja nenehnega boja, nesebične borbe in visokih teženj; toda, ko se v naših srcih enkrat prižge luč in ostaja živa, je to trden svetilnik, ki nas bo varno vodil skozi dobe teme do morebitne “osvoboditve” naše duše, veličastnega cilja in konca našega romanja.

Teozofija danes

Weno R. Bergström

Theosophia, Poletje 1970.

Ali ste danes zjutraj vzeli v roke časopis in ga na koncu odložili z zmedenim občutkom negotovosti; morda s prehajajočo mislijo, da je včerajšnji dan prešel in da bo prihodnost neizbežno zmedena? Ali ste se spomnili na človekoljubna dela, ki so krasila vaša pretekla leta, in pomislili o njih navideznem popolnem izginotju zaradi kriz, ki jih potrebuje ekonomija vojne? Če ste se, potem je vaše razmišljanje ustavilo spoznanje, da bi bilo potrebno ohraniti neko načelo ravnanja ali vodenja, ki bi bilo dovolj vitalno in močno, da bi preseгло ta hrup in usmerilo vaše življenje preko plitvin tega nevihtnega prehoda. Ali se vam je zazdelo, da je *vaša* Teozofija toliko vitalno dinamična, da bi lahko razblinila oblake zmede in usmerila vaš tok za današnji dan?

Ta sestavek je poziv k vitalnem življenju v času preizkušnje; poziv k izražanju življenjske filozofije, ki je bolj učinkovita in bolj prožna kot tetive treniranega atleta. Teozofija je filozofija, ki je stara kot čas in v svoji koristnosti in uporabnosti enako sodobna kot zadnje odkritje v znanstvenem laboratoriju. Ali to veste?

To ni poziv neprevidnemu naj steče do najbližjega vogala in poskuša prepričati vse mimoidoče, da Teozofija ponuja vitalno sporočilo za današnji čas, ampak izziv, da bi se zaustavili in se odgovorno okrepili, da bi lahko opravili tisto dolžnost, ki vam jo nalaga Teozofija, in da bi vaše potrpežljivo razumevanje in nesebično služenje vzbudilo pozornost ljudi, da bi rekli: “Kaj je tista moč, ki usmerja njegovo življenje? On je močan. On je gotov. Njegov duh ni omajan. Imeti mora nekaj, kar je močno in plemenito. Vprašal ga bom.”

Bodite pozorni na to skromno resnico: Nič nima vrednosti, razen to, kar lahko uporabite. Da bi lahko karkoli učinkovito uporabili, pa se moramo soočiti z dolžnostjo upravljanja, z odgovornostjo. Ali je vaša Teozofija za vas odgovornost? Ali se vaša odgovornost, vaša Teozofija, širi med vaše prijatelje? Če ne, potem ste zgrešili izziv služenja današnjemu zmedenemu svetu. Med vsemi učenji Teozofija najbolje oskrbi um s tistim širokim pogledom, ki nudi uravnovešeno moč zagotovitve urejevanja življenja v koristnem združevanju s so-bitji. Ta pogled je daleč od samo-osredotočene psihoze eskapista. Je daleč od sebičnega nareka. Je prej vsebinsko spoznanje, da je pridobitev vsake unče znanja in informacije žrtveno dejanje predanosti, položeno na oltar človeštva, s ciljem človekove božanske popolnosti.

Prosim vas torej, da razmislite o svoji Teozofiji. Iz njenih širnih in na videz brezdanjih globin ste pritegnili navdih in moč. Če ste bili resni pri svojem iskanju, potem se je vaš pogled odprl za veliko duhovno spoznanje - spoznanje, ki ga vzbuja velika potreba. Bodite pozorni na to potrebo. To je uporaben izziv; moralna odgovornost za koristno uporabo v življenju. Kaj je imel v mislih Nazarečan, ko je rekel: “Svetilka tvojega telesa je oko. Če je torej tvoje oko zdravo, bo vse tvoje telo svetlo.” (*Matej*, vi, 22.)

Naj bo torej vaša Teozofija veliko obilje, ki izvira iz notranjih virov vašega bitja, tako obilno, da bi lahko nahranilo hirajoče, ki so vam preveč blizu. Morate le iztegniti roko, da bi lahko opisali lok dolžnosti in se z izpolnitvijo te dolžnosti osvežili z dišavo neosebnega dejanja. Modri človek je velik

in plemenit, pa čeprav je skromen, kajti ko je iz oči v oči s sočlovekom vidi zgolj dvojnika v širnem duhovnem bratstvu.

Kako hodite po tržnici? Z odvrtačajočimi očmi? S pikolovskim zaupanjem sebičneža ali z brezbrizno ravnodušnostjo? Ali pa hodite z gorečim očesom prepoznavanja dobre volje, s tisto silovitostjo koristne predanosti, ki jo naznanja preprosta prijaznost in sočutno razumevanje. Ali veste, da so zdravila in mazila skromnega enako učinkovita v svojih zdravilnih učinkih kot pokroviteljstvo tistega, katerega bogastvo lahko služi večji stvari? Ali vzamete svojo Teozofijo s seboj na tržnico?

Ko govorim o Teozofiji kot življenjski filozofiji, ne želim nakazati samo to, da je potreben filozofski študij. Ta je v veliki meri dosegljiv in ga je mogoče opraviti s potjo. Nakazati želim predvsem to, da na vas čaka vsebinsko vodstvo do koristnega in plemenitega življenja; pomorska karta morja pustolovščin, o katerih morda niste nikoli niti sanjali, in zagotovilo, da boste za vsako unčo resnosti sčasoma poželi žetev, ki bo nahranila lačne in zmedene ter mimogrede prinesla v vaše življenje tisti blagoslov spokojnega miru, ki je onstran kakršnekoli cene.

Teozofija kot način življenja

Boris de Zirkoff

Theosophia, Pomlad 1962.

Bistvena vrednost učenj Prastare Modrosti, Filozofije Življenja, počiva v dejstvu, da jih je mogoče uporabiti v vsakodnevem življenju in prakticirati kot način življenja.

Dandanašnji svet najbolj potrebuje Etiko - religiozno-filozofski sistem mišljenja, utemeljen na najvišjem etičnem ravnanju.

Postali smo pogojeni od kriminala, neobčutljivi za nepravilnost, brezčutni za izkoriščanje in navajeni na prelivanje krvi, preganjanje, vojna stanja, uničevanje človeških življenj in korupcijo človeškega obnašanja.

Nobena od obstoječih institucij organizirane religije ni sposobna zaustaviti toka tega moralnega padanja, in to predvsem zato, ker ni nobena sposobna priskrbeti kakršnihkoli trdnih znanstvenih temeljev glede potrebe po etičnem ravnanju.

Ključna nota Teozofske Etike je *samo-nadzor* - sposobnost ravnati v skladu z najvišjimi nareki človekove vesti. V tem je večina od nas le učencev,

vendar učencev v znanosti življenja, ki potencialno vsebuje rešitev vseh problemov človeške zavesti.

Ko živimo v svetu velike zmede in negotovosti, ko se soočamo s ponavljajočimi se problemi, tako v naših osebnih življenjih kot v življenju narodov, bi morali razviti v sebi lastnosti naše zavesti, ki bi iz nas v določenem času ustvarile centre ustvarjalne sile, kanale za dobro, utelešenja moči in dobre volje do drugih.

Katere so nekatere od teh lastnosti?

Katera so nekatera od stanj uma in srca, ki bi jih morali vzgajati, da bi rastla naša notranja veličina?

Ena od najbolj pomembnih je prebujanje *univerzalnega* pogleda na življenje, skupaj z širokim sočutjem in vse-objemajočim razumevanjem, vključno s tistim do vseh ljudstev na zemlji, na kateri živimo.

Razširimo naš Pogled! Odprimo naše Obzorje! Ne dovolimo, da bi naše ume vsrkala rutina vsakodnevnega življenja!

Poleg vsakdanjih skrbi, osebnih dolžnosti do družinskega življenja, profesionalnih interesov, obstaja še večje življenje sveta, ki se ga ne dotika nečistost večine človeških poslov.

Poskušajmo od časa do časa vstopiti v večje življenje! To je edini način, na katerega lahko nekako ponovno napolnimo naše duhovne baterije in ponovno izgradimo naš pogosto omahujoč pogum v srečevanju z mnogimi težavami v osebnem življenju.

Morali bi opraviti določen napor, da si vzamemo čas za razmislek, premislek in premlevanje o velikih Univerzalnih Idejah - Globalnem Bratstvu, Vedno-Prisotnem Življenju od atomov do zvezd, brezmejnosti prihodnosti, neizkoriščenih virih človeškega uma in srca.

Morali bi *vizualizirati* sami sebe kot potencialno bogu-podobno bitje, ki skuša razviti in izraziti svoje vrojene božanske zmožnosti, znanje in moč.

Naši rezultati bodo v skladu z močjo našega duhovnega ideala in silovitostjo naše notranje Vizije.

Morali bi se družiti s prostorom: pojdite ven in pogledjte gore, morje, polja; stopite v noč in vaše oči in umi naj se sprehajajo po brezmejnosti zveznega neba; razmišljajte o sebi kot o povezanem delu Vsega, s prostorom in neskončnostjo znotraj in zunaj. Ko se vaša zavest širi, morda ne boste več zadovoljni s čustvenimi izlivi množice in boste terjali našo dediščino ustvarjalnega mišljenja. Poleg tega boste s tem, ko boste zavrnilli sodelovanje v prevladujočih histerijah, političnih, družbenih in religioznih, ohranili svoje življenjske vire.

Namesto tega boste vzgajali držo umirjenosti, tišine in spokojnosti. Običajna čustva se gibljejo na površini, kot valovi na viharnem morju. Pod njimi ležijo globine človeške duše, kjer prebiva vaš *dejanski* jaz. Vse, kar je v človeškem življenju vredno, izhaja iz teh brezdanjih globin in se poraja iz njihove tišine.

Velika žalost in tragedija sta tihi; nepričakovana osamljenost je tiha; globoka žalost človeškega srca je tudi tiha; vzvišene misli, prebliski navdiha se rodijo v tišini; da, celo velika in trajna ljubezen je redkobesedna!

Za tistega čistega srca je vsaka izkušnja okno, odprto na širna polja Božanskega, na polja, po katerih veje Veter Duha in se koplje v žareči sončni svetlobi.

Naj naše Geslo postane prijaznost - stalna prijaznost in razumevanje. Poskusimo tudi odpuščati. Zameriti je lahko; odpuščanje pomeni moč; od človek zahteva, da jo prakticira. Negujmo neustrašnost, pogum, pravičnost, tako v drobnih kot velikih stvareh, vključno s pravičnostjo do samega sebe in sprejemanje, z ravnodušnostjo, tega, kar je prijetno, in tega, kar je težko prenesti. Vedite: oboje bo prešlo! Ker nas trde svari naučijo več trajnih lekcij, lahko razvijemo držo hvaležnega sprejemanja vsega, kar pride na našo pot. Poskusimo narediti vse, da bi shajali z drugimi. To je mogoče opraviti na lažji in bolj dostojanstven način, če gledamo na druge

kot delce Enega Univerzalnega Življenja. Vedeti bi morali tudi to, da je to, kar vidimo v drugih, prav pogosto tisto, kar drugi vidijo v nas. Mi smo eni drugim ogledala. Čeprav se na zunaj razlikujemo, pa vsi pripadamo isti temeljni zavesti - zavesti Enega Univerzalnega Jaza. S tega zornega kota so ljudje zgolj atomi-življenja širnega evolucijskega toka, ki valuje iz dobe v dobo.

Predvsem pa se zavzemajmo za Načela in ne za osebnosti! Slednje so le svetlikajoči se valovi na oceanu življenja, medtem ko so prva globoki tokovi samega življenja, ki nas nosijo proti oddaljenim ciljem.

Če želimo notranje rasti in postati plemenitejši in močnejši, bomo nujno na preizkušnji. Ni druge poti. Življenje je niz prebuditev, in vsaka prebuditev je kot rojstvo v širše področje življenja. Vsako rojstvo prinaša ostro bolečino; zato je rast pogosto boleča. Buba nižjega, osebostnega jaza, se mora razpočiti, preden lahko iz nje vznikne metulj - ponovno rojena Duša - in se vzpne v brezmejno svobodo neba.

Temeljna teozofska načela

Boris de Zirkoff

Theosophia, Poletje 1976.

Ključna nota nauk, ki jih opisuje Ezoterična Filozofija, je njihova univerzalnost. Enako dobro se umeščajo v veliko kot v malo, v makrokozmično kot mikrokozmično. Ker ne temeljijo na nobenega mnenjih ali verskih prepričanjih, so ukoreninjeni v naravnih dejstvih, dejstvih, ki jih je mogoče opazovati in preučevati in katere lahko človek s pomočjo analogij poveže z drugimi dejstvi onstran našega trenutnega neposrednega eksperimentalnega spoznavanja.

Temeljna teozofska načela so univerzalno prisotna skozi celotno trajanje človeške rase. V vseh dobah in civilizacijah so odsevala v mišljenju človeštva in zapustila neizpodbitne sledi v vseh mitih in legendah, kakor tudi v bolj neposrednih navodilih in učenjih filozofov in mislecev.

Skrben študij človeškega mišljenja skozi dobe, ki je mogoč le preko pogosto razdrobljenih delcev, ki so se uspeli prebiti do nas, kaže na to, da je univerzalni nauk obstajal od pradavnine, nauk, ki je bil dostopen tistim, ki so se bili voljni podrediti določenim zahtevanim pogojem, da bi ga pridobili. Z enega konca zemlje na drugega so bila temeljna načela tega nauka ista in

pravila vedenja istovetna, pa čeprav izražena v tako različnih jezikih ali obdana z različnim simbolizmom in alegorijo.

Naravo tega nauka je v njegovih temeljnih predpostavkah v svojem *Tajnem Nauku* jasno orisala H. P. Blavatsky. Odprite Knjigo I na strani 14 in preberite besedilo vse do strani 20; nato odprite isti zvezek na strani 272 in ga preberite do konca tega poglavja na strani 299. Na teh straneh so predstavljeni temelji univerzalne modrosti, ki se vlečejo kot zlata nit skozi vse pristne oblike in preoblikovanja Ezoterične Filozofije. Te strani lahko služijo kot mejnik za vsa druga učenja ali popačenja učenj, ki se od časa do časa pojavijo na raznih delih sveta, da bi zmedla in zbegala študenta. Mojstrska predstavitev H. P. B. vsebuje jasno in posebno zanikanje ali zavrnitev raznovrstnih dopolnilnih idej in teorij, ki so z leti postale splošno priznane v sodobnem teozofskem gibanju. Pravilno razumevanje teh temeljnih predlogov vsakemu skrbnemu mislecju pove, da določena literatura, ki naj bi domnevno vsebovala teozofske ideje, obravnava psiho-mentalne fantazije, ki so pogosto diametralno nasprotna in ki jih nikakor ne podpirajo temeljna načela Modrosti-Religije, kakor so orisana v zgoraj omenjenih odlomkih. Te fantazije se ne morejo harmonično spojiti z pristnimi nauki Ezoterične Filozofije in jih je zato potrebno obravnavati kot lažne.

Splošen pogled na teozofijo

A. C. W.

Theosophical Siftings, Zvezek 2.

Sedaj, ko postaja teozofsko gibanje bolj poznano, se zdi, da obstaja nevarnost, da bi prišlo v zvezi z njim do napačnega razumevanja. Mnogi o teozofiji govorijo precej nedoločno, zgolj z nejasno, zelo pomanjkljivo predstavo, kaj teozofija dejansko je, kaj so njeni vzgibi in načrti.

Neizpodbitno dejstvo je, da dandanes obstaja rastoč upor zoper to, kar so dobro poimenovali "cerkvijanstvo". Duhovniki so izgubili svojo moč, njihovim besedam se le redko prisluhne in se jih praktično ne upošteva. Krščanstvo naj bi bilo v teoriji lepo, vendar pa v praksi v celoti neizvedljivo. Pa vendar človeštvo mora imeti religijo - ne moremo brez te povezujoče sile.

Če bi se strinjali glede tega, da sedanjim različnim oblikam religije ne uspeva potešiti rastočo potrebo, potem se postavi vprašanje, kje naj bi poiskali nadomestilo? Krščanstvo, tako katoliško kot anglikansko, je preživetvo. Žalostno verovanje pozitivistov ne bo nikoli potešilo borečega se človeštva. Tisti med nami, katerih pot je posuta s cvetjem, so lahko zadovoljni z mišljenjem, da s smrtjo pride do izničenja, in morda ne čutijo želje

po pravičnosti ter zato po odškodovanju; medtem ko trpeči, žalostni, kričijo zoper kruto brezupnost takšnega učenja.

Med drugim je delo religije, da tolaži in teši, da povzdiguje in plemeniti, in ko smo žalostno prisiljeni spoznati, da nas ni nobena sedanja oblika religije sposobna potešiti, kje naj potem poiščemo pomoč? Jaz pravim, v teozofiji. In, če me vprašate zakaj, vam odgovarjam, zato, ker je široka, globoka, velika in vse-objemajoča, "ni religija, ampak religija sama po sebi" - duša in jedro vseh religij.

V teozofiji ni nobenega formalizma, nobene ozkosti, vsi njeni koncepti so široki in vzvišeni ter zato prepričljivi. Za razliko od krščanstva ni odvisna od pisnega pričevanja; teozofija je po svoji naravi filozofska. In teozofi verjamejo ter trdijo, da "ni religije nad Resnico".

Ne pravimo kristjanom: "Verujte to, kar mi, sicer boste pogubljeni". Prosimo vas, da se nam pridružitev v iskanju Resnice, ki je višja, precej višja kot prazna vera. Kristjani imajo pogosto na svojih ustnicah besedo vera, vendar če pogledamo v to tako-imenovano vero, kaj najdemo? - v devetih od desetih primerov nič drugega kot lahkovernost. Za človeka mirujočega uma je verovanje lahko. In za vse nas je seveda veliko bolj udobno, če verjamemo to, kar nam rečejo, namesto da bi iskali resnico.

Italijanski pregovor pravi: "Verjamemo to, kar *lahko*, ne pa to, kar *hočemo*." To je globoko resnično; mnogi med nami bi voljno verjeli in si to pošteno prizadevali; vendar pa naše ume obletavajo dvomi in slutnje, tako da se v nasprotju z našo voljo potapljam v agnosticizem.

Teozofija naredi korak naprej in pravi: "Ne iščite pomoč zunaj sebe, ampak pogledajte v samega sebe, vzgajajte svoj notranji pogled, povečajte svojo intuicijo". Nekateri bodo vprašali: Kaj je intuicija? Jaz bi jo imenoval glas Boga, ki govori in opogumlja človeško bitje. V vsakem od nas je iskra Božanskosti, pa čeprav je v mnogih od nas na žalost zatemnjena in prekrita z oblaki ter obstaja le kot latentna zmožnost. Ali ni to tolažeča in povzdigujoča misel - da je duhovno vsako bitje, da je del Boga, izlit iz Neskon-

čnosti - in da je tukaj zaradi napredovanja, zato da bi povečalo svojo duhovnost z disciplino, in se končno, po zaporednih inkarnacijah, povrnilo v Neskončnost, iz katere je izšlo.

Dovolimo, da ta božanska iskra, ta skrita klica, posveti na našo pot z neomajno svetlobo ter pomete pred seboj fantome napak, vraževerja in pobožnjaštva. Resnično znanje je mogoče doseči le z intuicijo. In tisti, ki vztrajno negujejo ta pogled duše, bodo našli resnico, pomoč in vodstvo v bitki življenja.

George Mivart o intuitivnem zaznavanju pravi: "največja gotovost, ki jo lahko doseže človeški intelekt je gotovost intuicije - gotovost o stvareh, ki ne potrebuje nobenega dokaza, ker je samoumevna. Takšna intuitivna gotovost je gotovost o našem obstoju in o naših trenutnih čutenjih, mislih in hotenjih; gotovost o stvareh, ki jo zaznamo neposredno s številnimi našimi čuti sočasno, in predvsem gotovost o univerzalnih in nujnih resnicah, kot je recimo ta, da so stvari, ki so enake isti stvari, enake tudi druga drugi, in da nič ne more sočasno biti in ne biti".

Celoten teozofski načrt je, kakor sem rekel, tako širok in velik, da tisti, ki se vanj poglobijo, ki mu resnično sledijo, ne morejo, da ne bi spoznali, da so njihove individualne težave dejansko majhne in nepomembne. Na primer, če se, ko me doleti težava, odvrnem od svoje žalosti in pomislim na precej večjo bedo mnogih okoli mene in številnih drugih, ki jih niti ne poznam, kako naj potem sebično razmišljam le o svojih preizkušnjah. Vedenje, da te predstavljajo le neskončno malo kapljic v velikem oceanu človeške bede, bi me moralo prej pripeljati do odločitve, da jih pogumno prenašam in da jih pomagam prenašati drugim.

Pravi teozof odvrže žalost, ne pristaja na to, da bi prebival v ozračju potrnosti. Svojemu umu ne dovoli, da bi ga obtežile prehodne skrbi. On neguje veličastna upanja za prihodnost svoje rase: kako naj si potem dovoli, da bi ga potisnile navzdol nepomembne trenutne osebne skrbi?

Pogosto me je v trenutkih, ko sem bil nesrečen, obšla misel: Kaj pomeni, če moj mali ego trpi? Mnogi, ki jih poznam, so srečni. Res je, da jaz nisem srečen, vendar pa sreča obstaja, pa čeprav ne zame. “Zakon tega sveta je napredek, ne pa sreča” - in teozofija ponuja roko vsem tistim, ki si želijo napredovati. Teozofija naslavlja nezadovoljne, tiste, ki čutijo, da njihova religija, s svojimi oblikami in obredi, ni dovolj; naslavlja tiste z dejavnim umom, tiste, ki hrepenijo po znanju, zaradi znanja samega; naslavlja osamljene, katerim ponuja duhovno Bratstvo, katerega člani si medsebojno svetujejo, pomagajo in podpirajo. Člani tega bratstva pripadajo vsem razredom, veroizpovedim in narodnostim; pobožnjaški in domišljavi ne bodo našli nobene druge velike religije.

Teozofija dokazuje nujnost obstoja absolutnega božanskega principa v naravi. Ne zanika obstoj Božanstva nič bolj kot ne zanika obstoj sonca. Ezoterična filozofija ni nikoli zavračala Boga v naravi niti Božanstvo kot absolutni in abstraktni eus. Ne želi pa sprejeti nobenega od bogov takomenovanih monoteističnih religij – bogov, ki jih je ustvaril človek po lastni podobi in podobnosti.

Osnove teozofije

Curuppumullage Jinarajadasa

Vsem ljudem se dogaja, da si začnejo v določenem obdobju svojega življenja postavljati vprašanja: “Od kod prihajam?” “Kam grem?” Včasih, če so zelo trpeli, sprašujejo tudi: “Ali je to življenje zgolj naključje?” “Ali v svetu sploh vlada pravičnost?” “Ali obstaja Bog?”

Odgovore na ta vprašanja nudijo velike religije; nekatere odgovore ponujajo tudi sodobne znanstvene teorije. Vendar pa ti odgovori ne zadovoljijo povsem vseh ljudi. Če zadovoljijo razum, pa pogosto ne zadovoljijo srca. Ko pa zadovoljijo srce, pogosto ne prepričajo razuma. Tako se dogaja, da najdemo v vsaki deželi, navkljub rešitvam, ki jih ponujajo religija, filozofija in znanost, moške in ženske, ki iščejo bolj logično in bolj navdihujočo rešitev. Prav tem prinaša Teozofija posebno sporočilo.

Teozofija je izbor zelo starih idej. Nekatere od teh v religijah in filozofijah Indije, Kitajske, Egipta, Grčije, Palestine in Arabije. Druge prihajajo iz odkritij znanstvenikov, tako preteklih kot sodobnih. Teozofija se vam ne predstavlja kot razodetje ali dogma; ne ponuja se vam kot verovanje, ampak kot predmet preučevanja in presojanja. Kateri so potem takem glavni nauki Teozofije.

Prvič, da vesolje ni zgolj prostor, v katerem naključno delujejo naravne sile. Vsak dogodek, ki se je pripetil od začetka časa, se je odvil v skladu z določenimi zakoni, ki so vrojeni v vesolju. Ti zakoni so izrazi Zavesti. Vse, kar obstaja, od elektrona do največje zvezde, je prepojeno z Zavestjo.

Ta temeljna Realnost je tako daleč onstran našega dosega, da so jo modreci in svetniki poimenovali s protislovnimi izrazi. Mnogi so jo poimenovali "Bog", drugi pa Zakon, Nebesa, Veliki Arhitekt, Evolucija. Vsak človek se mora, v skladu s svojo nravjo in izkušnjo, odločiti, kako bo gledal na to Zavest, ki usmerja vsako stvar. Recimo, da jo mi imenujemo Bog.

Naslednja velika resnica je ta, da narava Boga prebiva v vsakem moškem in ženski. Mi nismo ta telesa, ki umrejo; to so le naša oblačila, ki jih nekaj časa nosimo, nato pa odložimo. Mi smo nesmrtni duše. Popolnost Boga prebiva tudi v nas, kajti mi "živimo, se gibljemo in bivamo" v Njem. Vendar pa se mi ne zavedamo naše Božanske Narave, dokler se za njo ne prebudimo.

Rodimo se zato, da bi uresničili našo resnično naravo. Naše rojstvo je kot vstop v delavnico ali laboratorij, kjer z delom počasi razvijamo naše sposobnosti. Vendar pa ni mogoče uresničiti Božanske Narave v nas z izkušnjami enega samega življenja. Zato se vedno znova n znova utelesimo. Vstopamo v življenje, se rodimo, rastemo, delujemo, zaključimo naše delo in se vrne-
mo. Naš povratek je smrt. Po počitku v nebesih, kjer rastemo z uresničevanjem radosti, ki smo jih načrtovali, vendar pa nismo dosegli, se znova rodimo, bolj čisti, močnejši, modrejši, da bi znova delovali in postali bolj usposobljeni v mišljenju, čutenju in delovanju. To je Reinkarnacija.

Ko živimo in delujemo, včasih uspemo, včasih ne. Delamo dobro in delamo zlo. Vodi nas naš altruizem, ali pa naša sebičnost. Ko delamo zlo, ustvarjamo neskladje v univerzalni skladnosti, tako da moramo ponovno vzpostaviti to skladnost. Zlo delo mora biti uravnovešeno z dobrim delom; dobro delo mora biti preoblikovani v bolj daljnosežno dobro. Ta proces sejanja in žetve se imenuje Karma. To je zakon ponovne vzpostavitve tega, kar človek sproži z vsako svojo mislijo, besedo in dejanjem.

Ker so naše duše božanske, so vse duše enakovredne. Obstajajo mlade in stare duše, vendar pa so vse bratje. Navkljub vsem razlikam - ob rojstvu, po zmožnostih, v okolju, po rasi, prepričanju, spolu, kasti ali barvi kože, v dobroti ali zlonamernosti - vsi ljudje tvorijo nedeljivo bratstvo. Vsi mi, veliki ali majhni, nevedni ali modri, tvorimo verigo; in močnejši rastejo s pomočjo slabotnejšim. Bratstvo je zakon rasti vseh ljudi.

Toda to Bratstvo se širi na vse - živali, ptice, ribe, celo rastline, gore in morja. Mi rastemo z združenostjo z vsemi stvarmi. Božanska Narava, ki je latentna tako v njih kot v nas, pomaga naši vrojeni Božanskosti, da razvije vso svojo lepoto.

Obstajata dve večni skrivnosti: skrivnost Boga in skrivnost Človeka. Vse, kar predpostavljamo v zvezi z Bogom: dobrot, svetost, resnica in lepota, prebiva tudi v človeku. Religija, filozofija, znanost, umetnost, trgovina, industrija, človekoljubje, vse to so kanali, vzdolž katerih Božanska Narava razkriva svojo Lepoto. Naša človeška narava pa se vzpenja k Božanskosti z rastjo kreposti in sposobnosti, ki so povezane s temi kanali.

Teozofija pomeni Božanska Modrost. To je izraz načina, na katerega deluje Božanski Um. Mi rešimo vsa vprašanja, ko enkrat razumemo "Božanski načrt, ki je Evolucija". To razumevanje je dediščina vsake duše. Vendar pa ga poseduje le, če se nauči biti brat vsemu, kar živi, kajti "ljubeče delovanje je Božanska Modrost na delu; in tisti, ki deluje ljubeče, bo neizogibno dosegel Modrost."

Kratek pregled teozofije

James A. Santucci

Izvleček iz “The Aquarian Foundation”

James A. Santucci je profesor študija religije in jezikoslovja na California State University, Fullerton in urednik revije *Theosophical History*.

Teozofija ali “Božanska Modrost” se, kakor pravi Helena Petrovna Blavatsky (1831-91) in njenih naslednikov, nanaša na Končno Resnico o Najvišjem, Kosmosu in Človeštvu. To je Resnica, ki je v svoji čisti obliki prvobitna, v tem smislu, da je obstajala že ob začetku Človeštva; ezoterična, kajti prejme jo lahko le tistih nekaj posameznikov, ki so sposobni razumeti takšno znanje; in univerzalna, ker so isto Modrost objavljali vsi veliki umi sveta. Čeprav ezoterična, pa je bil vsaj del te Modrosti “znan v vsaki starodavni deželi, ki je trdila, da je civilizirana” (H. P. Blavatsky, “What is Theosophy?,” v Boris De Zirkoff, H. P. Blavatsky: *Collected Writings*, Volume II (Wheaton, IL: The Theosophical Publishing House, 1967), 89.).

Nadalje, Blavatsky je trdila, da je mogoče Modrost ponovno deloma osvojiti s “primerjalnim študijem in analizo” (James A. Santucci, “Theosophy and the Theosophical Society” (London: Theosophical History Centre, 1985), izbranih filozofov (Pitagore, Platona, Plotina, Porfirija, Proklusa, Patanjaliya

in Shankare) ali šol filozofije (grških misterijskih šol, neo-platonizma, vedante, taoizma, kabalizma) in svetih spisov velikih zgodovinskih religij (krščanstva, hinduizma, budizma).

Njen študij teh filozofov, šol in religij, pod vodstvom dveh Mojstrov te Starodavne Modrosti (Moralno, intelektualno in duhovno visoko razviti ljudje, ki pripadajo Bratstvu (Veliki Beli Loži, kakor ga včasih imenujejo) in ohranjajo Modrost Dob ter vodijo evolucijo človeštva. Glej H. P. Blavatsky, "The Theosophical Mahatmas," *Theosophical Articles by H. P. Blavatsky, Volume 1* (Los Angeles: The Theosophy Co., 1981), 302, 301-7; in Bruce F. Campbell, *Ancient Wisdom Revived: A History of the Theosophical Movement* (Berkeley: University of California Press, 1980), 53f.

Povezanost Teozofije z Mojstri je jasno izrazila Annie Besant v svojem nagovoru The Theosophical Congress, ki je potekal na Parliament of Religions v Chicagu, pod naslovom "Theosophy is a System of Truths Discoverable and Verifiable by Perfected Men". Te resnice ohranja v svoji čistosti veliko bratstvo, ki jih občasno objavi, ko to dovoljuje evolucija človeka; na ta način smo sposobni v vseh religijah izslediti ta izvor, enako učenje, ki je njih osnova [The Theosophical Congress je priredilo Teozofsko društvo na Parliament of Religions, World's Fair of 1893, v Chicagu, IL, 15., 16. in 17. Septembra: Report on Proceedings and Documents, (NY: American Section headquarters, 1893), 24.) - Enega se običajno istoveti z začetnicami K. H. (Koot Hoomi), drugega pa z začetnico M. (Morya) - je pripeljal do pisanja dveh njenih velikih del, *Isis Unveiled* (Odstrta Izida) in *The Secret Doctrine* (Tajni Nauk), del, ki sta deloma razkrili Starodavno Modrost v sodobni obliki. (Charles D. Ryan, *What is Theosophy?* (San Diego: Point Loma Publications, Inc., 1975):

Temu primeren je naslednji citat iz Tajnega Nauka: Tajni Nauk je nakopičena Modrost Dob in njena kozmogonija sama je najbolj čudovit in izdelan system ... Brez koristi je, če rečemo, da ta sistem [starodavne kozmogonije] ni izmišljotina enega ali več osamljenih posameznikov. Da je neprekinjen zapis tisočih generacij Vidcev, katerih izkušnje so bile preverjene, da bi

potrdile tradicije, ki so se ustno prenašale iz ene rase v drugo, s strani visokih in vzvišenih bitij [Mostrov], ki so nadzirali otroštvo Človeštva ... Nobena vizija posameznega adepta ni bila sprejeta, dokler je niso preverile in potrdile vizije – pridobljene na ta način, da lahko stojijo kot neodvisno pričevanje – s strani drugih adeptov in stoletnih izkušenj [TN 1:272-3 izdaja iz opombe 6.]

“Resnico”, ki je bila razkrita v *Tajnem Nauku* [TN], glavnem viru sodobnega teozofskega nauka, (H. P. Blavatsky, *The Secret Doctrine*, 2 zvezka v enem (Los Angeles: The Theosophy Company 1974). To je faksimile izvirne izdaje iz leta 1888.) in del, ki temeljijo na njegovi vsebini, lahko povzamemo z naslednjimi navedbami:

(1) obstoj, edinega, Najvišjega, Večnega, Nespremenljivega, Neznanega in Nespoznavnega, Neskončnega Principa ali Realnosti [TN 1:14];

(2) temeljne združenosti vsega obstoja: nobena stvar se ne nahaja izven Neskončne Realnosti (Commander Robert Bowen, “The Secret Doctrine and its Study,” (Tajni Nauk in njegov študij) v *Foundations of Esoteric Philosophy* (Temeli ezoterične filozofije) Ianthe H. Hoskins (London: The Theosophical Publishing House, 1980), 17, 64.)

(3) večni, manifestirani Univerzum in vsaka stvar v njem se podreja “zakonu periodičnosti, priliva in odliva, plime in oseke”: takšen je nauk ciklov [TN 1:17];

(4) evolucija narave – materialne in duhovne (] William Q. Judge, *The Ocean of Theosophy* (Los Angeles: The Theosophy Company 1915), 61 [ponatis izvirne izdaje iz leta 1893].) – odseva progresiven razvoj in ne zgolj ponavljajoče se delovanje [TN 1:43, 277-78; 11:653];

(5) posameznikova evolucija ni omejena na eno samo življenje, ampak se nadaljuje preko brezštevlnih življenj, ki jih omogoča process reinkarnacije, vstop Jaza - trojice Duh, Duša in Um - v drugo (človeško) telo (Ibid., 60f.);

(6) to evolucijo omogoča Zakon Vzroka in Učinka - Karme - učenja, ki pripisuje polno in individualno odgovornost posamezniku, ki deluje in si

obenem zagotavlja spodbudo za bodoča rojstva ali inkarnacije (*Ibid.*, 89f., 90: “ ... Karma proizvede njegovo [vzrok] objavlanje v možganih telesa in v umu, ki ju je priskrbela reinkarnacija”. Za splošen pregled Karme in reinkarnacije, kakor sta predstavljenih v spisih H. P. Blavatsky glej Ronald Neufeldt, “In Search of Utopia: Karma and Rebirth in the Theosophical Movement” v “Karma and Rebirth: Post Classical Developments”, Ronald W. Neufeldt, ed. (Albany: State University of New York Press, 1986), 233 -55.);

(7) ustroj vesolja, vključno s človeštvom, je po naravi sestave sedmeren [TN II: 605-41] (V *Isis Unveiled* (Odstrti Izidi) 1:508, Blavatsky pravi, da “Vse v tem svetu je trojica, ki jo dopolnjuje četverica, in vsak element je deljiv po istem načelu”. Uporabljeno izdajo je objavila The Theosophy Company (Los Angeles, 1982), v fotografskem faksimilu izvirne izdaje iz leta 1877.);

(8) ciklični, razvijajoči se univerzum je po sestavi hierarhičen, pri čemer vsak sestavni del – na primer naš Sončni Sistem, Planetarni Obhod, Zemljin Obhod – ponavlja isto časovno delitev kot Univerzalni Sončni Sistem, vendar na različnih stopnjah [TN II: 68f., 434f.];

(9) v zvezi s Človeštvom poteka evolucija na Zemlji v sedmih glavnih skupinah, imenovanih Korenske Rase, od katerih se vsaka deli na sedem pod-ras. Trenutno ljudje pripadamo peti pod-rasi (anglo-saksonski) pete Korenske Rase (arijske) [TN 1: 610; II:lf., 86f., 300f., 434f., 688f.];

(10) posameznik je dejansko mikrokozmos, “miniaturna kopija makrokozmosa” [TN 1:274], ali če se izrazimo z besedami Hermetičnega Aksioma:

Kakor znotraj, tako zunaj; kakor v velikem, tako v malem; kakor zgoraj, tako spodaj; obstaja le ENO ŽIVLJENJE IN ZAKON; in tisti, ki deluje je ENO. Nič ni notranje, nič ni zunanje; nič ni veliko, nič ni malo, nič ni visoko, nič ni nizko, v Božanski ekonomiji (Bowen, “The Secret Doctrine and its Study,” (Tajni Nauk in njegov študij) 18, 65-66.)

(11) univerzum vodi in oživlja kozmična Hierarhija čutečih bitij, od katerih ima vsako posebno poslanstvo [TN 1:274-77].

Brošura KAJ JE TEOZOFIJA vsebuje izbor člankov, ki so jih zapisali nekateri vidni in manj vidni predstavniki tega, kar je v akademskem svetu, oziroma pri preučevalcih ZAHODNEGA EZOTERICIZMA, znano kot sodobno teozofsko gibanje. Njegov začetek povezujejo z ustanovitvijo Teozofskega društva, leta 1875 v New Yorku. Ustanovilo ga je 16 izpostavljenih predstavnikov tedaj svetovno razširjenega

spiritističnega, oziroma spiritualističnega gibanja, med katerimi so izstopali Helena Petrovna Blavatsky, Henry Steel Olcott, William Quan Judge in Emma Hardinge Britten. Zaradi nesoglasij se je starševsko Teozofsko društvo skozi zgodovino razdelilo na več tradicij, med katerimi so najpomembnejše Teozofsko društvo (Adyar), Teozofsko društvo v Ameriki (Point Loma), The Temple of the People (Halcyon) in United Lodge of Theosophists (Los Angeles). Poleg teh tradicij je pomembno vlogo v sodobnem teozofskem gibanju odigral tudi neodvisni teozof Boris de Zirkoff, ki je od leta 1944 do leta 1981 izdajal revijo *Theosophia* in uredil zbrana dela H. P. Blavatsky - *Blavatsky Collected Writings*. Pričujoči izbor člankov zajema članke predstavnikov vseh teh tradicij.